

BALTIJAS STARPTAUTISKĀ AKADĒMIJA

Studiju virziena „Tulkošana” pašnovērtējums

Studiju virziens akreditēts uz 6 gadiem.

Pamatojums: Studiju akreditācijas komisijas 2013 .gada 14. jūnija lēmums Nr. 169

(Akreditācijas lapa Nr. 167 līdz 13.06.2019.)

Apstiprināts

Senāta sēdē 16.04.2014.

Protokola Nr. 115

Senāta priekšsēdētājs

..... **S. Buka**

Saturs

Senāta lēmums par studiju virziena „Tulkošana” pašnovērtējumu apstiprināšanu	
Senāta lēmums par profesionāla bakalaura programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” apstiprināšanu	
Baltijas Starptautiskās akadēmijas reģistrācijas apliecības kopija	
Profesionāla bakalaura programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” akreditācijas lēmuma kopija	

I. Studiju virziena raksturojums

1.1. Studiju virziena attīstības stratēģija, kopīgie mērķi un to saistība ar augstskolas vai koledžas kopējo stratēģiju.	9
1.2. Studiju virziena un studiju programmu perspektīvais novērtējums no Latvijas Republikas interešu viedokļa.	10
1.3. Studiju virziena attīstības plāns.	11
1.4. Studiju virziena un studiju programmu atbilstība darba tirgus pieprasījumam – darba un izglītības tirgus novērtējuma rezultāti par darba vietu pieejamību studiju programmu absolventiem, darba devēju aptaujas rezultāti.	12
1.5. Studiju virziena stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze.	14
1.6. Studiju virziena iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas apraksts.	16
1.7. Studiju virzienam pieejamie resursi (tai skaitā finanšu resursi) un materiāltehniskais nodrošinājums.	17
1.8. Sadarbības iespējas Latvijā un ārzemēs attiecīgā studiju virziena ietvaros.	19
1.9. Studiju programmu uzskaitījums, norādot to apjomu kredītpunktos, studiju veidu, iegūstamo grādu, grādu un profesionālo kvalifikāciju vai profesionālo kvalifikāciju. Studiju programmu atbilstība Latvijas Republikas un augstskolas vai koledžas stratēģijai.	20
1.10. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla uzskaitījums, norādot tā kvalifikāciju un pienākumus, tai skaitā studiju programmu un tās daļu, kuru katrs no akadēmiskā personāla īsteno.	21
1.11. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla pētnieciskā darbība un tā ietekme uz studiju darbu, studējošo iesaistīšana pētniecības projektos, kā arī dalība starptautiskajos projektos, Latvijas Zinātnes padomes un citu institūciju finansētajos projektos pārskata periodā.	23
1.12. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla galveno zinātnisko publikāciju un sagatavotās mācību literatūras saraksts pārskata periodā.	24

1.13. Studiju virziena īstenošanā iesaistīto struktūrvienību (piemēram katedru, profesoru grupu, laboratoriju, institūtu) uzskaitījums, norādot to uzdevumus studiju virziena un konkrētu studiju programmu īstenošanā.....	25
1.14. Studiju virziena īstenošanā nepieciešamā mācību palīgpersonāla raksturojums, norādot tā uzdevumus studiju virziena un konkrētu studiju programmu īstenošanā.	26
1.15. Informācija par ārējiem sakariem:	27
1.15.1. sadarbība ar darba devējiem, profesionālajām organizācijām	27
1.15.2. sadarbība ar Latvijas un ārvalstu augstskolām un koledžām, kuras īsteno līdzīgus studiju virzienus un līdzīgas studiju programmas.....	28
1.15.3. studējošie, kas studējuši ārvalstīs studējošo apmaiņas programmu ietvaros, norādot apmaiņas programmu un valsti.....	31
1.15.4. ārvalstu studējošo skaits studiju virzienā kopumā, kā arī sadalījumā pa studiju programmām, norādot studiju ilgumu, valsti.	31

II. Studiju programmas raksturojums

2.1. Studiju programmas īstenošanas mērķi un uzdevumi.....	32
2.2. Studiju programmas paredzētie studiju rezultāti.	33
2.3. Studiju programmas plāns (studiju kursu un studiju moduļu saraksts un to apjoms kredītpunktos, sadalījums pa studiju programmas obligātās, ierobežotās izvēles vai brīvās izvēles daļām, norādot to apjomu kredītpunktos, īstenošanas plānojums).	35
2.4. Studiju kursu un studiju moduļu apraksti.....	38
2.5. Studiju programmas organizācija.	39
2.6. Prasības, uzsākot studiju programmu.....	40
2.7. Studiju programmas praktiskā īstenošana (izmantotās studiju metodes un formas, tālmācības metožu izmantošana).	41
2.8. Vērtēšanas sistēma (izglītības kritēriji un vērtēšanas metodes studiju rezultātu sasniegšanai un novērtēšanai, pārbaudes formas un kārtība).	47
2.9. Studiju programmas izmaksas.	48
2.10. Studiju programmas atbilstība valsts akadēmiskās izglītības standartam vai profesijas standartam un profesionālās augstākās izglītības valsts standartam un citiem normatīvajiem aktiem augstākajā izglītībā.	49
2.11. Salīdzinājums ar vienu tāda paša līmeņa un tādām pašām studiju virzienam atbilstošu Latvijas un vismaz divām Eiropas Savienības valsts atzītu augstskolu vai koledžu studiju programmām.	64
2.12. Informācija par studējošajiem:.....	68
2.12.1. studējošo skaits.....	68
2.12.2. pirmajā studiju gadā imatrikulēto studējošo skaits.....	68
2.12.3. absolventu skaits.....	68

2.13. Studējošo aptaujas un to analīze.	69
2.14. Absolventu aptaujas un to analīze.....	70
2.15. Studējošo līdzdalība studiju procesa pilnveidošanā.....	71

III. Kopsavilkums par studiju virziena attīstības plāniem

3.1. Studiju virziena un studiju programmu perspektīvais novērtējums, ņemot vērā Latvijas uzdevumus Eiropas Savienības kopējo stratēģiju īstenošanā. Šā novērtējuma kritēriji:	73
3.1.1. studiju programmas atbilstība normatīvo aktu prasībām un Eiropas augstākās izglītības telpas veidošanas rekomendācijām	73
3.1.2. darba devēju un profesionālo organizāciju sniegtā informācija par absolventu nodarbinātības iespējām vismaz nākamo sešu gadu perspektīvā.....	74

IV. Studiju virziena pašnovērtējuma pielikumi.

Pielikums Nr. 1.1. Studējošo aptauju materiāli, anketas paraugs

Pielikums Nr. 1.2. Studējošo aptauju materiāli, pašnovērtējuma anketas paraugs

Pielikums Nr. 2. Absolventu aptauju materiāli, anketas paraugs

Pielikums Nr. 3.1. Darba devēju aptauju materiāli, anketas Nr.1. paraugs

Pielikums Nr. 3.2. Darba devēju aptauju materiāli, anketas Nr.2. paraugs

Pielikums Nr. 4. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla pētnieciskā darbība

Pielikums Nr. 5. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla lasītie studiju kursi

Pielikums Nr. 6. Studiju virzienam pieejamie resursi (tai skaitā finanšu resursi) un materiāltehniskais nodrošinājums

Pielikums Nr. 7. Profesionāla bakalaura programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” studiju plāns

1. STUDIJU VIRZIENA RAKSTUROJUMS

1.1. Studiju virziena attīstības stratēģija, kopīgie mērķi un to saistība ar augstskolas vai koledžas kopējo stratēģiju

BSA „Tulkošanas” virziena attīstības stratēģiju nosaka galvenais BSA attīstības mērķis, t. i. integrācija Baltijas un Eiropas izglītības telpā (Baltijas Starptautiskās akadēmijas darbības un attīstības ilgtermiņa stratēģija 2009. – 2015. gadam. APSITPRINĀTS BSA Senāta sēdē 2009. gada 13. janvārī. Protokols Nr. 79/13.01.09). BSA attīstības stratēģija ir saistīta ar tādu nosacījumu radīšanu, kas veiksmīgi paaugstinātu jaunā speciālista intelektuālo potenciālu. Intelektuālais potenciāls tiek uzskatīts par svarīgu Latvijas ekonomiskās, sociālās un politiskās attīstības faktoru. Tas ir ietverts 6 pamatkompetenču kopsakarībā, kuras atbilst uz kompetencēm balstītajai Boloņas vienošanās ietvaros formulētajai mūsdienīgai izglītībai (skat. dokumentu „BSA speciālistu sagatavošanas kvalitātes kontroles un nodrošināšanas sistēma”, projekts). Sešu jaunā speciālista pamatkompetenču attīstīšana ir galvenais BSA izglītošanas mērķis. Virzienā „Tulkošana” šīs kompetences tiek papildītas ar specifisku saturu un tiek konkretizētas. Korelācija starp galvenajiem izglītošanas mērķiem Baltijas Starptautiskajā akadēmijā un mērķiem, kuri nosaka BSA „Tulkošanas” virziena attīstības stratēģiju, ir atspoguļota 1.1.1. tabulā.

1.1.1. tabula. BSA un „Tulkošanas” virziena izglītošanas mērķu atbilstība

Izglītošanas mērķi BSA – attīstīt	Izglītošanas mērķi un uzdevumi BSA virzienā „Tulkošana”
1. profesionālo kompetenci , kā spēju nodrošināt profesionālo darbību atbilstoši Latvijas darba tirgus prasībām.	1.1. Nodrošināt kvalificētu tulku/tulkotāju profesionālo apmācību, kura atbilstu Latvijas valsts ekonomiskajām, kultūras un sociālajām prasībām. 1.2. Sniegt iespēju izvēlēties starp divu valodu (angļu – latviešu/krievu) un trīs valodu tulkošanas apgūšanu (angļu – latviešu – krievu). 1.3. Pilnveidot studiju virziena iekšējās izglītības kvalitātes vadības sistēmas ietvaros, prognozējot izmaiņas tulkošanas pakalpojumu tirgū.
2. instrumentālo kompetenci , kuras pamatā ir prasme operēt ar vispārzinātnisko un speciālo pētījumu metodēm, veikt problēmsituāciju analīzi un korekti noteikt problēmu, operēt ar lēmumu pieņemšanas tehnoloģijas metodēm un profesionālās darbības tehnoloģijām.	2.1. Iemācīt kritiski un radoši izmantot apgūtās teorētiskās zināšanas un tulkošanas prasmes, izstrādāt savu tulkošanas metodiku. 2.2. Attīstīt prasmi risināt profesionālas problēmas, izmantojot apgūto teorētisko bāzi, veikt tulkojumus aizvien jaunās nozarēs.
3. pasaulē uzskata kompetenci , kura pieņem sistēmiska pasaules uzskata iespējamību, kas savukārt veicina sev apkārt esošās vides izpratni un veiksmīgu adaptāciju tajā, kā arī vērtību orientieru un vērtību sistēmas esamību.	3.1. Nodrošināt teorētisko bāzi, kura ir nepieciešama Latvijas Republikas izglītības speciālistu sagatavošanas profesionālā standarta prasību realizēšanai. 3.2. Attīstīt prasmi pielāgoties mainīgajiem tulkošanas darba tirgus apstākļiem, sekojot tā attīstības tendencēm. 3.3. Attīstīt interesi par tulka/tulkotāja profesiju, par nepieciešamību piedalīties tulkojumu konkursos un citos radošos projektos.

4. komunikatīvo kompetenci , kura paredz valodu zināšanas, prasmi strādāt grupā.	4.1. Nodrošināt nosacījumus valsts valodas apgūšanai un pilnveidošanai. 4.2. Motivēt attīstīt multilingvālismu, apgūt jaunas darba valodas (vācu, spāņu, franču).
5. informācijas kompetenci , kuras pamatā ir prasme patstāvīgi meklēt, analizēt, pārveidot un izmantot nepieciešamo informāciju, kā arī IT tehnoloģiju pārvaldīšana.	5.1. Attīstīt prasmi realizēt tulkošanas, pētniecisko un projektu darbību, izmantojot mūsdienu informācijas tehnoloģijas.
6. personiskās izaugsmes kompetenci – refleksijas un pašanalīzes spējas, spēju attīstīt nepieciešamās personības raksturīpašības.	6.1. Sniegt iespēju krāt pieredzi tulkošanā, analizēt un adekvāti novērtēt to. 6.2. Attīstīt patstāvīgās mācīšanās prasmes, vajadzību un spēju patstāvīgi paplašināt zināšanas tulkošanas teorijas un prakses jomā, visas dzīves garumā pilnveidot profesionālo kompetenci. 6.3. Motivēt studentus turpināt izglītību.

Korelācija starp BSA un BSA „Tulkošanas” virziena attīstības stratēģijām ir atspoguļota tabulā.

BSA stratēģija	BSA „Tulkošanas” programmas attīstības stratēģija
1. Zināšanu un inovāciju stimulēšana	1.1. Orientēšanās uz tulkošanas apgūšanas procesa tehnoloģiskumu un pareizām tehnoloģijām pašā tulkošanas procesā.
2. Investīcijām un darbam labvēlīgas un piesaistošas vides veidošana	2.1. Orientēšanās uz studentu un pasniedzēju radošās un pētnieciskās darbības attīstīšanu.
3. Izglītības un prasmju uzlabošana.	3.1. Orientēšanās uz Eiropas izglītības kvalitāti tulkošanas jomā un tulkošanas darbības kvalitāti.
4. Nodarbinātības veicināšana.	4.1. Tulka/tulkotāja profesijas apgūšanas distances apmācības metožu paplašināšana.

1.2. Studiju virziena un studiju programmu perspektīvais novērtējums no Latvijas Republikas interešu viedokļa

Piedāvātās programmas aktualitāti no Latvijas Republikas interešu viedokļa nosaka:

- Latvijas izglītības humanizācijas procesi,
- mūsdienu Latvijas sabiedrībā notiekošie demokratizācijas un integrācijas procesi,
- nepieciešamība saglabāt Latvijas Republikas valsts valodu kā nacionālu kultūras vērtību,

- Latvijas kā Eiropas Savienības locekles intensīvie, nozīmīgie un daudzpusējie starptautiskie sakari ar citām valstīm,
- Latvijas ieiešana Eiropas izglītības telpā,
- mūsdienu Latvijas sabiedrības nepieciešamība pēc starpkultūru saskarsmes un daudzvalodības,
- Latvijas īpašā ģeogrāfiskā un komerciālā atrašanās starp Rietumiem un Austrumiem.

Programma studentiem piedāvā brīvi izvēlēties vienu no diviem moduļiem: trīsvalodu tulkošanu (angļu – krievu – latviešu) un divvalodu tulkošanu (angļu – latviešu/krievu). Tulkošanas programma trīs darba valodās mūsdienu apstākļos spēj nodrošināt starpkultūru komunikāciju gan Latvijas Republikas robežās, gan aiz tās robežām Rietumos un Austrumos. Neatkarīgi no tā, kurš no diviem moduļiem ir izvēlēts, obligātajā studēšanas programmā ietilpst: Latvijas Republikas valsts valoda, krievu valoda kā vislielākās Latvijas mazākumtautības valoda un vēl kāda Eiropas valoda. Konkrēti kādu Eiropas valodu studēt, studenti izvēlas paši, jo arī šajā jomā ir brīvas izvēles iespēja. Lai gan šīm valodām ir salīdzinoši mazs kredītpunktu skaits (12 kp), tās var būt veiksmīgi apgūtas, jo ir iespēja ERSAMUS programmas ietvaros aizbraukt uz studējamās valodas valsti. Turpmākajos studiju posmos (teiksim, maģistrantūrā) šo valodu studēšana, ja būs vēlēšanās un nepieciešamība, var tikt paaugstināta līdz tulkošanas valodu līmenim.

Iespēja programmas ietvaros apgūt latviešu valodu no nulles līmeņa piesaista programmai ārzemniekus, kas vēlas iegūt Latvijā Eiropas izglītību, no Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Sīrijas, Uzbekistānas, Kazahstānas, Korejas, Armēnijas, Lietuvas, Izraēlas u.c. valstīm. Akreditācijas periodā ir novērojama pozitīva statistisko rādītāju dinamika (skat. 1.15.4.). Turklāt iespēja turpināt mērķtiecīgu valsts valodas apguvi ir pieprasīta arī starp Latvijas mazākumtautību skolu abiturientiem.

Iespēja programmas ietvaros apgūt krievu un latviešu valodu piesaista studentus, kas ir ieradušies BSA ERSAMUS programmā.

1.3. Studiju virziena attīstības plāns

1.3. tabula. Studiju virziena attīstības plāns

Plānotās darbības
1. Izglītības procesa organizācijas pilnveidošana
Ir izstrādāta maģistrantūras koncepcija. Tajā ir ielikti pamati iespējai pilnveidot kompetences mutvārdu tulkošanā un apgūt vēl vienu tulkošanas valodu – spāņu vai vācu . Ar BSA vadību tiek apspriesta programma un tās realizācijas iespējas. Plānots, ka uz nākamā akreditācijas perioda beigām tā būs licencēta un akreditēta.
No 2013. gada ieviest programmā mācību disciplīnas: „Terminoloģija un tulkošana IT tehnoloģijās”, „Terminoloģija un tulkošana tiesībās”.

Kursos „Angļu/latviešu/krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā: komunikācija, terminoloģija, tulkošana” sabiedrisko attiecību jomu nomainīt uz tiesību jomu .
Nepieciešams sagatavot zinātniski metodiskos moduļus uz Moodle platformas visās galvenajās disciplīnās un izmantot tos darbu praksē.
Sasniegt to, lai studenti apgūst sinhronās tulkošanas tehniku, ko ir iegādājusies BSA.
2. Zinātniski pētnieciskā darbība
Attīstīt darbu laboratorijā, kurā tiktu pētītas tulkošanas kvalitātes problēmas.
Paaugstināt publikācijām izvirzītās prasības. Censties panākt, lai pasniedzēji izvietotu savas publikācijas starptautiski citējamos izdevumos.
Izstrādāt metodes, lai paaugstinātu studentu motivāciju šāda veida darbībai. Iekļaut ikgadējās Starptautiskās studentu konferences organizēšanu Projektu prakses saturā. Perspektīvas ir teletiltu formāta konferences. Uz konferences materiālu bāzes organizēt studentu darbu krājuma izdošanu vienu reizi divos gados.
Turpināt attīstīt studentu pētniecības iemaņas „Tulkojuma kvalitātes laboratorijā”, veidot radošas sadarbības vidi, analizējot tulkojumus, mācot sistematizēt kļūdas un novērtējot tulkojumu kvalitāti.
3. Sadarbība. Projekti
Turpināt organizēt starptautisko skolnieku olimpiādi angļu valodā, diskusiju klubus, iesaistīt skolniekus ikgadējā tulkojumu konkursā.
Padarīt Starptautisko tulku dienu par visu augstskolu projektu un realizēt to sadarbībā ar tulkošanas firmu pārstāvjiem.
Starptautisko zinātnisko konferenci <i>Multidimensional Translation: From Science to Arts</i> , kas notika 2013. gada 19. – 20. aprīlī un tika organizēta sadarbībā ar Silēzijas universitāti (Polija), turpmāk rīkot regulāri.

1.4. Studiju virziena un studiju programmu atbilstība darba tirgus pieprasījumam – darba un izglītības tirgus novērtējuma rezultāti par darba vietu pieejamību studiju programmu absolventiem, darba devēju aptaujas rezultāti

1.4.1. Darba un izglītības tirgus novērtējuma rezultāti par darba vietu pieejamību studiju programmu absolventiem

Tulkošanas pakalpojumu tirgus stāvokļa izpētes rezultāti ļauj atklāt 2 savstarpēji saistītas un pretrunīgas tendences.

No vienas puses vajadzība pēc tulkošanas un komunikācijas dažādās valodās krasi pieaug ekonomiskās krīzes laikā, kad vidējā un mazā biznesa pārstāvjiem rodas vajadzība dibināt jaunus lietišķos kontaktus aiz savas valsts robežām, lai atrastu potenciālus partnerus un klientus. Šobrīd tulkošana ir pieprasīts pakalpojums ļoti dažādās Latvijas ekonomikas jomās.

No otras puses pieprasījums pēc kvalificētiem tulkošanas pakalpojumiem samazinās, līdz ar to pazeminās cena, jo pasūtītāji cenšas iekonomēt un piesaistīt brīvnodarbinātos tulkus/tulkotājus un neprofesionālus.

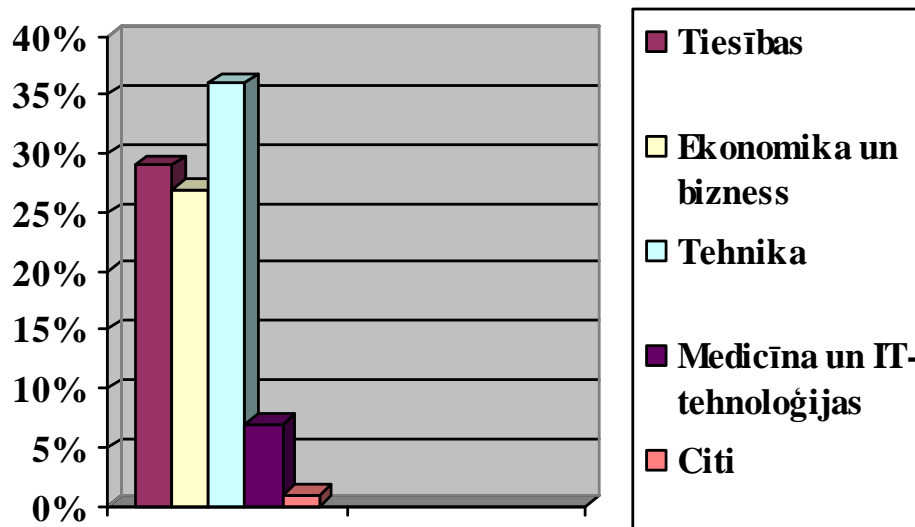
Uzturēt kaut tikai nelielu tulku/tulkotāju štatu (bieži vien – tikai vienu vai divus) var atļauties tikai nedaudzas lielas organizācijas vai tulkošanas biroji, kā arī valsts iestādes, aģentūras un dienesti, teiksim, tiesas, notariālie kantori. Tieši tāpēc šobrīd, piemēram, starp Nodarbinātības Valsts dienesta piedāvājumiem ir atrodamas vakances galvenokārt ārpus štata tulkkiem (analoģiskus datus sniedz arī H. Gizeleza <http://www.lttb.lv/tag/materiali/>). Tai pat laikā tulkotāja darba specifika ir tāda, ka viņš var strādāt *online* režīmā un viņa pasūtītājs var atrasties jebkurā pasaules valstī. Firmas „Metasko” direktors Kaspars Kļaviņš anketā, kuru mēs bijām izsūtījuši darba devējiem, raksta: „Tulkošanas bizness ir globāls un tam nav robežu. Izglītojot jaunos speciālistus arī jāvadās pēc globālajām tendencēm, jo lokālais Latvijas tirgus ir niecīgs, maksātspēja maz utt. Lielākā daļa nopietno tulkošanas aģentūru strādā ārzemju aģentūrām, ārzemju klientiem un tās arī diktē spēles noteikumus”.

Lielais tulkošanas un starpkultūru komunikācijas speciālistu pieprasījums ir kļuvis par iemeslu tam, ka Latvijā 9 augstskolās tiek realizētas tulku/ tulkotāju sagatavošanas programmas: 7 no tām piedāvā profesionālās bakalauru programmas un profesionālās programmas, 3 – maģistrantūras. Piecās augstskolās tulka/ tulkotāja profesijas apgūšanu finansē valsts, bet četras augstskolas, tai skaitā arī BSA, valsts finansējumu nesaņem.

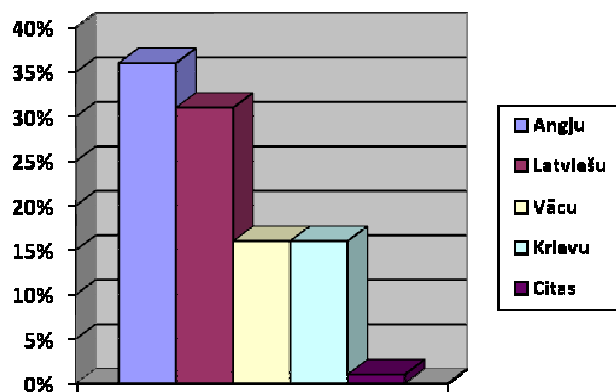
Baltijas starptautiskās akadēmijas profesionālās bakalauru programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” beidzējiem ir pieejams darbs Latvijas un ārzemju tulkošanas birojos, komercstruktūrās, Latvijas valsts un sabiedriskajās organizācijās, aģentūrās un dienestos, kā no apgūto valodu, tā lielākoties arī no apgūto jomu viedokļa (skat. 1.4.2.). Mūsu studenti var strādāt gan kā štata tulkotāji, gan kā brīvnodarbinātie tulkotāji. Eiropas Savienības iestāžu, dienestu un aģentūru darba vietas gan var būt pieejamas tikai pēc maģistranta programmas apgūšanas.

1.4.2. Darba devēju aptaujas rezultāti

Lai izpētītu mūsdienu tulkošanas pakalpojumu tirgus stāvokli un attīstības perspektīvas, mēs veicām 10 firmu aptauju (skat. anketu Pielikumā Nr.7.). Mēs aptaujājām 7 tulkošanas birojus (*EuroscriptBaltic, Skrivanek, Lacerta Translation Services, Mestako, Tilde, Tulkojumu palīdzības serviss, Vides Centrs*), vienu aģentūru, kura apvieno tulkošanas un tūrisma darbību (*Ciao Travel & Translations*), vienu sabiedrisko organizāciju („*Diplomatic Economic Club*”) un vienu televīzijas kanālu (*TV-21*). Neapšaubāmi, atbildēs atspoguļojās organizāciju specializācija, kā arī darbs ar jau izveidojušos klientūru, tomēr kopumā dati nav pretrunīgi. Anketēšanas rezultāti parādīti diagrammās (cipari ir noapaļoti).

1.4.2. diagramma. Vispieprasītākās tulkošanas jomas

1.4.3. diagramma. Vispieprasītākās tulkošanas valodas neatkarīgi no to statusa (ārzemju vai vietējā)

Analoģiskus datus sniedz arī Latvijas Tulku un tulkotāju biedrība (<http://www.lttb.lv/tag/materiali/>).

Anketēšanas rezultātu analīze

1. Prasības tulkiem/tulkotājiem: profesionālā izglītība, darba pieredze, teicams svešvalodas un dzimtās valodas līmenis, spēja strādāt ar tulkošanas rīkiem, prasme strādāt ar TRADOS, Acros, personīgās īpašības – punktualitāte, atbildība, organizētība (termiņu ievērošana), projektu instrukciju ievērošana, jābūt gataviem pastāvīgi mācīties un pilnveidoties, apgūt jaunas jomas.
2. – 3. Vispieprasītākā ir un paliek rakstveida tulkošana, mazākā mērā – mutvārdu tulkošana.

4. Pieprasītās nozares: tiesības, ekonomika un bizness, tehnika, medicīna, IT tehnoloģijas, kultūra un tūrisms, plašsaziņas līdzekļi.
5. Vispieprasītākās tulkošanas valodas: angļu, latviešu, vācu, krievu.
6. Vienprātīgs viedoklis: tulkam/tulkotājam obligāti augstā līmenī jāpārvalda dzimtā valoda, papildus *Skrivanek* atzīmēja, ka dzimtās valodas pārvaldīšana augstākajā līmenī ir svarīgāka nekā svešvalodas pārvaldīšanas līmenis. *Tilde* atzīmēja, ka līdzvērtīgi svarīgi ir pārvaldīt gan dzimto, gan svešvalodu.
7. Konkurētspējīga tulka/tulkotāja īpašības mūsdienu Latvijas un ES darba tirgū: svešvalodu prasmes (ne tikai angļu), dzimtās valodas zināšanas, tulkošanas tehnoloģiju prasmes, augsts erudīcijas līmenis, datora lietošanas prasmes, tulkošanas rīku lietošanas pieredze, terminu tulkojumu meklēšanas prasmes un izpratne par tulkošanas procesu, tulkošanas projektu instrukcijām, jābūt gataviem daudz un intensīvi strādāt, jāsaprot, ka augstus rezultātus nevar sasniegt uzreiz un īsā laikā un ka visa pamatā tomēr ir pamatīgs, rūpīgs, ilgstošs un smags darbs, atbildīgi, ar vēlmi mācīties, centīgi, rūpīgi.

1.5. Studiju virziena stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze

Stipro un vājo studiju virziena attīstības analīze un pašnovērtējums akreditācijas periodā no 2007. līdz 2012./2013. g. parādīta tabulā 1.5.

1.5. tabula. Studiju virziena realizācijas stiprās un vājās puses: 2012./2013. m. g.

Stiprās puses	Vājās puses
Programmas akadēmiskajam personālam ir augsta kvalifikācija, kuru apstiprina zinātniskie un akadēmiskie grādi, publikācijas, piedalīšanās konferencēs un projektos.	Maģistrantūras neesība, tās programmas realizācijā varētu piedalīties programmas akadēmiskais personāls. <i>Risinājums.</i> Atvērt maģistrantūru BSA, kurā varētu turpināt studijas programmas studenti.
Programmā ir nodarbināti kvalificēti tulki, kuri ir ārpus štata un štata darbinieki tulkošanas birojos.	Kp skaita palielināšana mutiskās tulkošanas apgūšanai, maģistrantūras programmas izstrāde, kurā tiks turpināta mutiskās tulkošanas apgūšana, aparatūras iegāde sinhronajai tulkošanai – tam ir nepieciešams pieaicināt darbam programmā tulkus, kas specializējas mutvārdu tulkošanā. <i>Risinājums.</i> Uz esošo vakanto programmas pasniedzēja vietu izsludināt konkursu ar obligātu noteikumu, ka kandidāts specializējas tieši mutvārdu tulkošanā.
Programmā ir iekļauta sistēma, kas balstās uz mācību disciplīnu savstarpējo saistību. Šīs sistēmas centrā ir profesionālās specializācijas kursi, kuru mērķis ir tulkošanas prasmju un kompetences apgūšana.	Fonda projekta (2011. g.) eksperti norādīja uz nepietiekamu kredītpunktu apjomu, kas nedotu iespēju attīstīt tulkošanas kompetenci, jo sevišķi mutvārdu tulkošanas jomā. <i>Risinājums.</i> Palielināt kp skaitu tulkošanas apgūšanai, tai skaitā arī mutvārdu. Ieviest jaunu kursu „Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti”. Palielināt komunikācijas kursu saturā tulkošanas komponentu. Palielināt tulkošanas disciplīnu kopējo apjomu minimālais līdz 38 kp blokos A un B, kā arī līdz 6 kp brīvās izvēles blokā. Tādējādi kopējo tulkošanas disciplīnu apjomu palielināt līdz 44 kp.
Tulkošanas prasmju un kompetenču apgūšana BSA akadēmiskajā profesionālajā programmā notiek	Asā konkurence mūsdienu darba tirgū pieprasa no jaunā speciālista pragmatisku domāšanu, sociālu aktivitāti, organizatoru spējas un metodisku prasmes. <i>Parte</i>

<p>kontekstā ar studentu valodas, lingvistisko, lingvakultūras un starpkultūru kompetenču attīstību. Tas dod iespēju bagātināt profesijas apgūšanas motivāciju un veidot attieksmi pret izglītību kā pret kultūras un garīgo vērtību individuālās apgūšanas procesu.</p>	<p>organizatora spējas un menedžera prasmes. Par to atgādināja 2011. gada fonda projekta eksperti.</p> <p><i>Risinājums.</i> Kurša „Projektu izstrādāšana tulkošanā” programmā ieviest Projektu praksi.</p>
<p>Programmas prioritāte ir tulkojumu kvalitātes uzlabošana. Svarīga nozīme tiek veltīta mācību kursam „Rediģēšanas pamati”, kas tiek apgūts paralēli tulkošanas praksei. Programmas Padome ir izstrādājusi studentu tulkojumu kvalitātes vērtēšanas kritērijus. Tie tiek izmantoti tulkošanas metodikasursos, rediģēšanas kursā un rakstveida un mutvārdu tulkošanas kursa nobeiguma eksāmenā.</p>	<p>Nepietiekams skaits pētījumu un uzkrātās pieredzes apkopojumu tulkojumu kvalitātes jomā.</p> <p><i>Risinājums.</i> Organizēt kopēju studentu un pasniedzēju darbu un atvērt programmā tulkojumu kvalitātes pētījumu laboratoriju.</p>
<p>Programmā nodarbinātie pasniedzēji ir sagatavojuši savu kursu mācību metodisko bāzi: ir sastādīti obligātās un papildus mācību un zinātniskās literatūras saraksti, ir izstrādāti mācību metodiskie autormateriāli.</p>	<p>Programmas pasniedzēji nepietiekami aktīvi publicē savus mācību metodiskos materiālus.</p> <p>Neskatoties uz augsto profesionālismu, pasniedzēji pilnā mērā neizmanto akadēmijas multimediju iespējas, aprobežojoties ar Power Point, SKYPE izmantošanu.</p> <p><i>Risinājums.</i> 1) Sagatavot publicēšanai mācību metodiskās autorizstrādes: apspriest tās Programmas padomes sēdē, veikt ekspertīzi un publicēt.</p> <p>2) Izstrādāt speciālus materiālus mācību videi Moodle, aktīvāk to apgūt un izmantot.</p>
<p>Studenti raksta interesantus pētnieciskus darbus par aktuālām tēmām, kas saistītas ar tulkošanu un starpkultūru komunikāciju, uzstājas ikgadējā studentu konferencē.</p>	<p>Studenti maz uzstājas konferencēs, kas notiek aiz BSA robežām.</p> <p><i>Risinājums.</i> Attīstīt studentu motivāciju uzstāties zinātniskajās konferencēs, stimulēt studentus par piedalīšanos citu augstskolu konferencēs.</p>
<p>Programma sadarbojas ar daudzām ārzemju augstskolām. Teiksim, no 87 universitātēm, ar kurām ERASMUS programmas ietvaros ir noslēgti līgumi, mūsu programma sadarbojas ar 26.</p>	<p>Programmas sadarbība ar Latvijas augstskolām aprobežojas ar LU, BPMA, Rēzeknes augstskolu un EKA.</p> <p><i>Risinājums.</i> Paplašināt programmas sadarbību ar analogiskām programmām Latvijā, proti, ar DU, RTU.</p>
<p>Programmas realizācija notiek sadarbības, prasīguma un savstarpējas cieņas gaisotnē starp studentiem un pasniedzējiem, tas savukārt, veicina studentu kompetences attīstību lietišķās ētikas sfērā.</p>	<p>Nepietiekami ir izmantots neformālās izglītības potenciāls, kam seko izglītības vides ietvaru paplašināšana, kurā ir iekļauta nepieciešamība veidot ārpus programmas ietvariem izejošas lietišķās attiecības.</p> <p><i>Risinājums.</i> Ieviest projektu praksi. Katru gadu šīs prakses ietvaros studentiem jāorganizē un jāvada pasākumu sērija, kas veltīta Tulka dienai sadarbībā ar citām augstskolām un tulkošanas biroju pārstāvjiem.</p>
<p>Labs materiāli tehniskais nodrošinājums, tai skaitā iespēja apgūt programmu TRADOS.</p>	<p>Programma TRADOS ir iegādāta 2007. gadā un to nepieciešams atjaunot. Turklāt ar to var strādāt tikai pēc saraksta, kas ierobežo tās izmantošanas iespējas.</p> <p><i>Risinājums.</i> Ierobežot iespējas šajā datorklasē strādāt citu programmu studentiem un specializēt to kā tulkošanas kabinetu. Atjaunot programmu TRADOS.</p>

1.6. Studiju virziena iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas apraksts

Studiju virziena „Tulkošana” iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēma ir vispārējās BSA speciālistu sagatavošanas kvalitātes kontroles un nodrošināšanas sistēmas sastāvdaļa, kura bija izstrādāta atbilstoši Boloņas procesa deklarācijai un Baltijas Starptautiskās akadēmijas Nolikumam par augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanu – iekšējā kvalitātes vadības sistēma (APSTIPRINĀTS BSA Senāta sēdē 2006. gada 19. decembrī, protokols Nr. 63). Tika ievēroti arī 19.10.2012. MK noteikumi Nr. 668 – „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”.

1.6.1. Kvalitātes pārvaldības sistēmas uzdevumi

Kvalitātes pārvaldības sistēmas iekšējie uzdevumi:

- 1) Nodrošināt vadības pārlicību par to, ka visi izglītības procesi un vadības procedūras tiek realizētas atbilstoši spēkā esošām normām un prasībām,
- 2) Pastāvīga izglītības pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana, vadot procesus un veicot adekvātus pasākumus neatbilstības novēršanai.

Kvalitātes pārvaldības sistēmas ārējie uzdevumi:

- 1) Nodrošināt studējošo pārlicību par to, ka studiju programmas un priekšmeti atbilst aktuālām normām un prasībām, kā arī viņu interesēm, kuras ir saistītas ar profesionālo un personisko izaugsmi,
- 2) Nodrošināt uzraudzības dienestu pārlicību par to, ka studiju programma saglabās akreditāciju, ievēros visas prasības, kas izglītības iestādēm paredzētas normatīvajos dokumentos, un ka vadības sistēma atbilst ISO 9001:2008 standarta prasībām.

1.6.2. Kvalitātes pārvaldības sistēmas struktūra

Programmā tika definēti procesi, kas ir nepieciešami kvalitātes pārvaldības sistēmas izmantošanai. 1.6.2.1. shēmā ir attēlota procesu un atbilstošu izpildītāju savstarpējā saistība.

Studiju programmas kvalitātes pārvaldības sistēmas procesi iedalās trīs grupās:

1) Vispārējās vadības procesi:

- Pārvaldības pārskats (V1),
- Attīstības plānošana (V2),
- Iekšējie kvalitātes auditi (V3),
- Koriģējošās un preventīvās darbības (V4),
- Padomes darbība (V5),
- Studiju programmas pašnovērtējums (V6),
- Sadarbība ar IZM studiju fondu un studiju kredītu jautājumos. Starptautiskā sadarbība (V7).

2) Studiju procesi (no S1 līdz S7),

3) Cilvēku, materiālo un informatīvo resursu vadīšanas procesi:

- Personāla vadīšana (R1),
- Mācību līdzekļu izstrāde (R2)

- Mācību un metodiskās literatūras fonda vadīšana (R3),
- Infrastruktūras vadīšana (R4),
- Dokumentācijas vadīšana (R6),
- Pierakstu un IT-resursu vadīšana (R7).

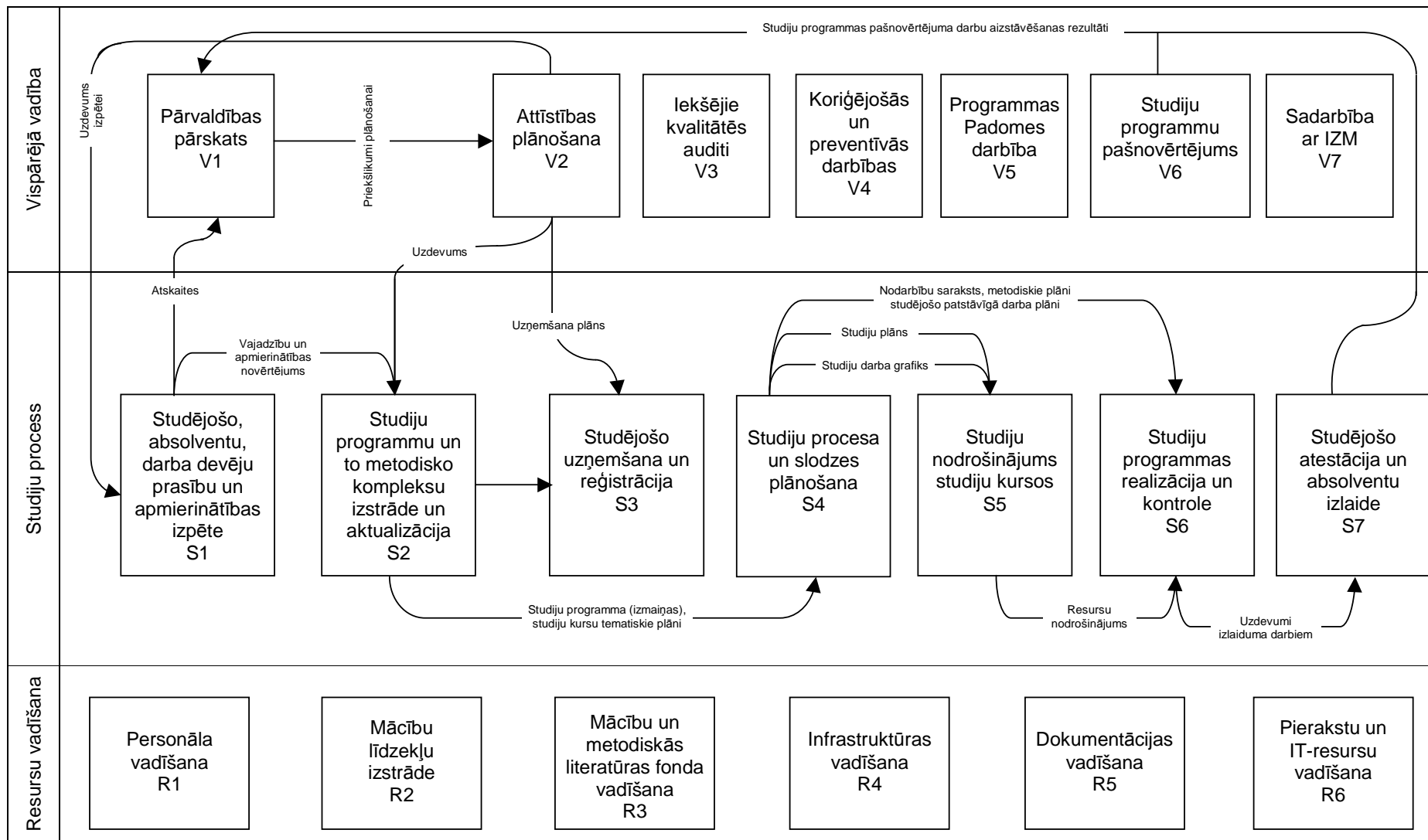
1.7. Studiju virzienam pieejamie resursi (tai skaitā finanšu resursi) un materiāltehniskais nodrošinājums

Studiju virziena materiāli tehniskā bāze un budžets, kas ir iekļauts BSA budžetā, parādīti Pielikumā Nr.6.

Metodiskais nodrošinājums sastāv no BSA bibliotēkas fonda (Lomonosova ielā 1/4) un pašas programmas fonda (Lomonosova 4).

BSA zinātniskā bibliotēka:

- BSA bibliotēka ir akreditēta;
- BSA bibliotēka ir LATABA loceklis <http://lataba.lv/index.php?page=54> ;
- Juridisko bibliotēku konsorcijs loceklis;
- BSA bibliotēka ir organizēta un strādā saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu par zinātnisko bibliotēku darbību.

1.6.2.1. shēma. Programmas kvalitātes pārvaldības procesu struktūra

Pateicoties tam, ka bibliotēka ir akreditēta un ietilpst LATABA struktūrā, BSA studentiem ir iespēja izmantot 23 bibliotēku fondus, tai skaitā, piemēram, Rīgā:

- Latvijas Kultūras akadēmijas bibliotēka
- Latvijas Nacionālā bibliotēka
- Latvijas Universitātes bibliotēka
- Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka
- Rīgas Tehniskās universitātes Zinātniskā bibliotēka

Šis fakts atrisina zinātniskās un mācību literatūras meklēšanas un lietošanas problēmu, taču neatbrīvo no nepieciešamības veidot savu fondu (skat. Pielikumu Nr.11).

Programmas metodiskā kabineta resursus veido bibliotēka, kuras krājumā ir par ziedojumiem (līguma ar fondu „Krievu pasaule” (Фонд Русский мир) ietvaros) iegādātas grāmatas un žurnāli, vai arī kuras ir uzdāvinājuši pasniedzēji.

Mūsu laikā elektronisko datu bāžu izmantošana ir zinātniski pētnieciskā procesa neatņemama sastāvdaļa. Lai nodrošinātu studēšanas procesa kvalitāti BSA bibliotēkā piedāvā studentiem un pasniedzējiem iespēju strādāt ar plašu abonētu elektronisko datu bāžu klāstu. Piemēram: EBSCO, SCOPUS, NetCards, NAIS, ScienceDirect, Latvijas Vēstnesis, LURSOFT, Letonika, Rubricon, HeinOnline+FILR u.c. Studējošie ir arī iepazīstināti ar citām eksistējošām (maksas un brīvpieejas) datu bāzēm un iespējam izmantot to resursus savos pētījumos.

1.8. Sadarbības iespējas Latvijā un ārzemēs attiecīgā studiju virziena ietvaros

1.8.1. Sadarbība ar organizācijām Latvijā:

- Ar **Latvijas radio-4 programmu *Doma laukums***: tiek gatavots latviešu un krievu valodas kultūras popularizācijas projekts, to vada viesprof. A.Vulāne, prof. E.Arhangeļska, prof. L.Ignatjeva. Šis jaunais projekts ir ilggadējās sadarbības turpinājums, kopā ar 3. un 4. kursu studentiem tika veikts mutvārdu publiskās runas monitorings, kā tiek ievērotas literārās valodas normas šajās pārraidēs. Sadarbībā ar *Latvijas radio-4* studenti apgūst mācību disciplīnu „Runas tehnika” (3.kurss, prof. L. Ignatjeva), kuras mērķis ir profesionālā standarta „Tulks” prasību izpildīšana, proti, dikcijas attīstīšana un prasme skaidri un saprotami izteikt un formulēt savas domas. No 2013. gada studenti šī kursa ieskaiti kārtos *Latvijas radio-4* studijā.
- Ar **tulkošanas firmām un izdevniecībām** tulkojumu un citu tekstu rediģēšanas jomā. Programmā strādā augsti kvalificēti mūsdienu lingvistikas nozares speciālisti: latviešu valoda – filoloģijas doktore, LU profesore A.Vulāne, angļu valoda - filoloģijas doktore, docente K.Užule, vācu valoda - filoloģijas doktore, docente Ž.Bormane, krievu valoda - filoloģijas doktore, profesore E.Arhangeļska, pedagoģijas doktore, profesore L.Ignatjeva. Programmā uzkrāta nozīmīga tekstu rediģēšanas pieredze tulkojumu kvalitātes laboratorijas darbības ietvaros.
Savukārt mēs saņemam lielu profesionālo palīdzību no tulkošanas biroju darbiniekiem:
- konsultācijas: „Tilde” (T.Gornostaja) – par projektiem tulkošanas nozarē, *SDL Trados Studio 2011* – par programmas TRADOS izmantošanu u.c., *Vides Centrs* – par tulku/tulkotāju specializāciju.
- profesionālie semināri: ar *SIA Synergium* (2012. g.) par jauniešiem tulkiem/ tulkotājiem izvirzītajām prasībām, ar *SDL Trados Studio* (2011.g.) par modernajām datortehnoloģijām tulkošanā, tiek plānots seminārs ar *Tildi* par darba paņēmieniem ar informācijas avotiem.

- darbs bakalauru darbu aizstāvēšanas komisijā (A.Semka – „Lacerta Translation Services”, N.Cudečka-Pūriņa – „Vides Centrs”).
- **Ar skolām un asociāciju LKVLPA:** lai popularizētu multilingvismu tulka profesijā – svešvalodu olimpiāžu, tulkojumu konkursu, diskusiju, skolotāju sagatavošanas svešvalodu starptautiskajam eksāmenam ECL, skolnieku testēšanas un sertifikācijas organizēšana. Programmai šāda pieredze jau ir (skat. ikgadējos Pašnovērtējumus).
- Ar **Rīgas izglītības un informatīvi metodisko centru (RIMC)** un ar **Latvijas Republikas Izglītības un Zinātnes Ministrijas Izglītības Satura un Eksaminācijas Centru (LR IZM ISEC)** skolotāju kvalifikācijas paaugstināšanas un mācību literatūras recenzēšanas jomā. Šāda pieredze jau ir: profesore E.Arhangeļskai un profesore L.Ignatjevai, asoc. profesore O.Ļiļinai ir ārpus štata metodistes LR IZM ISEC un veiksmīgi sadarbojas projektu ietvaros.

1.8.2. Programmai ir iespējas sadarboties ar ārzemju organizācijām:

- Ar **Starptautisko Konsorciju ECL svešvalodu zināšanu testēšanas un sertifikācijas jomā** (www.ecl-test.com): testējamo apmācības seminārs BSA 2009. gadā, sagatavošana testam, regulāra studentu un citu pretendentu uz ECL sertifikāta saņemšanu testēšana un sertifikācija.
- Ar **British Association for Slavic and East European Studies** (<http://www.basees.org.uk/>): palīdzība bilingvālisma un multilingvālisma Latvijas teritorijā pētījumos. Programmā strādā Ph.D, docente K.Užule, psiholingvistikas jomas speciāliste, kas ir šīs asociācijas locekle.
- Ar **izdevniecības „Retorika” filiāli Vācijā** (www.retorika.de): reklāmas materiālu (interneta vietnes, reklāmas prospekti) un bērnu literatūras tulkošana.
- **Ar kolēģiem no dažādām valstīm**, Online International Linguistic Community biedriem, kas meklē informāciju portālā <http://linguistlist.org>, kurā ir reģistrēta mūsu programma.
- E.Arhangeļska, L.Ignatjeva, L.Ramanauska un Ž.Bormane ir Starptautiskās metodiskās padomes locekles bilingvālisma un starpkultūras komunikācijas jautājumos vietnes atvērtaajā informatīvajā tīklā. (<http://groups.google.com/group/bilingual-online/topics>).
- E.Arhangeļska, L.Ignatjeva tika iekļautas redkolēģijas *The International Journal of Global Ideas* (Kazahstāna) sastāvā: <http://icglobalidea.com/editorial-board/>.

1.9. Studiju programmu uzskaitījums, norādot to apjomu kredītpunktos, studiju veidu, iegūstamo grādu, grādu un profesionālo kvalifikāciju vai profesionālo kvalifikāciju. Studiju programmu atbilstība Latvijas Republikas un augstskolas vai koledžas stratēģijai

Virzienu „Tulkošana” pārstāv profesionālā bakalaura programma „Rakstveida un mutvārdu tulkošana”, kas nodrošina otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Programmas apjoms ir 160 kp. Tā tiek apgūta pilna laika studijās, dienas un vakara nodaļās. Iegūstamais grāds – profesionālais bakalaurs tulkošanā.

Programmas struktūra un saturs atbilst prasībām, kas izvirzītas augstākās akadēmiskās un profesionālās izglītības programmām Latvijas Republikā un BSA, un ļauj piešķirt grādu Profesionālais bakalaurs tulkošanā. Struktūra un saturs atbilst arī Tulka (reģistrācijas Nr. PS 0101, apstiprināts ar IZM 2002.g. 10.jūlija rīkojumu Nr. 405) un Tulkotāja (profesijas standarts 2643 10 Profesijas kods – 2.pielikums Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumiem Nr.461) profesijas standartiem, kas ļauj piešķirt 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju Tulks un Tulkotājs.

BSA stratēģijas galvenais uzdevums ir augsts jaunā speciālista personības intelektuālais potenciāls, ko var izskatīt kā svarīgu Latvijas attīstības ekonomisko, sociālo un politisko faktoru. Šī stratēģija tiek realizēta kā nepieciešamība attīstīt studentos 6 bāzes kompetences (skat. šī dokumenta punktu 1.1.).

1.10. Studiju virziena īstenošana iesaistītā akadēmiskā personāla uzskaitījums, norādot tā kvalifikāciju un pienākumus, tai skaitā studiju programmu un tās daļu, kuru katrs no akadēmiskā personāla īsteno

Mācību procesu nodrošina 19 pasniedzēji, no kuriem 4 cilvēki nav ievēlēti BSA. Akadēmiskajam personālam (15 cilvēki) ir akadēmiskie grādi un amati, kuri atbilst programmas mērķu un uzdevumu realizēšanai.

1.10.1. *tabula.* Docētāju zinātniskie grādi

	Doktori	Maģistri	Speciālisti
Ievēlēti BSA	9	6	-
Neievēlēti BSA	3	1	-
Pavisam – 19	12	7	-
% no docētāju kopskaita studiju virzienā	63,16%	36,84%	0%

1.10.2. *tabula.* Ievēlētais personāls

Virziena personāls kopumā		Tajā skaitā strādā BSA			
		kā ievēlēti		kā neievēlēti	
Cilvēku skaits	Proc. (%)	cilv.	%	cilv.	%
19	100%	15	79%	4	21%

Katram pasniedzējam, kurš strādā studiju virzienā, ir sekojoši pienākumi:

- izstrādāt un publicēt mācību metodiskos materiālus kursiem, kurus viņš/viņa vada, papildināt un atjaunot MOODLE platformu,
- sagatavot PowerPoint prezentācijas, izdales materiālus (konspektus, uzdevumus), autentisku ilustratīvo materiālu (video un audio) u. c. materiālus, kuri optimizē izglītošanas procesu,
- vadīt konsultācijas studentiem – 2 stundas nedēļā,
- hospitācijas ietvaros vienreiz gadā vadīt atklātas nodarbības un apmeklēt vismaz 2 savu kolēģu nodarbības un piedalīties to apspriešanās,
- paaugstināt kvalifikāciju (12 stundas vienā māc. g.), iesniedzot attiecīgu sertifikātu,
- uzstāties zinātniskās konferencēs un semināros (vismaz 2 uzstāšanās gadā),
- publicēt rakstus (vismaz 1 publikācija gadā),
- programmas realizēšanas ietvaros organizēt vienu pasākumu gadā: semināru, konferenci, apaļo galdu, studentu tulkojumu konkursu, Kultūras dienas, diskusijas u. tml.,

- piedalīties pasākumos, kuri tiek organizēti programmas realizēšanas vai BSA izglītošanas darbības ietvaros,
- sekot jaunākajām zinātniskās literatūras publikācijām, koriģēt studentiem piedāvātos literatūras sarakstus, informēt bibliotēkas direktoru par nepieciešamību papildināt bibliotēkas fondus.

Pasniedzēju konkrētie pienākumi mācību plāna realizēšanā ir uzskaitīti Pielikumā Nr.5.

1.10.3. *tabula*. Akadēmiskais personāls: kvalifikācija un darbs programmā

A – Vispārizglītojošie studiju kursi, **A1** – Nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi, **B** – Nozares profesionālās specializācijas kursi, **C** – Brīvās izvēles kursi

Nr. p. k.	Uzvārds, vārds	Kvalifikācija	Programmas daļa
1.	Arhangeļska Emma	Dr. Philol., Profesors	A1, B, C
2.	Ignatjeva Larisa	Dr. Paed., Maģ. Philol., Profesors	A, A1, B, C
3.	Bormane Žanna	Dr. Philol., docents	A1, B, C
4.	Skačkova Olga	Dr. Philol., docents	A1, B, C
5.	Užule Kristīne	PhD, docents	A1, B, C
6.	Fļina Oksana	Dr. Paed., asoc. profesors	A
7.	Heimanis Boriss	Dr. oek., asoc. profesors	A
8.	Nikiforovs Oļegs	Dr. Paed., asoc. profesors	A
9.	Timoščenko Jūlija	Dr. Sc. Eng., docents	A
10.	Daragane Žanna	Maģ. Philol., lektors	A1, B, C
11.	Grīse Ludmila	Maģ. Paed., lektors	B, C
12.	Romanova Olga	Maģ. Philol. (angļu val.), Maģ. Philol. (krievu val.), lektors	A, A1, B, C
13.	Sotikova Natālja	Maģ. Philol., MBA, doktorants, docents	B, C
14.	Matvejeva Rimma	Mg. Jur., MBA, lektors	A
15.	Zemiece Inese	MBA, docents	B

1.10.4. *tabula*. BSA neievēlētie pasniedzēji

Nr. p. k.	Uzvārds, vārds	Kvalifikācija	Darba vieta	Programmas daļa
1.	Gornostay Tatiana	Dr. Philol., viesdocents	Tilde	A
2.	Kačans Vsevolods	Dr. Phil., asoc. viesprofesors	LU	A
3.	Vulāne Anna	Dr. Philol., viesprofesors	LU	A1, B
4.	Šostaka Dace	Maģ. Philol., vieslektors	-	B

1.11. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla pētnieciskā darbība un tā ietekme uz studiju darbu, studējošo iesaistīšana pētniecības projektos, kā arī dalība

starptautiskajos projektos, Latvijas Zinātnes padomes un citu institūciju finansētajos projektos pārskata periodā

Studiju kursu bloki	Pasniedzēju pētnieciskais un projektu darbs (Pielikums Nr.1)
Vispārīzglītojošie studiju kursi tiesību, ekonomikas, biznesa, projektu, IT-tehnoloģiju sfērā	asoc. prof. B.Heimaņa, doc. J. Timoščenko, lekt. R. Matvejevas pētījumi un projekti
Vispārīzglītojošie studiju kursi pedagogijas un psiholoģijas sfērā	asoc. prof. O. Nikiforova, asoc. prof. O. Fiļinas pētījumi un projekti
Dzimtās valodas apgūšana	viesprof. A.Vulānes, prof. E. Arhangeļskas, prof. L. Ignatjevas pētījumi un projekti
Svešvalodu apgūšana: angļu, vācu, spāņu, krievu, latviešu (valsts valodas)	doc. O. Skačkovas, doc. K.Užules, doc. Ž. Bormaness, lekt. O.Romanovas, lekt. L. Grīslis, doc. N. Sotikovas, prof. E. Arhangeļskas un prof. L. Ignatjevas pētījumi un projekti
Tulkošanas apgūšana	doc. O.Skačkovas, doc. Ž. Bormaness, lekt. O. Romanovas, lekt. L. Grīslis pētījumi, pasniedzēju profesionālie tulkojumi

Studenti strādā sekojošos programmas projektos:

- „*Literārās valodas normu monitorings publiskajā runā*” (vada prof. E. Arhangeļska un prof. L. Ignatjeva). Kopīgā Latvijas radio „Doma laukums” un programmas projekta ietvaros studenti seko, fiksē un analizē publiskās runas īpatnības.
- „*Multilingvālisms jauniešu vidē: lingvistika, kultūra, retorika*” – daļība „Vecāko klašu skolnieku diskusiju klubā”, vecāko klašu skolēniem paredzētās starptautiskās angļu valodas olimpiādes organizēšanā un realizēšanā. Pirmā kursa studenti J. Trimalniece, A. Dimereca un Ē. Bistrovs piedalījās krievu valodas kā svešvalodas starptautiskajā konkursā, ko organizēja M. Lomonosova Maskavas Valsts Universitāte. Ē. Bistrovs ieguva godalgoto pirmo vietu.
- „*No pētījumiem līdz augstas kvalitātes tulkojumiem*”. Šī projekta ietvaros žurnāla „Communicator” un citos izdevumos bija publicēti studentu pētnieciskie darbi, 2008./2009., 2009./2010., 2010./2011. un 2012./2013. mācību gados bija organizētas 4 zinātniskās studentu konferences „Tulkošana un starpkultūru komunikācija”, bet 2012. gadā – starptautiska zinātniskā konference „Teksts, kultūra, tulkošana”. Studenti piedalījās citu mācību iestāžu organizētajās starptautiskajās konferencēs Latvijā (LU, Rēzeknes augstskola, BPMA), Ukrainā (Harkova). Kopējo studentu un pasniedzēju pētījumu rezultātā tika publicēti raksti: līdzautoros lekt. O. Romanova un doc. O. Skačkova. Projekts vieno studentus un pasniedzējus ne tikai daļībā starptautiskajās konferencēs, bet arī to organizēšanā un rīkošanā, piemēram, tika rīkotas divas „Teksts, kultūra, tulkošana” konferences vienlaicīgi (studentu un profesionālā). 2012. g. notika RTU studentu starpaugstskolu tulku un tulkotāju konference „Meaning in Translation: Illusion of Precision” 2013. gada 26. aprīlī, kur Olga Rybkina ieguva pirmo vietu, uzstājoties ar referātu „Peculiarities of Female Prose and

Gender Specific Features in Anne Enright's novel "The Forgotten Waltz" and Its Russian Translation".

Kopš 2009./2010. studenti sadarbībā ar pasniedzējiem ik gadu organizē starptautisko tulkojumu konkursu ar trīs nominācijām: vecāko klašu skolēnu, studentu un skolotāju tulkojumi. 2009./2010. māc. g. studenti žurnālā „Communicator” izstrādāja savu publikāciju sadaļu „Lost in Translation?”.

Šis studentu un pasniedzēju kopīgais radošais darbs pakāpeniski ir pāraudzis „Tulkojumu kvalitātes laboratorijā”. Šīs laboratorijas izveidošanu ierosināja sinhronās tulkošanas speciāliste I. Ivančikova, kura veic arī daiļliteratūras tulkojumus no angļu un vācu valodas (pēdējais izdevums – *Edvarda Andersa* grāmatas „*Latviešu vidū Holokausta laikā*” tulkojums no latviešu valodas krievu valodā (salīdzinājumā ar tekstu angļu valodā) 2011. g. pēc izdevniecības „Jumava” pasūtījuma). Kopš 2012./2013. māc. g. laboratorijas vadītāja ir L. Ramanauska.

1.12. Studiju virziena īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla galveno zinātnisko publikāciju un sagatavotās mācību literatūras saraksts pārskata periodā

AKADĒMISKĀ PERSONĀLA PĒTNICISKĀ DARBĪBA 2012. – 2013. m.g.

Akadēmiskais personāls piedalās no ESF, IZM, BSA un citu organizāciju līdzekļiem finansētajos projektos (pavisam 15 projekti).

Laika posmā no iepriekšējās akreditācijas līdz šodienai pasniedzēji un direktora palīdzē ir piedalījušies 41 starptautiskā konferencē Polijā, Ungārijā, Ķīnā, Lietuvā, Latvijā, Krievijā, Spānijā, Slovākijā, Ukrainā, Baltkrievijā, Bulgārijā, Vācijā, Somijā. 2013. gadā BSA un LU kopējā starptautiskā konferencē “*Valodu kontakti un kontrasti Baltijā*” piedalījās 3 cilvēki, konferencē “*Multidimensional Translation: From Arts to Science*”, kura notika BSA 2013. gada 19. – 20. aprīlī, uzstājās 3 cilvēki, Kristīne Užule uzstājās ar ziņojumu Kembridžas universitātē, pieņemti pieteikumi par E.Arhangeļskas un L.Ignatjevas priekšlasījumiem Francijā (Mišela Monteņa universitātē) un Beļģijā (Lēvenes katoļu universitātē) utt. Publicēti 37 darbi (raksti, monogrāfijas, mācību grāmatas, mācību un metodiskie līdzekļi).

1.12.1. tabula. Akadēmiskā personāla zinātniskā darba rezultāti

Pētnieciskā darbība	Dalība projektos	Dalība konferencēs	Publikācijas skaits
2012.g.-2013.g.	15	41	37

Zinātnisko konferenču un semināru organizēšana

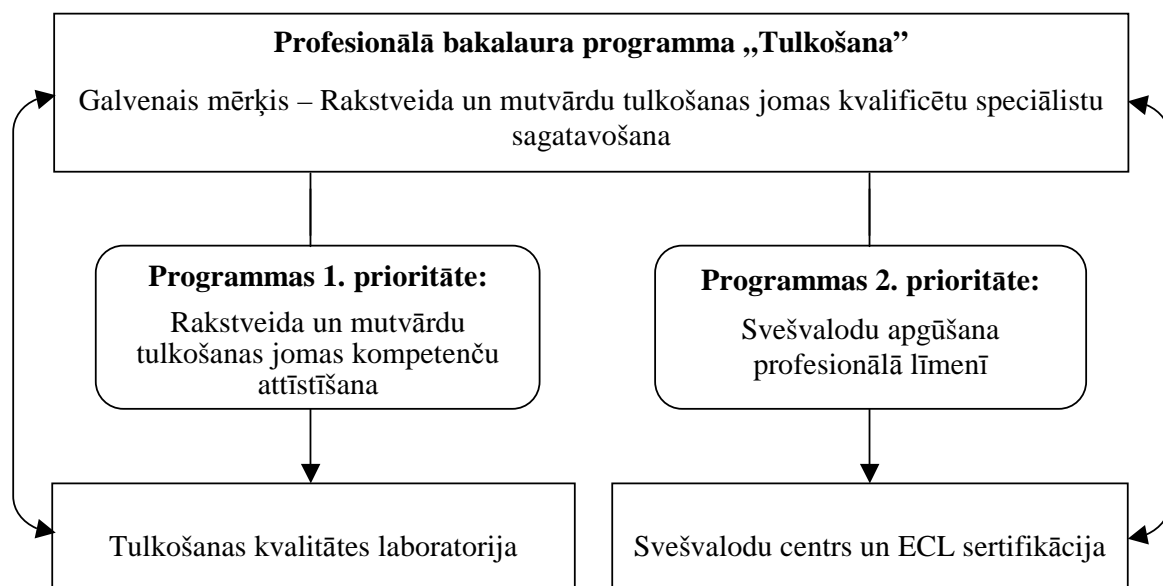
Programmas kolektīvs ik gadu organizē starptautiskas zinātniskās konferences.

1. 2013. *Multidimensional Translation: From Arts to Science* sadarbībā ar Silēzijas universitāti (Polija). Projekta vadītāja – doc. K.Užule.

2. 01.03.-02.03.2013. Sadarbībā ar LU starptautiska zinātniskā konference *Valodu kontakti un kontrasti Baltijā*. Projekta vadītāji – prof. E.Arhangeļska (BSA), prof. I.Koškins (LU).
3. 23.10.2012. BSA zinātniski praktiskais seminārs *Eiropintegrācija un tulkošanas problēmas* ar sinhronajiem tulkiem L.Taniroo, S.Kupp un N.Valk (tulkošanas birojs „Dialog”, Igaunija). Projekta vadītāja – doc. Ž.Bormane.
4. 23.05.- 25.05.2012. Starptautiska zinātniskā konference *Teksts, kultūra, tulkojums*. Projekta vadītāja – prof. L.Ignatjeva.

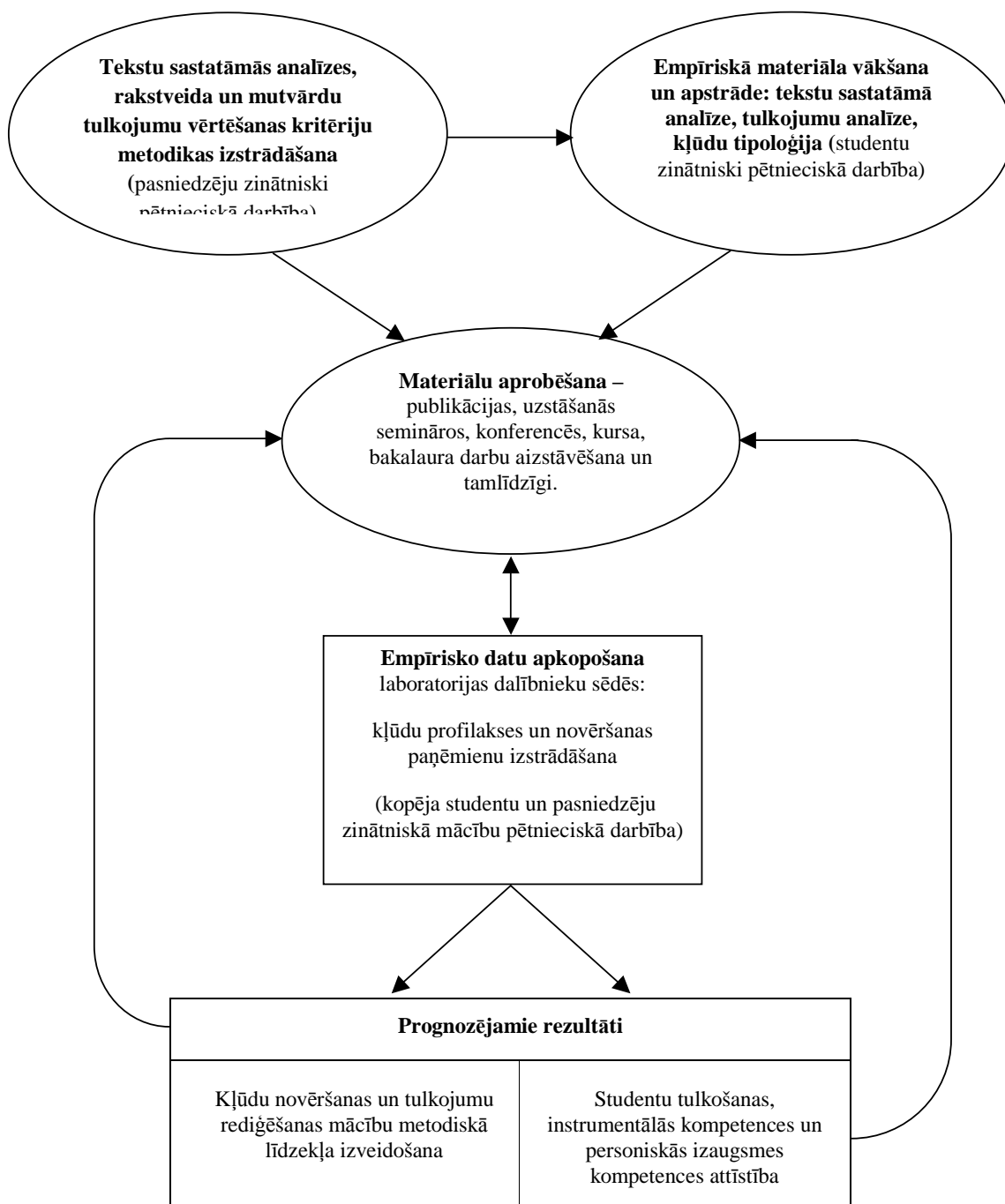
1.13. Studiju virziena īstenošanā iesaistīto struktūrvienību (piemēram, katedru, profesoru grupu, laboratoriju, institūtu) uzskaitījums, norādot to uzdevumus studiju virziena un konkrētu studiju programmu īstenošanā

Studiju virziena realizāciju atbalsta divas struktūrvienības: Svešvalodu centrs un ECL sertifikācija (ECL BIA) un Tulkojumu kvalitātes laboratorija (skat. 1.13.1.shēmu).

1.13.1. shēma. Studiju virziena „Tulkošana” savstarpējais sakars ar tās struktūrvienībām

Svešvalodu centra un ECL sertifikācijas uzdevumi programmas realizācijas aspektā (<http://www.bsa.edu.lv/lang/lat/ecl.html>) ir svešvalodu apgūšanas līmeņa kontrolēšana, raugoties no tā atbilstības Eiropas standartiem (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR) – www.coe.int/portfolio). Centra direktore – Dr. Paed., profesore L.Ignatjeva, sekretāre – L.Ramanauska. Tulkošanas kvalitātes laboratorijas izveidošanas mērķis ir tulkojumu kvalitātes uzlabošana, ņemot vērā tulkojuma veidu un teksta žanra stilistiskās īpatnības oriģināla valodā un tulkojuma valodā. Laboratorijas vadītāja – pasniedzēja L.Ramanauska.

1.13.2. shēma. Tulkošanas kvalitātes laboratorijas darbības struktūra

1.14. Studiju virziena īstenošanā nepieciešamā mācību palīgpersonāla raksturojums, norādot tā uzdevumus studiju virziena un konkrētu studiju programmu īstenošanā

Darbinieka pienākumi un uzdevumi:

Pienākumi:

1. Dokumentu izstrādāšana un noformēšana
2. Dokumentu apstrāde
3. Informācijas nodrošināšana

4. Apmeklētāju pieņemšanas un lietišķās tikšanās organizēšana
5. Darba organizācija
6. Kvalifikācijas celšana

Uzdevumi :

1. **Dokumentu izstrādāšana un noformēšana.** Nodrošināt dokumentu oriģināla un to atvasinājumu juridisko spēku, noformējot tos saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas, lietvedības kārtību, valodas lietošanas prasības. Noformēt pārvaldes (rīkojumi, izziņas, pārskati, saraksti u. c.) dokumentus, izmantojot biroja tehniku. Izstrādāt atsevišķu dokumentu veidlapas un to aizpildīšanas paraugus. Apliecināt organizācijas pārvaldes dokumentu atvasinājumu pareizību atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Veikt programmas sapulču, sanāksmju u.c. pasākumu sagatavošanu un protokolēšanu. Sastādīt nodarbību un sesijas sarakstus, ievadīt tos datu bāzē.
2. **Dokumentu apstrāde.** Nodrošināt saņemto, nosūtāmo un iekšējās aprites dokumentu uzskaiti un reģistrēšanu. Izdarīt dažādas dienesta atzīmes uz dokumentiem savas kompetences ietvaros. Pārzināt iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu lietvedību. Sistematizēt, ievietot dokumentus lietā pēc to izpildes atbilstoši organizācijas lietu nomenklatūrai.
3. **Informācijas nodrošināšana.** Pārzināt akadēmijas struktūru, amatpersonu kompetenci, informācijas plūsmas mehānismu, likumdošanu informācijas izmantošanā, sniegšanā un aizsardzībā. Iegūt, klasificēt un izmantot informāciju. Lietot dažādus tehniskos līdzekļus informācijas iegūšanā, atlasē, apkopošanā un nosūtīšanā. Nodrošināt un koordinēt informācijas apmaiņu savas kompetences ietvaros starp programmas personālu, akadēmijas struktūrām un citām organizācijām. Sagatavot dažāda veida pārskatus, izziņas, uzziņas u.c. dokumentus savas kompetences ietvaros. Uzturēt *Picasa* fotogaleriju, lai nodrošinātu saskarsmi ar programmas absolventiem. Nodrošināt ERASMUS programmas studentus, kā arī citus ārzemju studentus (divpusējie līgumi starp augstākās izglītības iestādēm) ar nepieciešamiem dokumentiem, informāciju u. tml.
4. **Apmeklētāju pieņemšanas un lietišķo tikšanos organizēšana.** Organizēt apmeklētāju pieņemšanu, lietišķās tikšanās. Piedalīties prezentāciju, semināru, konferenču, konkursu, bakalaura darbu aizstāvēšanu, izlaidumu u. c. pasākumu organizēšanā. Nodrošināt pasākumu dokumentēšanu. Organizēt un nodrošināt informācijas apmaiņu starp programmas personālu, studentiem, akadēmijas struktūrām un citām organizācijām savas kompetences ietvaros. Pārzināt lietišķo etiķeti.
5. **Darba organizācija.** Pārzināt dokumentu izstrādāšanas, izdošanas, pieņemšanas, apliecināšanas un reģistrācijas prasības. Pārzināt un prast izmantot biroja tehniku savā darbībā. Plānot, pārraudzīt un kontrolēt pakļautībā esošo darbinieku veikto darbu. Piedalīties darba organizācijas uzlabošanas pasākumu izstrādē, ieviešanā.
6. Lietveža amatā nepieciešamo iemaņu un zināšanu uzlabošana un paplašināšana. Jaunu prasmju un iemaņu, lietvedības un informācijas datorapstrādes noteikumu apgūšana.

1.15.1. Sadarbība ar darba devējiem, profesionālajām organizācijām

1. Sadarbība ar darba devējiem tiek realizēta, pateicoties profesionālajām praksēm. Turklāt tiek veikts regulārs tulkošanas pakalpojumu tirgus monitorings. Pirmā prakse studentiem notika 2007./2008. m. g. Piecu gadu laikā organizāciju saraksts, kuras pieņem studentus praksē, ir

paplašinājies. Tagad tajā ir atrodami arī pazīstami tulkošanas biroji un firmas: SDI Media Latvia, euroscript Baltija, Lingua+Riga, Lingva Tev, Lacerta Translation Services, Hansa Steel, Ciao Travel & Translation, Lingmaster, Vides centrs tulkojumi, Enjoy24.lv (Baltic Translations), citas organizācijas – biedrība „Diplomatic Economic Club“, izdevniecība „Retorika A”, TV-21 u. c. Parādījuši sevi kā labus tulkotājus, daži absolventi turpina strādāt šajās organizācijās *freelance* tulku/tulkotāju amatos (SDI Media Latvia, Skrivanek, Lingmaster u. c.) vai apvieno tulkošanu ar menedžera darbu (Lacerta Translation Services).

2. Programma saņem darba devēju konsultācijas dažādu tulkošanas programmu izmantošanas jautājumos (Mestako, Tilde, Lacerta Translation Services), 2012. gadā notika seminārs ar Synergium SIA darbiniekiem. Semināra laikā tika apspriestas sadarbības iespējas – prakses vietas un darba vietas studentiem (tulki/tulkotāji, korektori, redaktori), semināri studentiem un pasniedzējiem, SDL Trados Studio 2011 apmācība, SDL Trados Studio 2011 programmas popularizēšana un pārdošana. Tika apspriestas prasības, kuras tagad ir izvirzītas tulkiem un tulkotājiem.

3. „Tulkošanas” virziena realizēšanā obligāta prasība ir piesaistīt darba devēju bakalaura darbu recenzēšanai un darbam aizstāvēšanas komisijā.

4. Profesionāla saskarsme ar kolēģiem no vācu/angļu/krievu valodas pasniedzēju asociācijām un kopīgie pasākumi arī ir ļoti svarīgi programmai (skat. 1.8.).

1.15.2. Sadarbība ar Latvijas un ārvalstu augstskolām un koledžām, kuras īsteno līdzīgus studiju virzienus un līdzīgas studiju programmas

1.15.2.1. Sadarbība ar Latvijas mācību iestādēm

Latvijas Universitāte:

- LU pārstāve ir bakalaura darbu aizstāvēšanas komisijas priekšsēdētāja;
- dalība konferencēs:
 - kopīgās starptautiskas konferences “Valodu kontakti un kontrasti Baltijā” organizēšana, rīkošana un dalība tajā 01. – 02.03.2013.

RTU: dalība zinātniskā studentu konferencē „Meaning of Translation: Illusion of Precision” (2013.g.).

Ventspils Augstskolas pārstāve ir bakalaura darbu aizstāvēšanas komisijas priekšsēdētāja.

2012. gadā turpinājās sadarbība ar **Rēzeknes augstskolu**. BSA organizēja Starptautisko jauno zinātnieku konferenci „Izaicinājumu un iespēju laiks”: problēmas, risinājumi, perspektīvas” (ir publikācijas).

Starptautisko jauno zinātnieku konferenci „Izaicinājumu un iespēju laiks”: problēmas, risinājumi, perspektīvas” (ir publikācijas).

Baltijas psiholoģijas un menedžmenta augstskola un **Grāmatvedības un finanšu koledža** un ir mūsu pastāvīgie prakses devēji. 2012. gadā BPMA organizētajā studentu konferencē piedalījās mūsu studentes O.Vasiljeva un J.Pavlova.

1.15.2.2. Sadarbība ar ārzemju mācību iestādēm

Sadarbība ar Eiropas Savienības dalībvalstīm un Programmai ir sadarbības līgumi ar daudzām universitātēm. Ar dažām no tam ir izveidojušās labas lietišķas attiecības.

Turciju ERASMUS programmas ietvaros:

- Briseles **Tulkošanas Augstskola (ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL)** ir viena no mūsu studentu pieprasītākajām mācību iestādēm. Lai sadarbība būtu vēl auglīgāka, akadēmiju divas reizes apmeklēja koordinatore Kristine Titgata (Christine Tytgat), lai apspriestu mūsu studentu vajadzības.
- Programma ir piesaistījusi **Žešuvu un Silēzijas universitātes** (Polija), kuras gatavo krievu filologus un poļu-krievu valodas tulkotājus. Ik gadu, parasti uz diviem semestriem, pie mums atbrauc 7 – 8 studenti (dažreiz 10 – 14). Tikpat aktīvi notiek pasniedzēju apmaiņa: tikai 2012./2013. pie mums viesojās 3 pasniedzēji no Silēzijas universitātes.
- Partnerattiecības ar **Pēčus universitāti** (Ungārija) ļāva atvērt BSA Svešvalodu apguves un ECL sertifikācijas centru. Turklāt 2012. g. mūsu programma un universitāte piedalījās kopīgajā zinātniski pētnieciskajam virzienam veiktajā projektā „Izglītība svešvalodā, tulkošana un starpkultūru komunikācija”.
- Pēdējos gados programma ir piesaistījusi arī dažu Turcijas universitāšu uzmanību: Mersinas universitātes, universitātes Istanbul Aydin University, Fatihās universitātes. No Mersinas universitātes un Istanbul Aydin University brauc studenti, kuri apgūst angļu valodu kā tulkošanas darba valodu, bet no Fatihās – tie, kas ir ieinteresēti krievu valodas prasmju pilnveidošanā.

Sadarbība ar rietumu un austrumu valstu mācību iestādēm divpusējo līgumu ietvaros

- **Starptautisko ekonomisko attiecību augstskolā** (Aizenštada, **Austrija**) aktīvi apgūst krievu valodu un pēta starpkultūru komunikācijas īpatnības. Prof. A. Berdičevskis vairakkārt ir viesojies BSA, kur vadīja seminārus un meistarklases.
- 2013. gada 19. – 20. aprīlī programmas kolektīvs sadarbībā ar Silēzijas universitāti rīko Starptautisku zinātnisko konferenci „*Tulkojumu daudzveidība: no zinātnes līdz mākslai*”, kuras zinātniskajā komitejā ietilpst prof. Birgita Englundā Dimitrova (Birgitta Englund Dimitrova; Stokholmas universitāte, **Zviedrija**) – redaktore, grāmatu par tulkošanu autore, doktors Maikls Džins (Michael Jin; Ņūkāsas pilsētas universitāte, **Lielbritānija**), doktore Marija Žoao Marsalo (Maria João Marçalo; Evoras universitāte, **Portugāle**), prof. Irina Novikova (Larvijas Universitāte), prof. Henriks Fontanskis (Henryk Fontanski; **Silēzijas universitāte**).
- 2008. g. bija parakstīti līgumi ar Žešuvu universitāti, I. Mečņikova vārdā nosaukto Odesas nacionālo universitāti un A. Hercena vārdā nosaukto Valsts pedagoģisko universitāti par BSA iekļaušanu kopīgajā projektā – Starptautiska konference „Rusistika un mūsdienas”. 2012. gadā BSA (prof. E. Arhangeļska) bija 15. konferences organizēšanas komitejas locekle Žešuvu universitātē.
- Prof. E. Arhangeļska un prof. L. Ignatjeva g. kā eksperti piedalījās **Radomas Tehniskās universitātes** projektā „*Kompetencja j□zykowa kadry dydaktycznej kluchem do rozwoju naukowego i europejskiego rynku pracy*” PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W RAMAH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPÓŁCZNEGO (The European Union project “Language Competence for Teaching Staff: The Key to the Development of the Academic and European Labor Market”). UDA – POKL.04.01.01.-00-491/08-00.

- Prof. E. Arhangeļska (16 st.) un prof. L. Ignatjeva (10 st.) pēc Pēčs universitātes (Ungārija) un Bratislavas Ekonomikas universitātes (Slovākija) ielūguma lasīja lekcijas starpkultūru komunikācijā un krievu valodas kā svešvalodas metodikā.

Tikpat aktīva ir sadarbība ar austrumu valstu partneriem:

Krievija:

- No pašas pirmās programmas dibināšanas dienas tā sadarbojas ar M. Lomonosova Maskavas Valsts universitāti: 2013. gadā ar Centru, kurš sagatavo un testē ārzemju pilsoņus krievu valodā, noslēgts līgums par krievu valodas kā svešvalodas eksāmena pieņemšanu BSA.

Krievu valodas kā svešvalodas starptautiskajā konkursā piedalījās studenti J. Trimalniece, Ē. Bistrovs, A. Dimereca. Ē. Bistrovs tika uzaicināts uz Maskavu godalgas saņemšanai.

- Krievu valodas kā svešvalodas skolotāju kvalifikācijas paaugstināšanas kursi BSA vada arī speciālisti no A. Puškina vārdā nosauktā Valsts krievu valodas institūta (2012.). E. Arhangeļska, L. Ignatjeva un Ž. Graudiņa 2013. gadā no 27.05. līdz 07.06. piedalījās „Metodiskajā seminārā krievu valodas pasniedzējiem, kas strādā ārzemju augstskolās, kurās atvērti Krievu centri”.

Ukraina:

Ikgadējā studentu konference „Jauniešu zinātniskie pētījumi Eiropas integrācijas problēmu risināšanai” sadarbībā ar Banku universitāti (Harkova, Ukraina). Līgums ar Odesas Nacionālo universitāti projekta „Rusistika un mūsdienas” ietvaros (kopš 2008 g.).

Kazahstāna:

Kopš 2012./2013. m. g. programmā studē (1 sem.) Kazahstānas studenti, kuri apgūst tulkošanu. Pavisam – 12 studenti.

E. Arhangeļska un L. Ignatjeva kļuva par „International Journal of Global Ideas” redkolēģijas locekļiem un recenzentēm.

1.15.2.2.1. tabula. Ārzemju pasniedzēju lekcijas BSA

Valsts	Polija	Krievija	Igaunija	Turcija	Lielbritānija	Zviedrija
Pasniedzēji	4	1	1	1	1	1

Kopš 2007. gada, kad parādījās iespēja piedalīties ERASMUS programmā, programma „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” uzņēma 21 pasniedzēju no Eirosavienības valstīm. Šajā pašā laikā programma uzņēma 25 pasniedzējus no Austrumeiropas valstīm.

1.15.2.2.2. tabula. Programmas pasniedzēju lekcijas ārzemju valstīs

Pasniedzēji	Izbraukumu skaits	Valsts
E. Arhangeļska	2	Ungārija, Slovākija

L. Ignatjeva	2	Ungārija, Slovākija
O.Romanova	1	Igaunija

1.15.3. Studenti, kas studējuši ārvalstīs studējošo apmaiņas programmu ietvaros, norādot apmaiņas programmu un valsti

ERASMUS

2007. g. pēc programmas akreditācijas studentiem rādās iespēja studēt ERASMUS programmas ietvaros. Sešu gadu laika periodā, no 2008. līdz 2013. gadam 33 studēja Viļņas universitātē (Lietuva), augstskolā Erasmushogeschool Brussel (Beļģija), Mersinas universitātē (Turcija), Alikantes, Granādas un Huelvas universitātēs (Spānija), Milānas universitātē Universita' Degli Studi di Milano (Itālija) un Jonkopingas universitātē (Zviedrija). Vispieprasītākās ir Erasmushogeschool Brussel augstskolas un Spānijas universitāšu programmas. Ļoti bieži studenti brauc uz 2 semestriem. 2012. – 2013. m.g. 5 studenti mācījās Spānijā, Itālijā un Beļģijā.

1.15.4. ārvalstu studentu skaits studiju virzienā kopumā, kā arī sadalījumā pa studiju programmām, norādot studiju ilgumu, valsti

1. **Četrgadīgo BSA programmu** „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” apgūst Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Dienvidkorejas, Sīrijas, Uzbekistānas un Kazahstānas pilsoņi. 2012./2013. m.g. bija 22 šādu studentu.
2. **Iekļautā izglītība.** Saskaņā ar divpusējo līgumu starp BSA un vairākām Kazahstānas universitātēm, kurš stājās spēkā 2012./2013. mācību gadā, Kazahstānas studentiem bija iespēja mācīties akadēmijā vienu semestri, apgūstot disciplīnas 20 kredītpunktu apjomā. 2012./2013. māc. gadā bija 12 tulki/tulkotāji.
3. Tulkošanas programma jau no paša **ERASMUS** programmas darbības sākuma ir bijusi pieprasīta to studentu vidū, kuri apgūst krievu vai slāvu filoloģiju vai arī tulkošanu ar krievu un angļu darba valodām. Visaktīvākie dalībnieki ir Žešuvas universitātes studenti. Šī sadarbība sākās 2007./2008. māc. gadā. Parasti studenti brauc **uz gadu**. Kopš 2011./2012. m. g. pie mums mācās arī Silēzijas universitātes studenti, kas apgūst krievu filoloģiju. Studenti no Ungārijas (Pēčas universitāte) arī ir ieinteresēti krievu valodas apgūšanā. Studenti no Turcijas (Istanbul Arel University, Istanbul Aydin University, Fatihas universitāte) biežāk apgūst angļu valodu, retāk – krievu.

Tādējādi 2007. – 2012. ERASMUS programmas ietvaros pie mums studēja **26 studenti** no Polijas, Ungārijas un Turcijas, 2012. – 2013. m.g. – 15 studenti.

Kopējais ārzemju studentu skaits

Mācību gads	BSA studenti	ERASMUS	Divpusējais līgums (Kazahstāna)	Kopā
2012./2013.	22	15	12	49

2. STUDIJU PROGRAMMAS „RAKSTVEIDA UM MŪTVĀRDU TULKOŠANA” RAKSTUROJUMS

2.1. Studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” īstenošanas mērķi un uzdevumi

Programmas mērķi un uzdevumi tika noteikti atbilstoši „Noteikumiem par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (MK noteikumi Nr.481, 20.11.2001.) ar grozījumiem: 29.05.2007. MK noteikumi Nr. 348. Tie bija precizēti un papildināti, ņemot vērā rekomendācijas, kuras ieteica akreditācijas eksperti 2007. gada 7. un 8. jūnijā un Eiropas Sociālā fonda projekta „Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai” (turpmāk – fonda projekts).

Studiju programmas mērķi:

- nodrošināt kvalificētu tulku un tulkotāju profesionālas studijas, kas atbilstu Latvijas valsts ekonomiskajām, kultūras un sociālajām prasībām;
- attīstīt prasmi pielāgoties mainīgajiem tulkošanas darba tirgus apstākļiem, sekojot tā attīstības tendencēm;
- nodrošināt teorētisko bāzi, kas nepieciešama Latvijas Republikas izglītības profesionālo tulku un tulkotāju sagatavošanas standarta prasību realizācijai;
- sniegt iespēju izvēlēties, vai apgūt divvalodīgo (angļu – latviešu/krievu), vai trīsvalodīgo (angļu – latviešu – krievu) tulkošanu;
- radīt apstākļus valsts valodas apgūšanai un pilnveidošanai;
- motivēt multilingvālisma attīstību un jaunu darba valodu (vācu, spāņu, franču) apgūšanu;
- pilnveidot izglītošanas procesa kvalitātes pārvaldības iekšējo sistēmu programmas ietvaros, prognozējot tulkošanas pakalpojumu tirgus izmaiņas;
- pilnveidot programmas metodisko, zinātnisko un materiāli tehnisko nodrošinājumu, orientējoties uz Eiropas un citu pasaules ekonomiski attīstīto valstu izglītības kvalitāti, paaugstināt mūsu pasniedzēju kvalifikāciju Latvijas un ārzemju mācību iestādēs;
- sadarboties ar mācību iestādēm, institūtiem un organizācijām.

Studiju programmas uzdevumi:

- nodrošināt spēju kritiski un radoši izmantot apgūtās mutvārdu un rakstveida tulkošanas teorētiskās zināšanas un prasmes, izstrādāt savu mutvārdu un rakstveida tulkošanas metodiku;
- attīstīt prasmi risināt profesionālas problēmas, izmantojot apgūto teorētisko un metodoloģisko bāzi, veikt tulkošanas pasūtījumus aizvien jaunās nozarēs;
- sniegt iespēju uzkrāt savu personīgo tulkošanas darbības pieredzi, analizēt to un adekvāti novērtēt;
- attīstīt prasmi veikt tulkošanas, pētniecisko un ar projektiem saistītu darbību, izmantojot mūsdienu informācija tehnoloģijas;

- attīstīt interesi par tulka/ tulkotāja profesiju, nepieciešamību piedalīties tulkojumu konkursos un citos radošos projektos;
- attīstīt patstāvīgās mācīšanās prasmes, nepieciešamību un spēju patstāvīgi papildināt savas zināšanas tulkošanas teorijas un prakses jomā; visa mūža garumā pilnveidot profesionālās kompetences;
- motivēt studentus turpināt izglītību.

2.2. Studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” paredzētie rezultāti

Otrā līmeņa profesionālas augstākas izglītības bakalaura studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” apgūšanas rezultāts ir zināšanas, prasmes un kompetences, kas atbilst 5. kvalifikācijas līmeņa profesijas standartam:

- Tulkotāja profesijas standarts (2643 10 Profesijas kods – 2. pielikums Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumiem Nr. 461)
- Tulka profesijas standarts (reģistrācijas numurs PS 0101, apstiprināts ar Izglītības un zinātnes ministrijas 2002. gada 10. jūlija rīkojumu Nr. 405).

Sagaidāmie rezultāti atbilst programmas mērķiem un uzdevumiem (skat. šī dokumenta sadaļu 2.1.) tika koriģēti saskaņā ar akreditācijas (2007. g.) un fonda projekta (2011. g.) ekspertu rekomendācijām.

Pēc bakalaura programmas apgūšanas students ir ieguvis sekojošas:

Kompetences

Rakstveida tulkošana	Mutvārdu tulkošana
<ul style="list-style-type: none"> • tulko no angļu vai divām valodām (angļu un krievu/latviešu) dzimtajā • spēj risināt aktuālas terminoloģijas problēmas mērķvalodā • rediģē paša un citu tulkotos tekstus • noformē tulkojamo tekstu atbilstoši lietvedības normatīvo aktu prasībām • pamato un aizstāv savu tulkošanas risinājumu izvēli 	<ul style="list-style-type: none"> • tulko no angļu valodas dzimtajā valodā un no angļu valodas krievu un latviešu valodā • pārvalda sekojošus mutvārdu tulkošanas veidus: konsekutīvo tulkošanu, individuālu sinhrono tulkošanu un kontakttulkošanu • izmanto pierakstus (savas tulkotāja piezīmes) • prot izmantot sinhronās tulkošanas tehniku • tulko tekstus apgūtajās valodās starptautiskajās konferencēs, Latvijas iestāžu organizētajās sēdēs un pasākumos ar ārzemju pārstāvju piedalīšanos, lekcijas un interaktīvos seminārus, amatpersonu uzrunas, kā arī citas mutiskās saziņas formas

Kopējās rakstveida un mutvārdu tulkošanā
<ul style="list-style-type: none"> • nodrošina tulkojuma precizitāti, stilistisko atbilstību oriģinālam, adekvātu terminoloģijas lietojumu • pilnveido darba valodu prasmi, savu komunikatīvo kompetenci, izkopj klausītāja, runātāja, rakstītāja, lasītāja kultūru, pilnveido sevi kā multilingvālu personību • veic pētījumus ar zinātnisku vērtību tulkojumzinātnē un noformē tos atbilstoši pētniecisko darbu izstrādes noteikumiem, kā arī prezentē iegūtos rezultātus • sazinās valsts valodā un angļu, krievu, spāņu / vācu valodās • pilda un nodrošina profesionālās ētikas un vispārpieņemto uzvedības normu ievērošanu • orientējas aktuālajos notikumos savā valstī un pasaulē

Prasmes

Rakstveida tulkošana	Mutvārdu tulkošana
<ul style="list-style-type: none"> • izmanto tulkojumzinātnes atzinumus tulkošanas problēmu analizē un risināšanā • lieto modernās tulkošanas tehnoloģijas 	<ul style="list-style-type: none"> • iegūst nepieciešamo profesionālo informāciju • ir labi nostādīta balss un oratora prasmes • var skaidri, saprotami izteikties un formulēt savas domas • spēj labvēlīgi un lietišķi sazināties ar cilvēkiem • prot izkopt, trenēt atmiņu • piemēroties apstākļiem un izturēt stresu
Kopējās rakstveida un mutvārdu tulkošanā	
<ul style="list-style-type: none"> • novērtē savu profesionālo iemaņu un prasmju atbilstību profesijas standartam un starptautiskā darba tirgus prasībām • pārzina un izmanto mūsdienu tulkošanas teorijas un metodes • pārvalda valsts valodu • pārvalda angļu, krievu, spāņu / vācu valodas (vismaz 2 svešvalodas) • lieto tulkojamo tekstu atbilstošās nozares profesionālo terminoloģiju • veic zinātnisko un pētniecisko darbu un pētījumu rezultātus ievieš praksē 	

Zināšanas

Rakstveida tulkošana	Mutvārdu tulkošana
priekšstatu līmenī:	
saskarsmes psiholoģija, pamatzināšanas politikā, ekonomikā, sociālajos un kultūras procesos	
izpratnes līmenī:	
dzimtā valoda, lietišķā valodniecība, starpkultūru komunikācija	zināšanas par ekonomiskiem, politiskiem, sociāliem un kultūras procesiem; zināšanas par priekšmeta jomu un tulkošanas darba sfēru

lietošanas līmenī:	
tulkošanas programmatūras tulkošanas procesā (TRADOS), lietvedības pamati	starpkultūru komunikācija, saskarsmes psiholoģija
Kopējās rakstveida un mutvārdu tulkošanā	
<ul style="list-style-type: none"> • priekšstata līmenī: informācijas vadība • izpratnes līmenī: tulkojumzinātne, profesionālie termini apgūtajās valodās • lietošanas līmenī: darba valodas (latviešu, angļu, krievu), tulkošanas teorijas un metodikas, datorzinības, pētnieciskā darba metodoloģija, vides aizsardzība, darba aizsardzība, darba tiesiskās attiecības, profesionālās ētikas un uzvedības normas 	

2.3. Studiju programmas plāns (studiju kursu un studiju moduļu saraksts un to apjoms kredītpunktos, sadalījums pa studiju programmas obligātās, ierobežotās izvēles vai brīvās izvēles daļām, norādot to apjomu kredītpunktos, īstenošanas plānojums)

Kopējais kredītpunktu apjoms (160 kp) un mācību plāna struktūra (Vispārizglītojošie studiju kursi, Nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi, Nozares profesionālās specializācijas kursi, Brīvās izvēles kursi) akreditācijas periodā nav mainījušies. Tiek saglabāti divi moduļi: trīsvalodīgā (angļu-krievu-latviešu) un divvalodīgā (angļu-latviešu/krievu) tulkošana (skat. 2.4.). No 2010./2011. māc. gada pārtraukta studentu uzņemšana ar pirmo svešvalodu vācu valodu, jo tas bija nerentabli (pēdējā izlaidumā 2012./2013. māc. gadā bija 4 studenti). Mācību plāna realizācijas plānojamais termiņš gan dienas, gan vakara studiju nodaļām ar BSA Senāta lēmumu ir ierobežots ar 8 semestriem (12.05.2010. BSA Senāta sēdes protokols Nr. 91).

Šobrīd realizējama mācību plāns ir parādīts Pielikumā Nr.7.

Programmas Padomes lēmums tika pieņemts pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru kabineta prasībām Nr. 347 un 348 un BSA Senāta lēmumu par mācību procesa optimizāciju (11.12.2007. BSA Senāta sēdes protokols Nr. 70). Tāpat izmaiņas tika veiktas atbilstoši 2007. gada akreditācijas ekspertu un 2011. gada fonda projekta ekspertu rekomendācijām, kā arī atbilstoši jaunā Tulkotāja profesijas standarta (2010. gads) prasībām.

Ir veiktas sekojošas izmaiņas:

- Vienas disciplīnas sadaļas ir apvienotas kā kopēja priekšmeta daļas, tādējādi samazinot priekšmetu skaitu.
- Virknei priekšmetu ir koriģēts (precizēts) nosaukums.
- Daļa priekšmetu ir pārnests no viena bloka otrā, pārdalīti kredītpunkti kopīgās disciplīnas ietvaros (piemēram, Mūsdienu angļu valoda I-III). Būtiskas izmaiņas kredītpunktu pārdalīšanā un sinhronās tulkošanas metodikas nostiprināšanā veiktas blokā Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš.
- No jauna ieviesti (12 kp): Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana (1 kp), Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp), Loģika (2 kp), Zinātniskā un studiju darba teorija un metodika (0 kp), Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp), Projektu izstrāde un vadīšana (1 kp), Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp), Pedagoģijas pamati (1 kp),

Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1), Sinhrona tulkošanas metodika un profesionālais treniņš II (2 kp).

Kredītpunktu pārdalīšana un jaunu priekšmetu ieviešana kļuva iespējama uz sekojošu disciplīnu likvidēšanas rēķina: Latvijas kultūra un vēsture (2 kp), Krievijas kultūra un vēsture (2 kp), Profesionālās atmiņas treniņš (eidētika) un tulkošana (2 kp), un pārceļšanas uz c bloku: Anotēšana un referēšana (2 kp), Latīņu valoda (2 kp), Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš III, Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (krievu – lat.; lat. – krievu) – 2 kp, Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš V, Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš VI, Konsekvītvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (kr.–lat.; lat.–kr.) – 2 kp.

Visas izmaiņas studiju plānā akreditācijas periodā ir apkopotas tabulā 2.5.2.

Tabula 2.5.2. Izmaiņas studiju plānā

2007		2013		Izmaiņas kp
Disciplīna	Kp	Disciplīna	Kp	
Latvijas kultūra un vēsture	2		-	-2
Krievijas kultūra un vēsture	2		-	-2
Saskarsmes psiholoģija	2	Sociāla psiholoģija	2	
Anotēšana un referēšana A-daļa	2		-	-2C-daļa
Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana	-		1	+1
Darba aizsardzība un ugunsdrošība	-		0	
Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti	-		2	+2
Loģika	-		2	+2
Zinātniskā un studiju darba teorija un metodika	-		0	
Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati	-		2	+2
Projektu izstrāde tulkošanā	-		2	+2
Pedagoģijas pamati	-		1	+1
Uzņēmumu organizācija un lietvedība	-		1	+1
Projektu izstrāde un vadīšana	-		1	+1
Latīņu valoda	2		-	-2C-daļa
Mūsdienu angļu / vācu valoda:	8	Mūsdienu angļu valoda I-III	12	+4
Mūsdienu angļu / vācu valoda I. Sistēma un inovācijas I-II	4		6	
Mūsdienu angļu / vācu valoda II. Funkcionālā gramatika	2		2	
Mūsdienu angļu / vācu valoda III. Stilistika tulkošanas praksē	2		4	
Mūsdienu latviešu / krievu valoda I-	6		2	-4

III: Mūsdienu latviešu / krievu valoda I. Sistēma un inovācijas	2		-	
Mūsdienu latviešu / krievu valoda II. Funkcionālā gramatika	2		2	
Mūsdienu latviešu / krievu valoda III. Stilistika tulkošanas praksē	2		-	
Dzimtā valoda I-IV: Dzimtā valoda I. Sistēma un inovācijas	12		12	
	2		2	
Dzimtā valoda II. Stilistiskā sistēma un norma	2		2	
Dzimtā valoda III. Funkcionālā stilistika	4		4	
Dzimtā valoda IV. Rediģēšanas pamati I-II	4		4	
Ievads sinhronā tulkošanā	2	Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš	2	
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (ekonomikas un biznesa sfērā; sabiedrisko attiecību un politikas sfērās; kultūras un tūrisma sfērā) I-VIII	24		24	
	2		2	
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I. Teksta pirmstulkošanas analīze un interpretācija	2		2	
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš II. Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas (TRADOS)	2		2	
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš III. Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (RU-LV, LV-RU)	2		-	-2
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš IV. Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (EN/DE-LV/RU; LV/RU-EN/DE)	8		10	+2
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš V. Profesionālās atmiņas treniņš (eidētika) un tulkošana	2		-	-2
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš VI. Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (RU-LV, LV-RU)	2		-	-2

Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš VII. Konsekutīvās tulkošanas metodika un mnemotehnika (EN/DE-LV/RU; LV/RU-EN/DE)	2	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika	2	
Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš VIII. Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (EN/DE-LV/RU; LV/RU-EN/DE)	4		2	-2
	-	Sinhronā tulkošanas metodika un profesionālais treniņš II	2	+2

BSA Senāts (11.12.2007. BSA Senāta sēdes protokols Nr. 70) nolēma visās programmās iekļaut Bibliotēku praksi (1kp). Ar Programmas padomes lēmumu (P2012/06), lai veicinātu agrāku iedziļināšanos profesionālajā darbībā un radītu vienmērīgāku studiju slodzi, tulkošanas prakse ir jāuzsāk agrāk, bet mazākā apjomā, atbilstoši tam programmā ir trīs profesionālās prakses 4 kp, 6 kp un 6 kp apjomā.

2.4. Studiju kursu un studiju moduļu apraksti

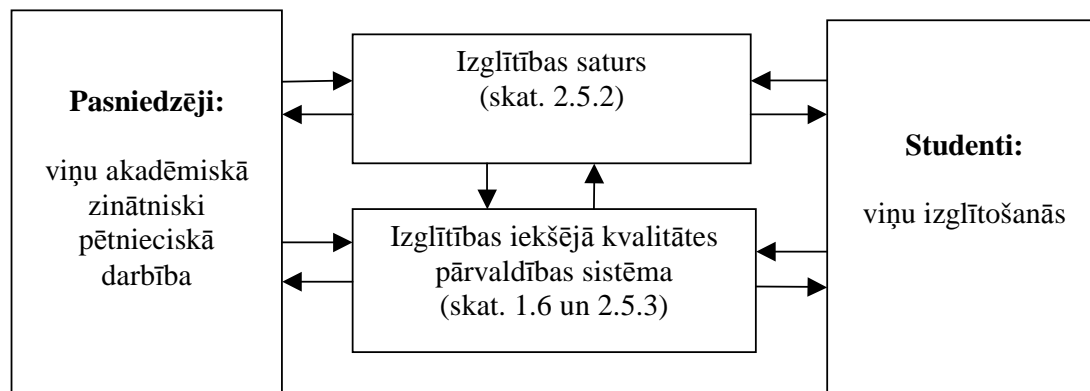
Programma sniedz iespēju izvēlēties no diviem mācību moduļiem savu studiju plānu. Programmas pamatmodulis ir trīsvalodīgā tulkošana ar angļu, krievu, latviešu darba valodām. Otrais modulis – divvalodīgā tulkošana. Divvalodu tulkošanas pieprasījumam ir savi cēloņi. Piedāvātās apakšprogrammas saturs un uzņemšanas noteikumi ļaus studēt BSA gan latviešu skolu absolventiem, kuri nav mācījušies krievu valodu kā svešvalodu (mācoties vidusskolā, krievu valoda nav obligātais, bet gan izvēles priekšmets), gan ārzemniekiem, kuri nav apguvuši latviešu valodu, taču vēlas mācīties Latvijā un iekļauties mūsu kultūrvidē. Divu moduļu atšķirība ir ne tikai tajā apstākļi, ka Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš disciplīnas blokā iekļautajosursos tiek izmantotas divas vai trīs darba valodas, bet arī tajā, ka tiek apgūtas dažādas disciplīnas.

Tulkošana trīs darba valodās	Tulkošana divās darba valodās
Nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi	
Mūsdienu latviešu / krievu valoda: Funkcionālā gramatika	Latviešu valoda II/Krievu valoda II
Nozares profesionālās specializācijas kursi	
Latviešu/krievu valoda I: Praktikumss ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija, tulkošana	Angļu valoda. Leksikoloģija
Latviešu/krievu valoda III: Praktikumss sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija, tulkošana	Angļu valoda. Praktikumss politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija, tulkošana
Brīvās izvēles kursi	
Latviešu/krievu valoda II: Komunikatīvais praktikums (B2-C1)	Latviešu/krievu valoda I: Komunikatīvais praktikums (A1-B1)

2.5. Studiju programmas organizācija

2.5.1. Studiju programmas organizācijas struktūra

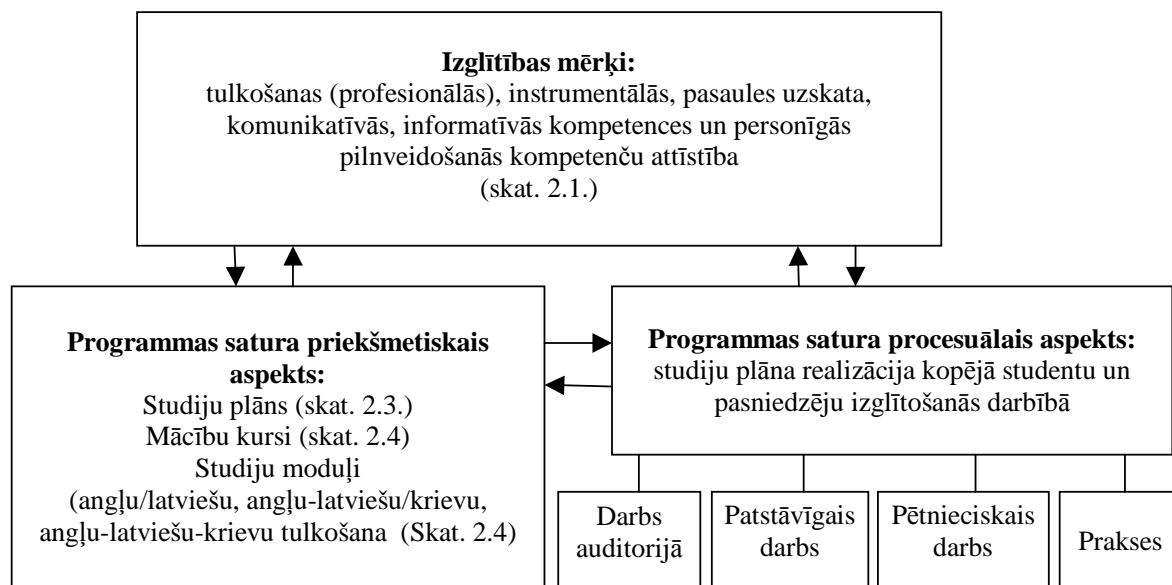
Programmas struktūra parādīta 2.5.1.1. shēmā.

Shēma 2.5.1.1. Studiju programmas organizācijas struktūra

2.5.2. Studiju programmas satura struktūra

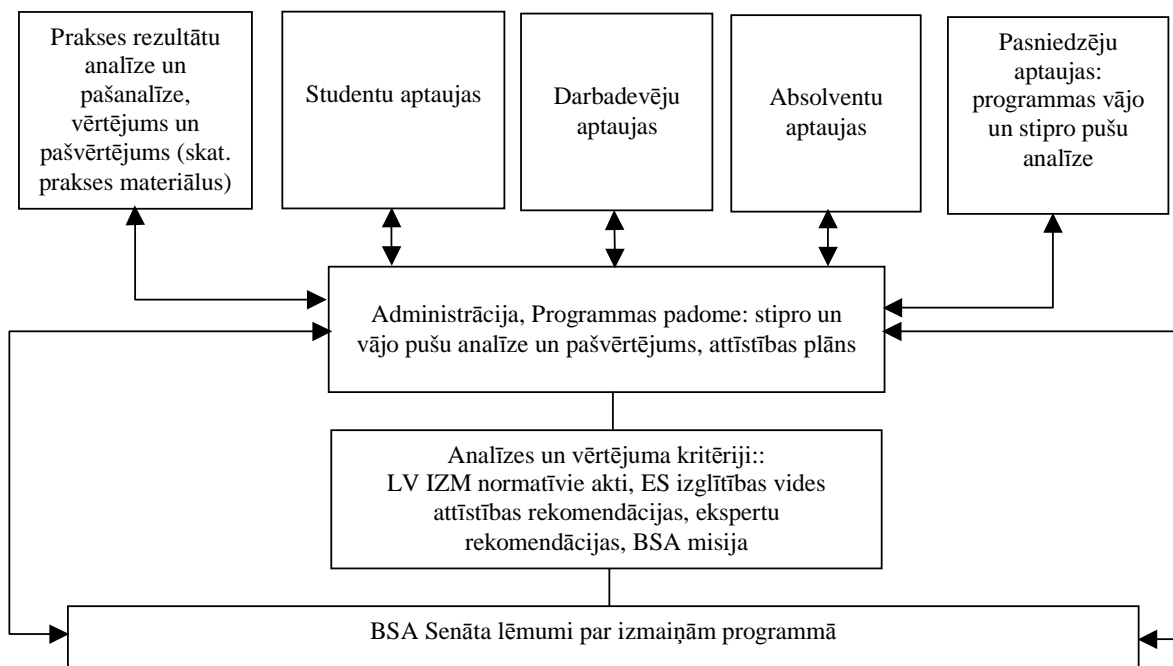
Studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” satura struktūra parādīta 2.5.2.1. shēmā.

2.5.2.1. shēma. BSA studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” satura struktūra

2.5.3. Iekšējā audita organizācija izglītības kvalitātes pārvaldības sistēmā

Iekšējā izglītības kvalitātes pārvaldības sistēma studiju programmas ietvaros parādīta punktā 1.6. Šīs sistēmas svarīga sastāvdaļa ir iekšējais kvalitātes audits. Tā struktūra parādīta 2.5.3.1. shēmā

2.5.3.1. shēma. Iekšējā izglītības kvalitātes pārvaldības sistēma

2.6. Prasības, uzsākot studiju programmu

Vispārējie iestāšanās nosacījumi ir izklāstīti Nolikumā par uzņemšanas noteikumiem un imatrikulācijas kārtību Baltijas Starptautiskajā akadēmijā (APSTIPRINĀTS 20.10.2011. BSA Senāta sēdē Protokols Nr. 99). Izdots saskaņā ar Latvijas Republikas Augstskolu likuma 45., 46., 47. pantu, 2006. gada 10. Oktobra Latvijas Republikas Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 846 „Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās”, 2004. gada 16. Novembra Latvijas Republikas Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 932 „Studiju uzsākšanas kārtība vēlākos studiju posmos” 2003. gada 11. marta Latvijas Republikas MK noteikumiem Nr.112 „Kārtība, kādā izglītojamie atbrīvojami no noteiktajiem valsts pārbaudījumiem”.

Ar dokumentu var iepazīties BSA mājas lapā <http://www.bsa.lv> un Uzņemšanas komisijā Lomonosova ielā 4, 216. kabinetā.

Iestājoties studiju programmā “Rakstveida un mutvārdu tulkošana”, reflektanti kārtu iestājtestu angļu valodā, izņemot gadījumus, kad:

- centralizētie eksāmeni svešvalodās nokārtoti uz A vai B līmeni;
- iegūts viens no šiem sertifikātiem: Cambridge *ESOL – FCE (First Certificate in English)* vai *IELTS* (vismaz 5.5 punkti) vai *TOEFL* (vismaz 550 (Internet tests - 700) punkti) vai *BEC II (Business English Certificate Vantage)*.

Personas, kuras nav kārtojušas centralizētos eksāmenus, ja tās ieguvušas pilnu vidējo izglītību līdz 2004.g., ieguvušas pilnu vidējo izglītību ārvalstīs, ir personas ar īpašām vajadzībām, vai personas, kuras LATVIJAS REPUBLIKAS normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bija atbrīvotas no vidējās izglītības valsts pārbaudījumiem, iestājoties izpilda BSA iestājtestu, kura rezultāts nedrīkst būt zemāks par 30% svešvalodās, teorētiskās zināšanas vizuālās mākslas jomā un datortestu rezultāti nedrīkst būt zemāki par 50%. Priekšrocība ir reflektantiem, kuri centralizētajos eksāmenos un/vai BSA iestājtestos ir ieguvuši augstāko vērtējumu.

2.7. Studiju programmas praktiskā īstenošana (izmantotās studiju metodes un formas, tālmācības metožu izmantošana)

Studiju formu un metožu izvēli nosaka programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” galvenie mērķi un uzdevumi.

Studiju programmas galvenās studiju formas ir lekcijas, semināri, praktiskās nodarbības, studējošo patstāvīgais darbs, tulkošanas prakse, kā arī bibliotēkas prakse un projektu prakse. Programmas realizācijas gaitā tiek uzturēta prasība par lekciju un praktisko nodarbību skaita atbilstību studiju kursu programmās noteiktajam apjomam. Docētāju uzdevums ir pilnveidot gan teorētisko, gan praktisko nodarbību saturu un dažādot materiāla pasniegšanas formas.

Studentiem ir pietiekošas iespējas kontaktēties ar docētājiem un saņemt nepieciešamās konsultācijas un palīdzību. Saziņas iespējas ir gan klātienes konsultācijās, kuras notiek pēc iepriekš sastādītā saraksta, gan elektroniski (*Skype* sistēmā), kuras notiek pēc docētāja un studējošā savstarpējās vienošanās. Lai pilnveidotu studiju procesu, ir veikta studējošo anketēšana.

Lekcijas proporcionāli vairāk pielieto tajos priekšmetos, kuros ir nepieciešams aktualizēt teorētiskās zināšanas. Piemēram, „Tulkošanas teorija”, „Ievads sastatāmajā lingvistikā”, „Starpkultūru komunikācija”. Jāatzīmē, ka studentu aktīva līdzdarbība lekcijās un nodarbībās veido programmas neatņemamo daļu. Lekcijās materiāls tiek pasniegts integrējot interaktīvās darba formas klasiskajā vienpusējā materiāla pasniegšanas metodē. Tādējādi, piedaloties diskusijās, pārrunu un materiāla apspriešanas iestarpinājumos, studenti kļūst par mācību procesa līdzdalībniekiem, attīstot sociālās saskarsmes kompetenci, valodu zināšanas un pamatprasmes, veicinot kritisko domāšanu, kā arī paplašina savas akadēmiskās un profesionālās zināšanas.

Neatņemamu profesionālās programmas daļu sastāda praktiskās ievirzes kursi, kuros akadēmiskā (lingvistiskā) un profesionālā materiāla pasniegšana tiek īstenota **praktiskajās nodarbībās**. Šī veida priekšmetu bloku veido tādi kursi kā „Ievads sastatāmajā lingvistikā”, „Mūsdienu angļu / latviešu / krievu valoda: Sistēma un inovācijas”, „Funkcionālā gramatika”, „Funkcionālā stilistika”, „Stilistika tulkošanas praksē”, „Teksta pirmstulkošanas analīze un interpretācija” u.c. Izpildot praktiskos uzdevumus, studenti iegūst lingvistiskās un ekstralingvistiskās analīzes pamatus, analizējot valodu sistēmu, likumus un funkcijas, kā arī attīsta dzimtās valodas un svešvalodu pamatprasmes. Teksta pirmstulkošanas analīzes, tulkošanas un teksta rediģēšanas kursu nodarbības ir vērstas uz studējošo ekstra - un itralingvistiskā konteksta, avotvalodas un mērķvalodas sistēmu, to attīstības tendenču un funkcionēšanas likumu izpratnes attīstību. Lingvistisko formu sastatāmās analīzes un apzinātas mērķvalodas izteiksmes līdzekļu izvēles iemaņu un prasmju apgūšana un attīstība veido topošo tulku/tulkotāju tālākas profesionālās pašattīstības pamatu. Praktiskās ievirzes kursi ietver plašu

un daudzveidīgu metodisko veidu un paņēmienu klāstu: individuālais, pāru, grupu darbs, īsas un garākas prezentācijas un runas, diskusijas, lietišķās spēles (simulācijas), rediģēšana, kursa projekti, referāti, uzdevumu veidošana, kursa uzdevumu un eseju portfeļa izstrāde u.c. Docētāji palīdz studentiem veidot patstāvīgā darba prasmes, strādājot ar dažāda veida datora programmām (t.sk. TRADOS), vārdnīcām, enciklopēdijām un tīmekļa meklētājprogrammām, datu bāzēm un paralēliem tekstiem internetā. Mutiskās tulkošanas nodarbībās tiek izmantotas *Radio Guide (translation audioguide equipment)* tulkošanas ierīces.

Semināri ļauj studentiem patstāvīgi pētīt plašu teorētisko un profesionālā rakstura avotu klāstu, strādājot ar zinātnisko un speciālo literatūru. Šī darba forma tiek plaši izmatota kursu „Ievads specialitātē”, „Saskarsmes psiholoģija”, „Lielbritānijas kultūra un vēsture” u.c. ietvaros. Tā dod iespēju iedziļināties zinātniskajos jautājumos un problēmās, iepazīstināt auditoriju ar dažādu zinātnieku piedāvātajām teorijām un pētījumiem, kā arī izteikt un aizstāvēt savu viedokli. Šī materiāla apguves forma arī palīdz studentiem attīstīt runāšanas prasmes un saskarsmes kompetenci piedaloties debatēs, kā arī respektēt citu viedokli.

Liela uzmanība tiek veltīta **patstāvīgajam darbam**, kura laikā studentiem jā sagatavo referāti, projekti, radošie darbi (dažādu žanru teksti – esejas, ekskursijas materiāli, publiskās runas, personiskie dokumenti, raksti, dažādu veidu piezīmes, anotācijas, lietišķā sarakste, intervijas u.c.) visās apgūstamajās valodās. Studenti tiek motivēti patstāvīgām studijām. Kursu „Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I, II, III un IV” ietvaros katrs students sagatavo „Tulkojumu portfeli”, kurš ietver piedāvāto tekstu pirmstulkošanas analīzi, rediģētus melnrakstus, tulkojumu gala variantus, tulkošanas procesa un rezultāta analīzi un glosāriju. Viens no patstāvīgā darba veidiem, kuru izmanto „Akadēmiskās rakstīšanas” kursa īstenošanai ir studentu savstarpējā eseju rediģēšana. Arvien vairāk ir izmantotas interaktīvās darba formas (pasniedzēju sagatavoti digitāli mācību uzdevumi, *Track Changes* opcijas izmantošana tekstu rediģēšanai u.c.). Patstāvīgais darbs tiek paredzēts kā darbs bibliotēkā un mediatēkā (video un audio ieraksti). Kopš 2007. gada programma ir paplašinājusi savu speciālās un zinātniskās literatūras bibliotēku. BIA bibliotēkā studentiem ir iespēja izmantot elektroniskās datu bāzes (EBSCO, SCOPUS, Science Direct, Latvijas Vēstnesis, Letonika, RUBRICON, u.c.)

Īpaša uzmanība programmā veltīta profesionālajai (tulkošanas) praksei, kura palīdz nostiprināt studiju programmā iegūtās teorētiskās zināšanas un prasmi pielietot tās praktiskajā darbībā, strādājot jebkurā uzņēmumā (organizācijā). Tā arī dod studentiem iespēju veikt nepieciešamus izpētes darbus datu iegūšanai studiju darbu un diplomdarba izstrādei, kā arī apgūt praktiskā materiāla pirmapstrādes, sistematizācijas un interpretācijas paņēmienu. Programmas studentiem ir paredzētas 3 tulkošanas prakses. Pirmās tulkošanas prakses (4 kp.) uzdevums ir iepazīties ar tulkošanas biroju un citu kompāniju tulku/tulkotāju darbu, kā arī izpētīt un veikt dokumentācijas un citu potenciālo avotekstu analīzi. Otrās un trešās tulkošanas prakses (6 + 6 kp.) laikā studenti patstāvīgi strādā tulkošanas birojos. Programma ir parakstījusi sadarbības līgumus ar tādām kompānijām kā *SDI Media*, *Lacerta Translation Services* u.c. Tulkošanas prakses laika studenti patstāvīgi vērtē savu profesionālās sagatavošanas līmeni, ievērojot mūsdienu prasības darba tirgū, un mācās izvirzīt konkrētus uzdevumus savai tālākajai profesionālajai pašattīstībai. Programmas studentiem ir paredzēta projektu prakse (1 kp.), kuras laikā viņi paplašina savu profesionālo pieredzi piedaloties BSA un citu institūciju organizētajos pasākumos. Tā, piemēram, studenti piedalījās 2013. g. 19. – 20. aprīlī Starptautiskās zinātniskās konferences „Daudzdimensiju tulkojums: No zinātnes līdz mākslai” organizēšanā kopā ar Silēzijas universitāti un Polijas dalībnieku uzņemšanā. Kopš 2010. gada mūsu studenti aktīvi

piedalās apvienības „Diplomātiskais ekonomikas klubs” (*Diplomatic Economic Club*) dokumentu tulkošanā. Studenti palīdz rediģēt BSA izdotos studiju metodiskos materiālus. 2012. novembrī un 2013. gada martā programmas studenti tika iesaistīti Starptautiskās skolnieku angļu valodas olimpiādes dalībnieku darbu pārbaudē (olimpiāde tiek organizēta sadarbība ar ģimnāziju „Maksima”).

Zināšanu un prasmju vērtēšanas sistēma ļauj novērtēt studentu sasniegto studiju rezultātu apgūšanas pakāpi. Vērtēšanas sistēma katram konkrētajam priekšmetam ir norādīta kursa aprakstā. Katrā studiju kursā paredzēta fiksētā prasību izpilde. Tačuursos, kuros iesaistīti vairāki docētāji, var būt vērojamas atšķirības studentu sekmju vērtēšanas kritērijos. Priekšmetu apguves novērtēšanas veidi ir eksāmens vai tests eksaminācijas sesijas laikā, kā arī rakstu darbu portfelis, kurš tiek iesniegts docētāja noteiktajā laikā. Kontroldarbi un testi tiek pielietoti kā studentu kārtējo pārbaudījumu veidi, kas veicina studiju kursa kvalitatīvu apguvi. Testēšana svešvalodās, lai novērtētu priekšmeta apguvi („Praktikums ekonomikas un biznesa jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums kultūras un tūrisma jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”) tiek organizēta atbilstoši ES pieņemtajai sistēmai, kuras pamatā ir svešvalodas pārvaldīšanas līmeņu skala („Eiropas valodu portfelis”).

Lai nodrošinātu neformālo mācīšanās procesu, kā arī veiktu studentu zināšanu un iegūto prasmju un kompetenču neformālo novērtēšanu studentiem tiek piedāvāts piedalīties starptautiskajos tulkojumu konkursos, projektos, jauno pētnieku konferencēs, publicēt savus darbus BIA žurnālā *Communicator* u c.

Programmas studenti tiek aktīvi iesaistīti dažādās zinātniskās aktivitātēs. Mūsu studenti ir piedalījušies vairākās studentu un jauno pētnieku konferencēs Rēzeknes augstskolā (2012. gadā). 2012. gadā programmas studenti piedalījās starptautiskajā konferencē „Teksts, kultūra, tulkošana”. Viņu referāti un tulkojumi tika publicēti zinātnisko rakstu krājumā „Teksts, kultūra, tulkošana. Starptautiskās konferences studentu darbu materiālu krājums. Rīga: BSA, 2012. ISBN 978-9984-30-211-9”. RTU rīkotajā Starptautiskajā studentu konferencē mūsu studente Olga Rybkina ieguva pirmo vietu. Mūsu studenti piedalās arī citu Latvijas un ārzemju augstskolu organizētajos tulkojumu konkursos. Programmas mācībspēki publicē zinātniskos rakstus līdzautorībā ar studentiem (O.Romanova, J.Bikova, Stylistics of English Advertising Slogans Promoting Household Goods and Their Russian Translation. *Категоризация действительности в языке и культуре: Международный сборник научных трудов по лингвокультурологии* / Под ред. Е.Е.Стефанского. Самара: Изд-во СаГА, 2012, 83.-87. lpp.; O.Скачкова, К.Астахова. Verborum pensitatores. *Текст, культура, перевод. / Сб. статей по материалам международной конференции.* – Рига. 2012. С. 255-272.).

TRADOS ir pieejams akadēmijas datorauditorijā, vienlaicīgi ar šo programmatūru drīkst strādāt 15 lietotāji (lietotāju skaitu pašlaik nav nepieciešams palielināt).

BSA ir ieviesta tālmācības sistēma uz *Moodle* bāzes pamata, kas nodrošina studiju kursu vadību ar pārlūkprogrammu, iespēju attālināti saņemt studiju materiālus, iesniegt patstāvīgos darbus, kārtot pārbaudījumus un veikt citas nepieciešamās darbības attālinātā darba režīmā. Mūsu programmas pasniedzēji aktīvi izmanto *HotPotatoes 6* programmatūru, kā arī tīmeklī (www.lexutor.ca) pieejamas bezmaksas programmas uzdevumu un mācību materiālu izstrādei.

Programma ir sākusi materiālu izstrādi, lai nodrošinātu mācību iespējas tālmācības studentiem, kā arī atvieglotu mācību procesu studējošajiem klātienē, tādejādi, mācībspēki pašlaik veic mācību materiālu digitalizāciju.

Līdztekus tradicionālajām studiju metodēm (informācijas uztveres, reproduktīvajai, problēmu izklāsta, pētnieciskajai, heuristikajai u.c.) sekmīgai studiju programmas mērķu sasniegšanai ir nepieciešamas arī mūsdienīgas studiju tehnoloģijas un datoru, multimediju un interneta izmantošana. Programmā tiek lietotas gan tradicionālās, gan jaunās metodes, no kurām dažas docētāji un studenti tikai sāk apgūt. Kā piemēru var minēt dažas metodes, kas ir aktuālas un nozīmīgas tulku sagatavošanā.

Dzimtās valodas un svešvalodu apguves veicināšanai kursu „Angļu/vācu valodas lietošanas aktuālās problēmas”, „Mūsdienu angļu/vācu/latviešu/krievu valoda: Sistēma un inovācijas I-II”, „Praktikums ekonomikas un biznesa jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums kultūras un tūrisma jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana” un „Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana” praktiskās nodarbībās plāno un īsteno pielietojot integrēto prasmju stratēģiju, kura ļauj attīstīt vairākas valodas pamatprasmes vienas nodarbības laikā. Vēl viena metode, kuru plaši izmanto kursu docētāji ir studentu savstarpējās sadarbības jeb mijiedarbības stratēģijas pielietošana atsevišķu uzdevumu izpildīšanai vai problēmu risināšanai. Tā ietver gan uztveršanas gan produktīvās prasmes attīstošus uzdevumus, kā vienotā diskursa veidošanas uzdevumus, integrējot visas valodas pamatprasmes vienā sistēmā. Šāda sadarbība ļauj sadarbības grupām izstrādāt kopējo produktu (piem. brošūras tekstu, projektu, prezentāciju u.c.), veidojot tā saukto kopējo mentālo kontekstu.

- 1. Bilingvālā metode.** Studenti apgūst visus kursus, izņemot dzimto valodu, kā arī latviešu un krievu valodu, bilingvālās grupās (latvieši un krievi). Tādā veidā apgūstamā valoda ir apmācības valoda un vienlaicīgi komunikācijas līdzeklis grupā.
- 2. Starpkultūru apmācības metodika.** Starpkultūru apmācības būtība ir “iemācīt izprast svešo” (Fremdverstehensunterricht – G.Helbig), kas vērsta uz ksenofobijas un pastāvošo stereotipu pārvarēšanu, mācot savstarpējo izpratni dažādu kultūru pārstāvjiem saskarsmes procesā. Galvenās metodes, kuras ir lietderīgi izmantot tulku sagatavošanā, ir starpkultūru informēšanas metode, starpkultūru interaktīvais treniņš, starpkultūru adaptācija, tandēma metode. Šīs metodes ir aktuālas tādosursos kā „Praktikums ekonomikas un biznesa jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums kultūras un tūrisma jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Lielbritānijas kultūra un vēsture”. Starpkultūru apmācības metodei ir īpaša nozīme sakarā ar to, ka mūsu programmas grupās mācās arī studenti no citām pasaules valstīm. Tas ir iespējams pateicoties ERASMUS studentu apmaiņas programmai, kurā piedalās mūsu akadēmija, kā arī studentu apmaiņas programmas ko īsteno citas valstis. Tā kopš 2009. gada mūsu programmā ir mācījušies studenti no Polijas, Turcijas, Ungārijas, Dienvidkorejas, Kazahstānas, Ukrainas, Baltkrievijas, Krievijas un citām pasaules valstīm. Mūsu studenti arī pilnveido savas zināšanas, attīsta esošas un apgūst jaunas prasmes citās valstīs (Beļģijā, Spānijā, Zviedrijā, Itālijā u.c.) ERASMUS programmas ietvaros.

Starpkultūru informēšanas metodi izmanto, runājot par apgūstamās valodas zemju kultūru un apspriežot to pēc kontrastu principa. Metode paredzēta, lai uzsāktu kultūras apguvi, iegūtu fona zināšanas par citu kultūru salīdzinājumā ar savējo. Metode tika aktīvi izmantota, gatavojoties, piemēram, Spāņu valodas un kultūras dienai 12. oktobrī un Tulku un tulkotāju dienai 30. septembrī.

Starpkultūru interaktīvajā treniņā students tiek gatavots kontaktiem ar citas valodas kultūru, lai spētu apzināties atšķirības tajā. Galvenais šajā metodē ir dialogs starp dažādu kultūru pārstāvjiem, kurā partneri sāk apzināties atšķirības šajās kultūrās un to ietekmi uz savstarpējo izpratni saskarsmē. Metode ļauj aktualizēt bilingvālo grupu īpatnības studiju procesā. Par tradīciju ir kļuvušas tikšanās un diskusijas starp mūsu studentiem, kuri apgūst krievu valodu kā svešvalodu, ciemiņiem no Kazahstānas, studentiem, kas viesojas ERASMUS programmas ietvaros un Latvijas skolu vidusskolēniem. Pagājušajā mācību gadā tāda tikšanās notika Lielvārdes skolā.

Starpkultūru adaptācijas metode balstīta uz koncepciju, ka savstarpējā neizpratne starpkultūru saskarsmē rodas nevis kultūru atšķirību dēļ, bet drīzāk to kļūdainas interpretācijas dēļ, ko tām piešķir atšķirīgo kultūru pārstāvji. Šī metode tiek pielietota starpkultūru saskarsmes epizožu prezentācijās, demonstrējot, kā var rasties konflikta situācijas. Pēc prezentācijas tiek piedāvāti vairāki konflikta cēloņu skaidrojumi, no kuriem jāizvēlas pareizākais.

Tandēma metode ir sevišķi aktuāla tulku gatavošanai bilingvālās grupāsursos, kas veido bloku „Tulkošanas metodika un profesionālais treniņš”. Šeit notiek savstarpēja apmācība. Studenti darbojas pāros latvietis – krievs. Latvieši palīdz krieviem apgūt mācību materiālus latviešu valodā vai veikt tulkojumu uz latviešu valodu, savukārt krievi tāpat palīdz latviešiem. Pielietojot šo metodi, parasti tiek izvēlētas tēmas, kuras vispirms izstrādā vienā valodā un pēc tam otrā.

- 3. Radošo grupu metode** (komandas pieeja). Studentu apmācība notiek, veidojot komandas. Vienā no tām studenti plāno un realizē praktiskas darbības (veido tulkojumu, gatavo publisku runu, raksta reklāmas rakstu u.t.t.), otrā – studenti pēta pirmās komandas darbību pareizību, metodiskumu un efektivitāti. Pēc tam komandām uzdevumi tiek mainīti uz pretējo. Šī metode ir rekomendējusi sevi studiju procesa laikā kā diezgan efektīva. Tā ļauj iesaistīt studentus radošā darbā un grupveida pētnieciskā darbā. Šo metodi mērķtiecīgi izmantotursos, kas saistīti ar rakstveida tulkošanu, piemēram, „Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš”, „Stilistika tulkošanas praksē”, kā arīursos „Retorikas pamati” un „Runas tehnika”, „Praktikums ekonomikas un biznesa jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums kultūras un tūrisma jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana ” u.t.t.
- 4. Kritiskās domāšanas metode.** Kritiskās domāšanas metodes un paņēmieni tiek izmantoti visosursos. Tulkošanā sevišķi aktuāls ir darbs ar **atslēgas vārdiem, asociācijām**, kā arī citu paņēmienu izmantošana, kuri attīsta prognozēšanas, domāšanas un runas mehānismus. Dažādus paņēmienus darbam ar atslēgas vārdiem studenti sāk apgūt kursā „Anotēšana un referēšana”, pēc tam arī citosursos. Īpašu uzmanību šiem paņēmieniem pievērš arīursos, kuri orientēti uz mutiskās tulkošanas metožu apguvi („Konsekutīvās tulkošanas metodika un mnemotehnika”). *Inserta* metodi lieto lasīšanas iemaņu attīstīšanai visās apgūstamajās

valodās. Sinkveina metode un asociāciju metode sekmīgi tiek lietota dažādās mācību situācijās, kuru mērķis ir savu mutisko vai rakstisko tekstu radīšana jebkurā no apgūstamajām valodām.

5. **Analitiskās metodes** plaši lieto pirmstulkošanas analīzes paņēmieni apguvei („Teksta pirmstulkošanas analīze un interpretācija”), kā arī kursus, kuru mērķis ir attīstīt rediģēšanas paņēmienus un pilnveidot runu („Stilistiskā sistēma un norma”, „Funkcionālā stilistika”, „Rediģēšanas pamati”, „Mūsdienu angļu/vācu/latviešu/krievu valoda: Sistēma un inovācijas I-II” u.c.). Rakstveida vai mutisko tekstu analīzē izmanto **jēgas modeļu metodi**, kas izstrādāta klasiskajā retorikā.
6. **Konkursi.** Kopš 2007./2008. akadēmiskā gada Starptautiskās tulka un tulkotāja dienas ietvaros mūsu programma organizē tulkojumu konkursus. Tajā piedalās augstskolu studenti un vidusskolas skolēni no Latvijas, Eiropas Savienības un citām valstīm. Katru gadu kursu „Retorikas pamati” un „Runas tehnika” ietvaros notiek oratoru konkursi (<https://picasaweb.google.com/lindikr/MesEsamPetniekiOratoriUnNakamieProfesionaliBildesStudentuRunas#>).
7. **Diskusijas.** Studenti apspriež problēmu, notiek ideju un viedokļu apmaiņa, lai atrastu optimālu problēmas atrisinājumu, noskaidrotu dažādus viedokļus, apzinātos apspriežamās problēmas dziļumu. Tiek izmantoti tādi veidi kā apaļais galds, ekspertu grupas sēdes, debates. 2012. – 2013. māc. g. šīs diskusijas notika kopā ar vidusskolēniem, piemēram, par šādām tēmām: „izvēloties nebrīvi...” (cilvēka komfortu nodrošinošie gadžeti atņem viņa dzīvei vienkāršas un patīkamas emocijas, tas nedara viņu brīvu); „Neuztraucieties, es neaizbraucu. Un neceriet – neaizbraukšu” V. Visockis (Kāpēc Latvijas iedzīvotāji aizbrauc un negrib atgriezties? Kas liek vidusskolēniem un absolventiem atstāt dzimteni – mīlo, labo Latviju?) u.c. 2013. gada martā tikšanās tika veltīta P. Tretjakova personībai, labdarībai un mecenātismam.
8. **Pētnieciskā metode.** Starpkultūru lingvistisko pētījumu metodikas tiek apgūtas kursā „Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati”. Kurša beigās studenti raksta un aizstāv studiju darbu, kas balstīts uz pētāmo kultūru un valodu salīdzinājumu.
9. **Lietišķās spēles** veidotas kā konferenču, interviju, tikšanās, semināru, izstāžu, prezentāciju organizēšana un norise. Tiek modelētas dažādas reālas situācijas, kurās jāpārzina tulkošana no dažādām valodām. Šīs metodes tiek lietotas komunikatīvās metodikas kontekstā, pirmām kārtām tādosursos kā „Praktikums ekonomikas un biznesa jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums kultūras un tūrisma jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Komunikācija, terminoloģija, tulkošana”, „Lielbritānijas kultūra un vēsture”, „Vācijas kultūra un vēsture”. Ar konferenci tiek pabeigts studiju darbs kursā „Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati”. Studenti veic savu pētījumu prezentāciju, veic anotācijas trijās valodās, piedalās apspriešanā un atbild uz jautājumiem.
10. **Projekti.** Tādā veidā studenti apgūst lietišķo sadarbību, darba plānošanu, pienākumu un atbildības sadali, iemācās novērtēt sasniegtos rezultātus un savu ieguldījumu tajos. Svarīgākais, ka šī metode attīsta izpratni par projekta plānošanu un biznesa ideju izstrādi (1.11.).

2.8. Vērtēšanas sistēma (izglītības kritēriji un vērtēšanas metodes studiju rezultātu sasniegšanai un novērtēšanai, pārbaudes formas un kārtība)

Šīs programmas ietvaros tiek izmantotas šādas studentu zināšanu kontroles formas:

- ieskaites un eksāmeni;
- testēšana;
- prakse;
- kursa darbi un diplomdarbi;
- projekta darbs.

Eksāmeni un ieskaites tiek kārtoti mutvārdu un rakstveida formā, iespējama arī šo formu kombinācija. Kursa darbus un diplomdarbu, kā arī projektu darbu rezultātus vērtē komisija. Studentu tulkojumus vērtē divi pasniedzēji – svešvalodas pasniedzējs un dzimtās valodas pasniedzējs. Lai novērtētu studentu profesionālo kompetenci kvalifikācijas eksāmenā, projektu prezentācijas laikā, tiek piesaistīti darba devēji. Šāds vērtēšanas process nodrošina vērtējuma objektivitāti, sekmē studiju programmas vienotās koncepcijas uzturēšanu un studiju priekšmetu savstarpējo integrāciju.

Studentu zināšanas, prasmes un iemaņas gan studiju priekšmetos, gan praksēs tiks vērtētas 10 baļļu sistēmā, piešķirot par katru nokārtotu pārbaudi kredītpunktus saskaņā ar studiju programmu. 1 kredītpunkts atbilst 40 stundu studiju noslodzei (ieskaitot gan kontaktstundas, gan patstāvīgo darbu) un atbilst 1,5 ECTS kredītpunktiem.

Programmā tiks veikta tekošā, semestru un galīgā studentu zināšanu novērtēšana.

Tekošā: Kontroldarbi, testi, patstāvīgie darbi, referāti, projekti.

Semestru: Ieskaites un eksāmeni sesijas laikā

Galīgā: Kvalifikācijas eksāmens un diplomdarba aizstāvēšana.

Studentu zināšanas, māka un iemaņas tiks novērtētas ar atzīmēm: 10 („izcili”), 9 („teicami”), 8 („ļoti labi”), 7 („labi”), 6 („gandrīz labi”), 5 („viduvēji”). Disciplinās, kurās galīgās kontroles forma ir ieskaite, tiks noteikts kvalitātes vērtējums: „ieskaitīts”, „neieskaitīts”. Ieskaites ar atzīmi tiks vērtētas izvēles studijuursos, kur KP skaits ir 1 KP.

Atskaites punkts novērtējuma iegūšanai ir apgūtais zināšanu un prasmju līmenis attiecīgajā studiju kursā. Rezultāti tiks apkopoti eksāmenu un ieskaišu veidlapās, kas ir oficiāls dokuments. Iekšējais dokuments, kas uzrāda studenta studiju programmas izpildi.

Studentu zināšanu novērtēšana notiks saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu, ar IZM instrukcijām un augstskolas nolikumu.

Studentu izglītības vērtēšanas pamatprincipi ir:

- pozitīvo sasniegumu summēšana;
- obligātais vērtējums;
- prasību atklātība un skaidrība;
- vērtējuma pārbaudes formu dažādība;
- adekvāts vērtējums.

Par pārbaudījuma formu un kritērijiem studenti būs informēti jau studiju kursa sākumā, kad viņi iepazīstas ar studiju programmu.

Studentu zināšanas vērtē visās studiju kursu disciplīnās, projekta darbos, kursa darbos, ieskaitēs un eksāmenos. Novērtējums notiek pēc 10 ballu sistēmas. Eksāmens un ieskaite ar atzīmi ir nokārtots, ja zināšanas, prasmes un iemaņas ir novērtētas ne zemāk par 4 ballēm:

- ļoti augsts līmenis (produktīvais līmenis): 10 – izcili, 9 – teicami;
- augsts līmenis (reproduktīvais līmenis): 8 – ļoti labi, 7 – labi;
- vidējs līmenis: 6 – gandrīz labi, viduvēji – 5, gandrīz viduvēji – 4;
- zems līmenis: vāji – 3, ļoti vāji – 2, ļoti, ļoti vāji – 1.

Ieskaite ir studentu zināšanu, prasmju un iemaņu rakstisks vai mutisks pārbaudes veids, ko vērtē ar atzīmi vai „ieskaitīts”, („neieskaitīts”).

Pārbaudījumu veidu nosaka izglītības programma, bet pārbaudījuma formu (rakstiski vai mutiski) – priekšmeta pasniedzējs vai programmas padome. Eksāmena studiju disciplīnas docētājs vai vajadzības gadījumā to komisija. Students bez komisijas drīkst kārtot eksāmenu ne vairāk kā 2 reizes.

Prakses programmas izpildi vērtē ar ieskaiti vai pēc 10 ballu sistēmas. Vērtētāji ir prakses vadītāji darba vietā un augstskolā. Par apgūto studiju kursu un praksi ieskaita kredītpunktus, ja saņemts vērtējums „ieskaitīts” vai 10 ballu skalā tas nav mazāks par 4 – „gandrīz viduvēji”.

Diplomdarbu (bakalauru darbu) vērtē pēc 10 ballu sistēmas; zemākais sekmīgais vērtējums ir 4 balles.

Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības **diplomu** par augstskolas izglītību izsniedz absolventiem, kuri ir sekmīgi izpildījuši izglītības programmā noteiktās prasības; sekmīgi aizstāvējuši diplomdarbu ar atzīmi ne zemāku par 4 (gandrīz viduvēji).

Izglītības programmu vērtē augstāk stāvošās izglītības iestādes un darba devēju asociācijas pārstāvji.

Studiju programmas iekšējo auditu iegūst, analizējot iegūto zināšanu, prasmju, iemaņu un profesionālās attieksmes atbilstību darba tirgus prasībām.

Docētāju darba kvalitāti vērtē studiju programmas padome un/vai Senāts. Katru semestri tiek organizēta studentu aptauja, kurā tiek dots arī katra pasniedzēja vērtējums.

Studiju programma, kā arī studiju programmas atsevišķās sadaļas regulāri jāpārskata un jāpildinveido atbilstoši nozares darba tirgus prasībām.

2.9. Studiju programmas izmaksas

Programmas budžets tiek veidots no BSA budžeta un ir parādīts Pielikumā Nr. 6.

2.10. Studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” atbilstība valsts akadēmiskās izglītības standartam vai profesijas standartam un profesionālās augstākās izglītības valsts standartam un citiem normatīvajiem aktiem augstākajā izglītībā

Studiju programma „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” tika izstrādāta atbilstoši augstākās profesionālās izglītības standartam (Latvijas Republikas 2001. gada 20. novembra MK Noteikumi Nr. 481) un Augstskolu likumam.

2.10.1. tabula. Studiju programmas apjoma un struktūras salīdzinājums ar otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standarta prasībām

Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standarta prasības	Studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” saturs
1. Programmas struktūras pamatdaļas: 1.1. studiju kursi – 122 KP 1.2. prakse ārpus izglītības iestādes – 26 KP 1.3. diplomdarbs – 12 KP	- studiju kursi 122 KP - prakses 26 KP - bakalaura darbs 12 KP
2. Studiju kursu obligāto saturu veido: 2.1. vispārīzglītojošie studiju kursi 2.1.1. humanitāro un sociālo zinātņu teorētiskie kursi 2.1.2. humanitāro, komunikatīvo un organizatorisko pamatiemaņu attīstošie kursi – 20 KP 2.2. nozares teorētiskie pamatkursi, informācijas tehnoloģiju kursi – 36 KP 2.3. nozares profesionālās specializācijas studiju kursi – 60 KP 2.4. brīvās izvēles studiju kursi – 6 KP	2.1. vispārīzglītojošie studiju kursi 2.1.1. humanitāro un sociālo zinātņu teorētiskie kursi 2.1.2. humanitāro, komunikatīvo un organizatorisko pamatiemaņu attīstošie kursi – 20 KP 2.2. nozares teorētiskie pamatkursi, informācijas tehnoloģiju kursi – 36 KP 2.3. nozares profesionālās specializācijas studiju kursi – 60 KP 2.4. brīvās izvēles studiju kursi – 6 KP
3. Programmas apjomam jābūt 160 KP	Programmā ir: 160 KP

Studiju programma izstrādāta atbilstoši otrā līmeņa profesijas standartam „Tulks” (apstipr. IZM 2002. gada 10.jūlija rīkojumu Nr. 405, reģ. Nr. PS 0101) un Tulkotāja profesijas standarts: 2643 10 Profesijas kods – 2. pielikums Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumiem Nr.461)

Pēc 2007. gada akreditācijas programmā tika veiktas izmaiņas atbilstoši:

- akreditācijas ekspertu un Fonda projekta ekspertu (2011. g.) izteiktajām rekomendācijām,
- jaunā 5. kvalifikācijas līmeņa tulkotāja profesijas standarta (Tulkotāja profesijas standarts: 2643 10 Profesijas kods – 2.pielikums Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumiem Nr.461) prasībām,
- Latvijas Republikas Ministru kabineta prasībām Nr. 347 un 348 un BSA Senāta lēmumam par mācību procesa optimizāciju (11.12.2007. BSA Senāta sēdes protokols Nr. 70)
- mūsdienu (aktuālajai) situācijai Latvijas un ES valstu tulkošanas pakalpojumu tirgū un tā attīstības perspektīvām (skat. Darbadevēju aptaujas rezultātus).

BSA programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana”, ņemot vērā veiktās izmaiņas, atbilstība **Tulka profesijas standartam** parādīta tabulās 2.10.1.

2.10.1.1. tabula. Programmas satura salīdzinājums ar Tulka profesijas standarta prasībām:

Pienākumi un uzdevumi

Uzdevumi	Studiju kursi
Pienākumi: 1. Mutvārdu tulkošana	
1.1. Tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā vai no vienas svešvalodas citā svešvalodā.	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Sinchronās tulkošanas metodika un profesionālās treniņš (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
1.2. Tulkot secīgi (konsekutīvi), izmantojot pierakstus (savas tulkotāja piezīmes), konferencēs, apspriedēs un sanāksmēs.	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
1.3. Tulkot sinchroni, izmantojot tehniku – austiņas un mikrofonu, konferencēs, apspriedēs un sanāksmēs.	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Sinchronās tulkošanas metodika un profesionālās treniņš (4 kp)
1.4. Veikt individuālu sinchronu tulkošanu (tulkošanu blakussēdētājam – čuksttulkošanu).	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Sinchronās tulkošanas metodika un profesionālās treniņš (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
1.5. Nodrošināt tulkojuma precizitāti, stilistisko atbilstību oriģinālam, adekvātu terminoloģijas lietojumu.	Angļu valoda I. Angļu valodas lietošanas aktuālas problēmas (6 kp) Mūsdienu angļu valoda: Sistēma un inovācijas I – II (6 kp) Mūsdienu angļu valoda: Funkcionālā gramatika (2 kp) Mūsdienu angļu valoda: Stilistika tulkošanas praksē (4 kp) Mūsdienu latviešu valoda: Funkcionālā gramatika (2 kp) Mūsdienu krievu valoda: Funkcionālā gramatika (2 kp) Dzimtā valoda: Stilistiskā sistēma un norma (2 kp) Dzimtā valoda: Funkcionālā stilistika (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp)

Pienākumi: 2. Informācijas nodrošināšanas svešvalodas	
2.1. Iegūt informāciju ar datortehnikas palīdzību.	Datortehnoloģijas pamati (2 kp) Projektu izstrāde un vadīšana I (1 kp) Projektu izstrāde un vadīšana tulkošanā II (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Projektu prakse (1 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp) Kursa darbi 1,2, 3 Bakalaura darbs
2.2. Apstrādāt iegūto informāciju ar interneta palīdzību svešvalodās.	Anotēšana un referēšana (2 kp) Lietišķā informātika: MS Office (2 kp) Angļu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus sabiedrisko un politikas sfērā: komunikācija, attiecību terminoloģija un tulkošana (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Projektu prakse (1 kp) Kursa darbi 1, 2, 3 Bakalaura darbs
2.3. Apkopot internetā iegūto jaunāko informāciju par darba devēja norādītajiem jautājumiem, tēmām	Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Projektu prakse (1 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
Pienākumi: 3. Profesionālā izaugsme	
3.1. Sekot līdzi jaunākajiem zinātnes un praktiskās tulkošanas atzinumiem.	Ievads specialitātē (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Kursa darbi 1,2, 3 Pirmsdiploma prakse (8 kp) Bakalaura darbs
3.2. Piedalīties semināros, konferencēs, kas saistītas ar profesionālās izaugsmes iespējām.	Tulkošanas prakse I (4 kp) – Noslēguma konference Prakses materiālu prezentācija Tulkošanas prakse II (6 kp) – Noslēguma konference Tulkošanas prakse III (6 kp) – Noslēguma konference Pirmsdiploma prakse (8 kp) – Prakses materiālu aizstāvēšana Pašprezentācijas pamati (2 kp) Kursa darbi 1,2, 3 – Aizstāvēšana Projektu izstrāde un vadīšana I (1 kp) Projektu izstrāde un vadīšana tulkošanā II (2 kp) – Projektu aizstāvēšana
3.3. Pilnveidot savu valodas prasmi atbilstoši dzīvās valodas attīstībai zemēs, kur šo valodu lieto.	Ievads sastatāmajā lingvistikā (2 kp) Angļu valoda I. Angļu valodas lietošanas aktuālās problēmas (6 kp) Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Mūsdienu angļu valoda I: Sistēma un inovācijas I – II (6 kp) Mūsdienu angļu valoda II: Funkcionālā gramatika (2 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikumus (4 kp) Iespēja sertificēt svešvalodu pārvaldīšanas līmeņus Baltijas starptautiskās akadēmijas Svešvalodu centrā un ECL – sertifikācijas centrā (http://www.bsa.edu.lv/student/ecl.html ; www.ecl-test.com)

Pienākumi: 4. Komunikativitāte	
4.1. Pārzināt profesionāli nepieciešamās komunikācijas sistēmas, veidus, metodes, paņēmienus, to specifiku katrā attiecīgās valodas zemē.	Lielbritānijas kultūra un vēsture (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp)
4.2. Pilnveidot savu komunikatīvo kompetenci, izkopt klausītāja, runātāja, rakstītāja, lasītāja kultūru, pilnveidot sevi kā lingvālu personību.	Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Retorikas pamati (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Svešvaloda (angļu/franču/vācu/spāņu). Komunikatīvais praktikums (2 kp)
4.3. Lai nodrošinātu kvalitatīvu komunikāciju, sekot līdzi jaunākajiem pētījumiem kultūras antropoloģijā, etnopsiholoģijā, psiholingvistikā. Iemiesot savā pieredzē to jaunākos atzinumus.	Eiropintegrācijas pamati: Latvija un ES (2 kp) Lielbritānijas kultūra un vēsture (2 kp) Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp)
4.4. Prast saskatīt sava darba veiksmes un neveiksmes un analizēt tās.	Tulkošanas prakse I (4 kp) – Prakses materiāli, noslēguma konference Tulkošanas prakse II (6 kp) – Prakses materiāli, noslēguma konference Tulkošanas prakse III (6 kp) – Prakses materiāli, noslēguma konference Pirmsdiploma prakse (8 kp)
5. Ievērot tulka darba ētiku	
5.1. Respektēt darba devēja prasības.	Ievads specialitātē (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) – Noslēguma konference Prakses materiālu prezentācija Tulkošanas prakse II (6 kp) – Noslēguma konference Tulkošanas prakse III (6 kp) – Noslēguma konference Pirmsdiploma prakse (8 kp) Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana (1 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp)
5.2. Ievērot tulkojamo tekstu konfidencialitāti, ja to prasa iestādes, uzņēmuma, organizācijas intereses, t.i. ievērot tulka profesionālās ētikas kodeksu.	Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp) Lietišķā ētika un profesionālā etiķete (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp)

Tabula 2.10.1.2.

Programmas satura salīdzinājums ar Tulka profesijas standarta prasībām:

Profesionālās prasmes

Standarta prasības	BSA programma
1. Specifiskās prasmes	
1.1. Labi nostādīta balss	Retorikas pamati (2 kp) Runas tehnika (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp)
1.2. Piezīmju tehnikas pārzināšana	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Anotēšana un referēšana (2 kp)
1.3. Prasme izmantot sinhronās tulkošanas tehniku	Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp)
2. Vispārējās prasmes	
2.1. Izkopt, trenēt atmiņu	Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Retorikas pamati (2 kp) Anotēšana un referēšana (2 kp)
2.2. Piemēroties apstākļiem un stresa izturība	Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp) Sociālā psiholoģija (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp)

2.10.1.3. tabula

Programmas satura salīdzinājums ar Tulka profesijas standarta prasībām:

Profesionālās zināšanas

Standarta prasības	BSA programma	
	līmenis	studiju kursi
Darba valodas	pielietošana	Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)
Dzimtā valoda	pielietošana	Dzimtā valoda I: Sistēma un inovācijas (2 kp) Dzimtā valoda II: Stilistiskā sistēma un norma (2 kp) Dzimtā valoda III: Funkcionālā stilistika (4 kp) Dzimtā valoda IV: Rediģēšanas pamati I – II (4 kp)

Standarta prasības	BSA programma	
	līmenis	studiju kursi
Starpkultūru komunikācija	pielietošana	<p>Starpkultūru komunikācija (2 kp)</p> <p>Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp)</p> <p>Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp)</p> <p>Latviešu / krievu valoda. Praktikumš ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikumš kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikumš sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Retorikas pamati (2 kp)</p> <p>Svešvaloda (angļu/franču/vācu/spāņu). Komunikatīvais praktikums (2 kp)</p>
Mūsdienu tehnoloģijas profesionālajā tulkošanā	pielietošana	<p>Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālās treniņš (4 kp)</p> <p>Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas (TRADOS)</p>
Zināšanas par priekšmetu jomu vai tulkošanas darba sfēru	priekšstats	<p>Eirotegrācijas pamati: Latvija un ES (2 kp)</p> <p>Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp)</p> <p>ES ekonomikas un biznesa pamati (2 kp)</p> <p>Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)</p> <p>Kultūra un vēsture (Lielbritānija/Spānija/Vācija) (2 kp)</p> <p>Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)</p> <p>Projektu izstrāde I. Projektu izstrāde un vadīšana (1 kp)</p> <p>Projektu izstrāde II. Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp)</p> <p>Pedagoģija (1 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikumš sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu / krievu valoda. Praktikumš ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikumš kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikumš sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp)</p> <p>Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp)</p> <p>Leksikogrāfija tulkošanas praksē: medicīnā (2 kp)</p>

BSA programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana”, atbilstība **Tulkotāja profesijas standartam** atainota 2.10.2. tabulās.

2.10.2.1. tabula

Programmas satura salīdzinājums ar Tulkotāja profesijas standarta prasībām:

Profesionālās kompetences

Standarta prasības	BSA programma
1.1. Spēja tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā lietišķos tekstus, lietišķo korespondenci, iestāžu dokumentāciju, medicīniskus, tirgvedības u.c. tekstus	Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
1.2. Spēja identificēt tulkojamā teksta veidu, izmantot tulkošanas metodes atbilstoši pasūtītāja uzstādījumam un mērķauditorijas vajadzībām	Angļu valoda. Teksta pirmstulkošanas analīze un interpretācija (2 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Mūsdienu angļu valoda III: Stilistika tulkošanas praksē (4 kp) Dzimtā valoda III: Funkcionālā stilistika (4 kp) Dzimtā valoda IV: Rediģēšanas pamati I – II (4 kp)
1.3. Spēja nodrošināt tulkojuma precizitāti, stilistisko un komunikatīvo atbilstību oriģinālam, atbilstošu terminoloģijas lietojumu	Dzimtā valoda I: Sistēma un inovācijas (2 kp) Dzimtā valoda II: Stilistiskā sistēma un norma (2 kp) Dzimtā valoda III: Funkcionālā stilistika (4 kp) Dzimtā valoda IV: Rediģēšanas pamati I – II (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp)
1.4. Spēja analizēt, vērtēt un izmantot tulkošanas nozares pētījumus un jaunās tehnoloģijas	Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas (TRADOS) (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)

<p>1.5. Spēja izvēlēties un novērtēt leksikogrāfiskos resursus kvalitatīva tulkojuma veikšanai.</p>	<p>Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp)</p>
<p>1.6. Spēja noformēt tulkojamo tekstu atbilstoši lietvedības normatīvo aktu prasībām</p>	<p>Uzņēmumu organizācija un lietvedība (2 kp) Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Dzimtā valoda IV: Rediģēšanas pamati I – II (4 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p>
<p>1.7. Spēja patstāvīgi formulēt teksta tulkošanas problēmas un piedāvāt to risinājumus</p>	<p>Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p>
<p>1.8. Spēja pamatot un aizstāvēt savu tulkošanas risinājuma izvēli</p>	<p>Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp) Kursa darbs Bakalaura darbs</p>
<p>1.9. Spēja risināt aktuālas terminoloģijas problēmas mērķvalodā</p>	<p>Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp)</p>

1.10. Spēja izprast savstarpēji saistīto darba procesa daļu izpildes secību un to racionālu organizāciju	Ievads specialitātē (2 kp) Projektu izstrāde I. Projektu izstrāde un vadīšana (1kp) Projektu izstrāde II. Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
--	---

2.10.2.2. *tabula.* Programmas satura salīdzinājums ar Tulkotāja profesijas standarta prasībām:
Profesionālās prasmes

Standarta prasības	BSA programma
2.1. Izprast tulkošanas nozares stratēģiskās un analītiskās problēmas, kā arī spēt rast tām risinājumu	Ievads specialitātē (2 kp) Projektu izstrāde I. Projektu izstrāde un vadīšana (1kp) Projektu izstrāde II. Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp) Projektu prakse (1 kp) Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
2.3. Izmantot tulkojumzinātnes atzinumus tulkošanas problēmu analīzē un risināšanā	Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp) Rediģēšanas pamati I – II (4 kp)
2.4. Pārzināt un izmantot mūsdienu tulkošanas metodes	Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (6 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
2.5. Lietot modernās tulkošanas tehnoloģijas	Tulkošanas teorija (2 kp) Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas (TRADOS) (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
2.6. Noformēt tulkojamo tekstu atbilstoši lietvedības normatīvo aktu prasībām	Lietišķā informātika: MS Office (2 kp) Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)

2.10.2.3. tabula. Programmas satura salīdzinājums ar Tulkotāja profesijas standarta prasībām:
Profesionālās zināšanas

Standarta prasības	BSA programma
1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī	
1.1. tulkošanas teorijas	Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp)
1.2. informācijas vadība	Dator tehnoloģijas pamati (2 kp) Anotēšana un referēšana (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Projektu izstrāde un vadīšana I (1 kp) Projektu izstrāde un vadīšana tulkošanā II (2 kp) Projektu prakse (1 kp)
1.3. saskarsmes psiholoģija	Sociāla psiholoģija (2 kp) Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp)
1.4. pamatzināšanas politikā, ekonomikā, sociālajos un kultūras procesos	Eiropas integrācijas pamati: Latvija un ES (2 kp) Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp) ES ekonomikas un biznesa pamati (2 kp) Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp) Kultūra un vēsture (Lielbritānija/Spānija/Vācija) (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Pedagoģija (1 kp) Angļu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)
2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī	
2.1. tulkojumzinātne un tulkošanas metodika	Tulkošanas teorija (2 kp) Tulkošanas psiholingvistiskie aspekti (2 kp) Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (10 kp) Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp)
2.2. lietišķā valodniecība	Ievads sastatāmajā lingvistikā (2 kp)

2.3. profesionālie termini valsts valodā un vismaz divās svešvalodās	Ievads specialitātē (2 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Rakstveida tulkošanas metodika un profesionālais treniņš I – IV (10 kp) Mutvārdu tulkošanas metodika un mnemotehnika (2 kp) Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš (4 kp) Sinhronās tulkošanas metodika un profesionālās treniņš (4 kp)
2.4. starpkultūru komunikācija	Starpkultūru komunikācija (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp)
2.5. komercdarbības pamati	Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp) ES ekonomikas un biznesa pamati (2 kp) Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)
3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī	
3.1. darba valodas (vismaz divas svešvalodas)	Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)
3.2. datorzinības, tulkošanas programmatūras tulkošanas procesā	Datortehnoloģijas pamati (2 kp) Lietišķā informātika: MS Office (2 kp) Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas (TRADOS) (2 kp) Rediģēšanas pamati I – II (4 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
3.3. zināšanas kvalitātes pārvaldībā	Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp) Projektu izstrāde I. Projektu izstrāde un vadīšana (1kp) Projektu izstrāde II. Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp) Projektu prakse (1 kp)
3.4. pētnieciskā darba metodoloģija	Zinātniskā un studiju darba teorija un metodika Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Kursa darbi 1, 2, 3 Bakalaura darbs

3.5. valsts valoda	Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu valoda. Praktikumus ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikumus kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikumus sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Retorikas pamati (2 kp)
3.6. vides aizsardzība	Ievads specialitātē (2 kp) Lietišķā informātika: MS Office (2 kp) Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)
3.7. darba aizsardzība	Darba aizsardzība un ugunsdrošība
3.8. darba tiesiskās attiecības	Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana (1 kp) Autortiesības (2 kp)
3.9. profesionālās ētikas un uzvedības normas	Ievads specialitātē (2 kp) Lietišķā ētika un profesionālā etiķete (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
3.10. lietvedības pamati	Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp)

BSA programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana”, atbilstība **Tulka** un **Tulkotāja** profesijas standartu kopīgajām prasībām atainota tabulās 2.10.3.

2.10.2.3.1. tabula. Tulkam un tulkotājam nepieciešamās **kompetences**

Standarta prasības	BSA programma
1.1. Spēja pilnveidot darba valodu prasmi atbilstoši valodu attīstībai zemēs, kurās šīs valodas lieto	Ievads sastatāmajā lingvistikā (2 kp) Angļu valoda I. Angļu valodas lietošanas aktuālas problēmas (6 kp) Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Mūsdienu angļu valoda I: Sistēma un inovācijas I – II (6 kp) Mūsdienu angļu valoda II: Funkcionālā gramatika (2 kp) Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Iespēja sertificēt svešvalodu pārvaldīšanas līmeņus Baltijas Starptautiskās akadēmijas Svešvalodu apguves un ECL sertifikācijas centrā (http://www.bsa.edu.lv/student/ecl.html ; www.ecl-test.com)

1.2. Spēja sekot līdzi jaunākajiem tulkojumzinātnes un praktiskās tulkošanas atzinumiem	Ievads specialitātē (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Tulkošanas teorija (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Kursa darbi 1, 2, 3 Pirmsdiploma prakse (8 kp) Bakalaura darbs
1.3. Spēja pielāgoties mainīgajiem tulkošanas darba tirgus apstākļiem, sekojot tā attīstības tendencēm	Ievads specialitātē (2 kp) Projektu izstrāde I. Projektu izstrāde un vadīšana (1kp) Projektu izstrāde II. Projektu izstrāde tulkošanā (2 kp) Projektu prakse (1 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)
1.4. Spēja orientēties un prast papildināt zināšanas par ekonomiskajiem, politiskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem	Eirotegrācijas pamati: Latvija un ES (2 kp) Biznesa ekonomikas un komercdarbības pamati (2 kp) ES ekonomikas un biznesa pamati (2 kp) Uzņēmumu organizācija un lietvedība (1 kp) Kultūra un vēsture (Lielbritānija/Spānija/Vācija) (2 kp) Starpkultūru komunikācija (2 kp) Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Pedagoģija (1 kp) Angļu valoda. Praktikum ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikum kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikum sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikum ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikum kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikum sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)
1.5. Spēja veikt pētījumus ar zinātnisku vērtību tulkojumzinātnē un noformēt tos atbilstoši pētniecisko darbu izstrādes noteikumiem, kā arī prezentēt iegūtos rezultātus	Zinātniskā un studiju darba teorija un metodika Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Kursa darbi 1, 2, 3 Pirmsdiploma prakse (8 kp) Bakalaura darbs
1.6. Spēja nodrošināt darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasību izpildi	Darba aizsardzība un ugunsdrošība Autortiesības (2 kp)
1.7. Spēja nodrošināt darba tiesisko attiecību normu ievērošanu	Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana (1 kp)

<p>1.8. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās</p>	<p>Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Svešvaloda (angļu/franču/vācu/spāņu). Komunikatīvais praktikums (2 kp)</p>
<p>1.9. Spēja pildīt un nodrošināt profesionālās ētikas un vispārpieņemto uzvedības normu ievērošanu</p>	<p>Ievads specialitātē (2 kp) Lietišķā ētika un profesionālā etiķete (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p>

2.10.2.3.2. tabula

Tulkam un tulkotājam kopējās nepieciešamās **prasmes**

Standarta prasības	BSA programma
<p>2.1. Novērtēt savu profesionālo iemaņu un prasmju atbilstību profesijas standartam un starptautiskā darba tirgus prasībām</p>	<p>Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p>
<p>2.2. Iegūt un izvērtēt tulkošanas darbam nepieciešamo informāciju, izmantojot informācijas tehnoloģijas</p>	<p>Dator tehnoloģijas pamati (2 kp) Bibliotēkas prakse (1 kp) Anotēšana un referēšana (2 kp) Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp) Leksikogrāfija tulkošanas praksē: medicīnā (2 kp)</p>

<p>2.3. Pilnveidot savu komunikatīvo kompetenci, izkopt klausītāja, runātāja, rakstītāja, lasītāja kultūru, pilnveidot sevi kā multilingvālu personību</p>	<p>Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Retorikas pamati (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Svešvaloda (angļu/franču/vācu/spāņu). Komunikatīvais praktikums (2 kp)</p>
<p>2.4. Ievērot profesionālās ētikas kodeksu, ievērot tulkojamo tekstu konfidencialitāti</p>	<p>Ievads specialitātē (2 kp) Lietišķā ētika un profesionālā etiķete (2 kp) Sociāla psiholoģija (2 kp) Tulkošanas prakse I (4 kp) Tulkošanas prakse II (6 kp) Tulkošanas prakse III (6 kp) Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p>
<p>2.5. Pārvaldīt valsts valodu</p>	<p>Latviešu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Latviešu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Latviešu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Pašprezentācijas pamati (2 kp) Retorikas pamati (2 kp)</p>
<p>2.6. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas</p>	<p>Angļu valoda II. Akadēmiskā rakstīšana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp) Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda: Komunikatīvais praktikums (4 kp) Krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp) Svešvaloda (angļu/franču/vācu/spāņu). Komunikatīvais</p>

	praktikums (2 kp)
2.7. Lietot tulkojamo tekstu atbilstošās nozares profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodas	<p>Angļu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (4 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Angļu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu / krievu valoda. Praktikums ekonomikas un biznesa sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikums kultūras un tūrisma sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Latviešu /krievu valoda. Praktikums sabiedrisko attiecību un politikas sfērā: komunikācija, terminoloģija un tulkošana (2 kp)</p> <p>Terminoloģija un tulkošana: IT tehnoloģijās (2 kp)</p> <p>Terminoloģija un tulkošana: tiesībās (2 kp)</p> <p>Leksikogrāfija tulkošanas praksē: IT tehnoloģijās (2 kp)</p> <p>Leksikogrāfija tulkošanas praksē: tiesībās (2 kp)</p>
2.8. Ievērot darba tiesisko attiecību noteikumus	Tiesību pamati un profesionālās darbības tiesiskā regulēšana (1 kp)
2.9. Veikt zinātnisko un pētniecisko darbu un pētījumu rezultātus ieviest praksē	<p>Zinātniskā un studiju darba teorija un metodika</p> <p>Starpkultūru lingvistisko pētījumu pamati (2 kp)</p> <p>Pašprezentācijas pamati (2 kp)</p> <p>Kursa darbi 1, 2, 3</p> <p>Tulkošanas prakse I (4 kp)</p> <p>Tulkošanas prakse II (6 kp)</p> <p>Tulkošanas prakse III (6 kp)</p> <p>Pirmsdiploma prakse (8 kp)</p> <p>Bakalaura darbs</p>
2.10. Ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības noteikumus	<p>Darba aizsardzība un ugunsdrošība</p> <p>Autortiesības (2 kp)</p>

BSA Profesionālā bakalaura augstākās izglītības programma „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” nodrošina profesijas standartā „Tulks” un „Tulkotājs” paredzēto zināšanu un prasmju apguvi, kā arī profesionālo kompetenču attīstīšanu.

2.11. Salīdzinājums ar vienu tāda paša līmeņa un tādām pašām studiju virzienam atbilstošu Latvijas un vismaz divām Eiropas Savienības valsts atzītu augstskolu vai koledžu studiju programmām

Otrā līmeņa augstākās profesionālās izglītības programmas tulkošanā ir vairākās Latvijas augstskolās, piemēram: Ventspils augstskolā, Rīgas Tehniskajā universitātē, Ekonomikas un Kultūras augstskolā.

Baltijas Starptautiskā akadēmija piedāvātā otrā līmeņa profesionālā bakalaura programma „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” ir izstrādāta, ņemot vērā pēdējo 15 gadu Latvijas un ārvalstu augstskolu pieredzi tulkošanas programmu izveidē.

Latvijā esošo profesionālo tulku sagatavošanas programmu apskats ļauj konstatēt šo programmu kopīgus elementus, ko nosaka profesijas specifika, profesijas standarta prasības un mūsdienu tulkošanas pakalpojumu sfēras situācijas īpatnības. Tomēr pastāv arī zināmās atšķirības prioritārajos mērķos un līdz ar to arī programmu uzbūvē.

BSA Otrā līmeņa augstākās izglītības profesionālā bakalaura studiju programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” tika salīdzināta ar Ventspils Augstskolas programmu „Tulkošana angļu – latviešu – krievu/vācu valodā tulka un tulkotāja kvalifikācijas iegūšanai”. Kopīgais Ventspils Augstskolas un BSA tulkošanas programmās ir studiju programmās iekļautais valodu skaits - trīs valodas - atšķirība no citām tulkošanas programmām Latvijā, kā arī tulkošanas veidu skaits (rakstiskā, konsekutīvā, sinhronā), jo Latvijas darba tirgū būtu ļoti grūti konkurēt tikai ar vienu tulkošanas veidu. Tulkošanas valodu izvēli (angļu, latviešu, krievu) nosaka arī Latvijas darba tirgus pieprasījums un mūsdienu sociāli kulturālā un ģeopolitiskā situācija. Lai iekļautos Eiropas kontekstā, studentiem, no vienas puses, vajadzīgas Rietumeiropas valodas, bet, no otras puses, ES valstīs pieaug interese par Austrumeiropas jauno ES dalībvalstu valodām, ko nosaka kultūras, ekonomiskie un politiskie kontakti. Tādēļ BSA studiju programmas īpatnība ir orientācija uz dažādām potenciālo studentu grupām no Latvijas, ES valstīm un citām valstīm, ar kurām Latvija aktīvi attīsta ekonomiskos un kultūras sakarus. BSA uzkrātā pozitīvā pieredze dažādu tautību, t.sk. ārvalstu studentu integrācijā Latvijas sabiedriskajā un kulturālajā dzīvē, dod iespēju apmācīt šajā programmā citu valstu studentus, izmantojot BSA plaši izmantotās latviešu valodas apgūšanas metodes no nulles līmeņa.

Atšķirībā no Ventspils Augstskolas BSA tulkošanas programma specializējas vairāk rakstveidā un mutvārdu konsekutīvajā tulkošanā, sinhronas tulkošanas kursa apjoms programmas ietvaros ir mazāks nekā Ventspils augstskolā, jo, no vienas puses, Latvijas darba tirgū tiek vairāk pieprasīti tulkotāji un konsekutīvie tulki, par ko liecina arī darba dēvēju aptauja. No otras puses, sinhronā tulkošana ir tik sarežģīts tulkošanas veids, ka kvalitatīvi apgūt to pilnībā tik intensīvas bakalaura programmas ietvaros, pēc mūsu domām, nav iespējams.

BSA piedāvātās programmas svarīga īpatnība ir tā, ka studenti mācās jauktās (latviešu, krievu) grupās. Tāda veida apmācība ļauj radīt dabisku multikulturālu vidi, kurai ir izteikts attīstošais potenciāls un kura sagatavo darbam multikulturālos kolektīvos. Visas darba valodas tiek izmantotas dažādu kursu apgūvē, tādējādi studenti, apgūstot konkrētu kursu, vienlaikus uzkrāj terminoloģiju atbilstošajā nozarē un zināšanas par priekšmetu, kas pilnveido tulkošanas kompetences darba valodās.

Atšķirībā no Ventspils Augstskolas programmas BSA studiju programmā atvēlēta īpaša vieta kursiem, kas pilnveido dzimtās valodas prasmi, kas ir nepieciešamais pamats tulkotāja un tulka darbā. Šī daļa ir apjomīgāka piedāvātajā programmā. Šajā programmas daļā studenti apgūst literārās valodas normas, stilistiku, attīsta komunikatīvās un retorikas prasmes, kā arī apgūst lingvistiku kā zinātnisko bāzi, kas nepieciešama valodu sistēmu un struktūru, kā arī funkcionēšanas īpatnību salīdzināšanai.

Abu programmu vidū ir dažādu tulkošanas veidu un jomu apguve, kas dod iespēju jauniem speciālistiem vieglāk pielāgoties tirgus apstākļiem. Tomēr var secināt arī par programmu specializāciju pēc tulkošanas priekšmeta. Ja Ventspils Augstskolas programma specializējas pamatā uz juridisko un ekonomisko tekstu tulkošanas, tad BSA programma piedāvā plašāku tradicionālo terminoloģisko tulkošanas sfēru spektru (terminoloģija kultūras un tūrisma sfērā, ekonomikas un biznesa sfērā, sabiedrisko attiecību un politikas sfērā).

Salīdzinājumam ar ārzemju programmām izvēlētas divas analogiskas Eiropas programmas: viena programma ir Eiroakadēmijas (*Euroakadeemia*; Tallina, Igaunija) rakstveida un mutvārdu tulkošanas programma, otrā – Austrumanglijas universitātes (*East Anglia University*; Lielbritānija) bakalaura rakstveida un mutvārdu tulkošanas programma ar japāņu – franču, spāņu – franču valodu virzieniem. Salīdzinājumam mēs izvēlējamies Igaunijas programmu, jo Igaunija ir Latvijas kaimiņvalsts, un Lielbritānijas programmu, jo mūsu programma specializējas angļu valodā.

LĪDZĪBA

Katras programmas – Lielbritānijas, Igaunijas un mūsu – mācību plāna pamatā ir 5 galvenie virzieni: 1. valodas (dzimtās valodas, tulkošanas valodas, papildus svešvalodas), lingvistika (Ievads sastatāmajā lingvistikā BSA, Ievads lingvistikā Eiroakadēmijā, Ievads valodniecībā un komunikācijas teorijā, kā arī runai un valodai veltītie kursi Austrumanglijas universitātē; rakstveida un mutvārdu tulkošana); 2. komunikācija, starpkultūru komunikācijas kompetence (komunikatīvie praktiskumi BSA un Eiroakadēmijā, Valoda, kultūra un starppersonu komunikācija, Starpkultūru komunikācija praksē Austrumanglijas universitātē); 3. pētāmās valsts kultūra (Lielbritānijas kultūra un vēsture BSA, Britānijas studijas Eiroakadēmijā, Francija/Spānija zem mikroskopa Austrumanglijas universitātē); 4. akadēmiskās zināšanas un prasmes (bakalaura darba rakstīšanas metodika un darba aizstāvēšana BSA, pētnieciskā darba pamati Eiroakadēmijā un disertācija valodniecības vai kultūras jomā Austrumanglijas universitātē) un 5. vispārējā izglītība (kursi, kuri veicina starpdisciplīnu prasmju attīstīšanu).

Viens no svarīgākajiem aspektiem ir tas, ka tulkošanai veltītie un ar tulkošanas iemaņu attīstīšanu saistītie kursi sagatavo studentus vispārīgo un specializēto tekstu tulkošanai (Tulkošana un adaptēšana Austrumanglijas universitātē, Rakstveida/Konsekutīvās tulkošanas metodika un profesionālais treniņš BSA, Rakstveida tulkošana no angļu valodas dzimtajā valodā Eiroakadēmijā; tulkošanas teorija visās programmās). Visas trīs programmas piedāvā arī mūsdienu tulkošanas tehnoloģiju apgūšanas kursus, t.i. Mūsdienu tulkošanas tehnoloģijas: TRADOS BSA, Datorizēta tulkošana Eiroakadēmijā un Tehniskie tulkošanas līdzekļi un tulkošana reālajos apstākļos Austrumanglijas universitātē.

Neskatoties uz to, ka kursu daudzums šo programmu mācību plānos atšķiras, lielākā kursu daļa ir valodu, lingvistikas un tulkošanas specifikas apgūšanai veltītās disciplīnas. Piemēram, Eiroakadēmijā šie kursi tiek apgūti 155,5 kredītpunktu apjomā (no 180 kp) un 96 kredītpunktu apjomā (no 160 kp) BSA, bet vispārīzglītojošiem un brīvās izvēles kursiem Eiroakadēmijā ir veltīti 20 un 4,5 kredītpunkti, un BSA – 20 un 6 kredītpunkti attiecīgi.

Un beidzot – visas trīs programmas nodrošina profesionālo tulkošanas praksi. BSA un Eiroakadēmijā tā ir obligāta un tiek apgūta 17 (BSA) un 27 kredītpunktu apjomā (Eiroakadēmijā).

Tādējādi šo programmu mērķis ir sagatavot augsti kvalificētus tulkus/tulkotājus ar lieliskām valodu zināšanām, kuri spēs ieņemt savu nišu mūsdienu globalizētajā pasaulē.

Visi šie dati ir apkopoti sekojošā tabulā:

	Baltijas Starptautiskā akadēmija	Austrumanglijas universitāte	Eiroakadēmija
Iestāšanās prasības	Atestāts par vispārējo vidējo izglītību		
Valodu zināšanu prasības	Teicamas pamatvalodas zināšanas (angļu valodas zināšanas – Lielbritānijā, igauņu un krievu – Igaunijā, latviešu un krievu – Latvijā)		
Valodu pāri	3 valodas: EN-LV-RU	3 valodas: EN-FR-ES/EN-FR-JA	2 valodas: EN-ET, EN-RU
Personāls	Vairākumam ir doktora grāds		
Prof. prakse	obligāta	vēlama	obligāta
Obligātie vispārizglītojošie kursi	+ (psiholoģijas, tiesību, ekonomikas, filozofijas, informātikas jomā)		+ (psiholoģijas, tiesību, ekonomikas, filozofijas, informātikas jomā)
Bakalaura darbs	+ (12 kp)		+ (10 kp)
Angļu valodas kursi	+ (gramatika, komunikatīvais praktikums, terminoloģija, stilistika)	-	+ (gramatika, komunikatīvais praktikums, terminoloģija, stilistika)
Kredītpunkti	160	360	180
Dzimtā valoda	4 kursi: Dzimtā valoda (LV/RU): Sistēma un inovācijas Dzimtā valoda (LV/RU): Stilistiskā sistēma un norma Dzimtā valoda (LV/RU): Funkcionālā stilistiskā Dzimtā valoda (LV/RU): Rediģēšanas pamati I – II	Diez vai ir kāds atsevišķs kurss, kurš būtu veltīts angļu valodas pilnveidošanai	
Literatūrai veltītie kursi	-	+	+
Tulkošanai tūrisma jomā veltītie kursi	+	-	-
Rediģēšanas kursi	+	-	+
I gada studijas valstī, kur apgūstāmā svešvaloda ir dzimtā valoda	-	+	-
Studiju ilgums	4 gadi	4 gadi	Iespējams pabeigt 3 gadu laikā
Pilna laika studijas	+	+	+
Nepilna laika studijas	-	-	+
Neklātienes studijas	-	-	+

KOPSAVILKUMS: GALVENĀS ĪPATNĪBAS

1. Kamēr Austrumanglijas universitāte vairākos gadījumos apvieno noteikto jomu apgūšanu ar valodu apgūšanu un specializējas sabiedriskajās attiecībās, masu komunikācijā un politikā, BSA programma, tāpat kā Igaunijas programma, saskaņā ar valsts izglītības politiku piedāvā vairākas vispārīglītojošas disciplīnas psiholoģijā, tiesībās, socioloģijā un ekonomikā.
2. Neskatoties uz vispārējās sagatavošanas daudzveidīgumu, katra programma nosaka specializēšanās jomas. Kā jau tika minēts iepriekš, un ņemot vērā Austrumanglijas universitātes kursu sarakstu, var secināt, ka šī programma specializējas vispārīgo tekstu tulkošanā, kā arī tulkošanā kultūras, sabiedrisko attiecību, masu komunikācijas un politikas jomā. Eiroakadēmija arī piedāvā apgūt tulkošanu kultūras un dažās sabiedrisko attiecību nozarēs, bet specializējas arī ekonomisko, juridisko, tehnisko un daiļliteratūras tekstu tulkošanā. BSA savukārt specializējas tulkošanā ekonomikas un biznesa, kultūras un tūrisma, sabiedrisko attiecību un politikas jomā. Tādā veidā dažas BSA programmas specializācijas sakrīt ar Lielbritānijas un Igaunijas programmu specializācijām, bet tūrisma sfēru piedāvā tikai BSA programma.
3. Jāpiebilst, ka visās programmās valodu un tulkošanas apgūšanai veltīto disciplīnu ir daudz vairāk, nekā vispārīglītojošo disciplīnu.
4. Neskatoties uz to, ka BSA programma lielu uzsvaru liek uz angļu valodas apgūšanu visdažādākos lingvistiskos un komunikatīvos aspektos (gramatika, stilistika, leksika, komunikatīvās iemaņas utt.), lielu uzmanību tā pievērš arī latviešu un krievu valodu zināšanu pilnveidošanai. Rezultātā šīs programmas beidzēji attīsta rediģēšanas prasmes un ir spējīgi piedāvāt kvalitatīvus tulkojumus latviešu vai krievu valodā.

Saskaņā ar Latvijas darba tirgus prasībām un tāpat kā Austrumanglijas universitātes programma BSA piedāvā multilingvālās tulkošanas apgūšanu, kuras pamatā ir trīs valodas. Tomēr atšķirībā no Lielbritānijas programmas, kur visas trīs apgūstāmās valodas ir svešvalodas, BSA programma piedāvā apgūt tulkošanu latviešu un krievu valodā, kā dzimtajās/vietējās valodās. Kopā ar kursiem, kuri ir veltīti latviešu un krievu valodas apgūšanai, šīs BSA programmas aspekts pilda svarīgu valsts interesēm atbilstošu sabiedrisko funkciju, t. i., veicina etnisko integrāciju Latvijas sabiedrībā atbilstoši civilsabiedrības integrācijas modelim.

2.12. Informācija par studentiem:

2.12.1. tabula. Programmas kopējā statistika

Mācību gads	Imatrikulēti	Kopējais studentu skaits
2012./2013.	31	133

2.12.2. Pirmajā studiju gadā imatrikulēto studējošo skaits

Programmas darba uzsākšanas gadā bija pieņemti 10 cilvēki.

2.12.3. Absolventu skaits

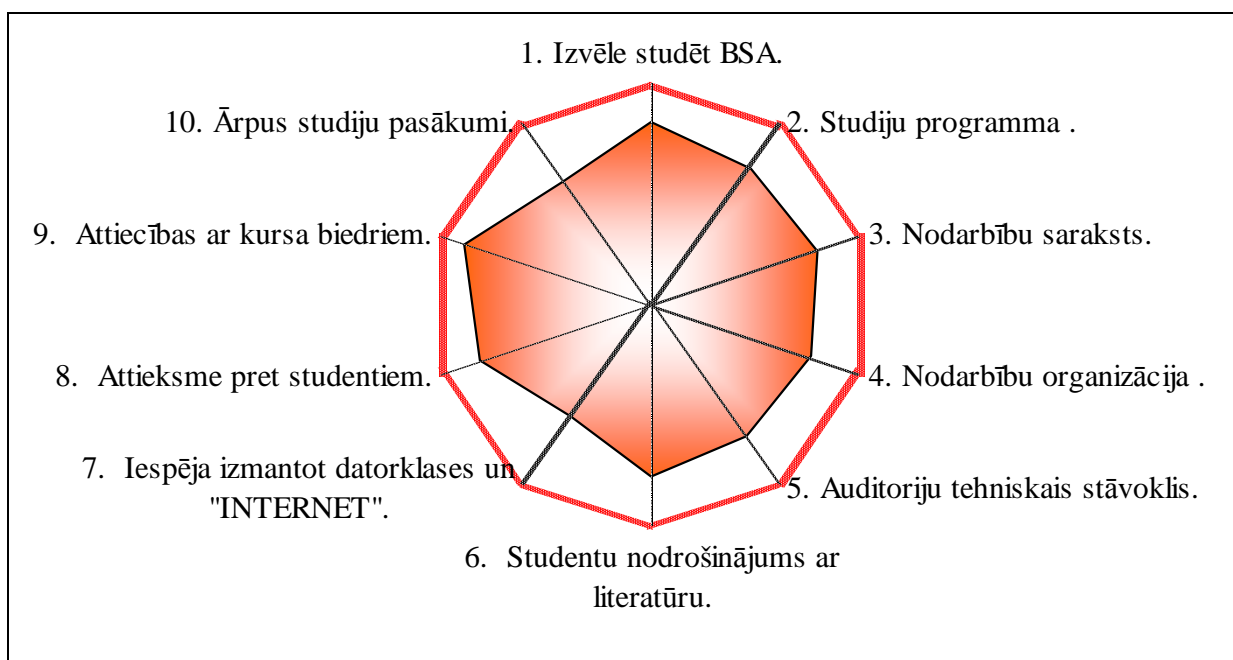
Pirmais izlaidums 2009./2010. – 9
2012./2013. – 20

2.13. Studējošo aptaujas un to analīze

Studentu aptaujas notiek katru semestri, rezultāti tiek apspriesti Programmas padomes sēdē izglītības procesa kvalitātes pārvaldības sistēmas ietvaros (skat.1.6.). Tas sniedz iespēju izdarīt ne tikai operatīvus secinājumus (teiksim, vairāku vācu un angļu valodas pasniedzēju nomainīšana programmas tapšanas posmā), bet arī kontrolēt rādītāju dinamiku, teiksim, pasniedzēju reitingu. Lai pilnveidotu pasniegšanas metodikas, Programmas padome ir noteikusi pasniedzēju kvalifikācijas celšanas prasības (skat. 1.10).

2012. gadā Lomonosova ielas 4 nama 221., 311., 317., 318., 320 auditorijās, kurās notiek programmas „Rakstveida un mutvārdu tulkošana” studentu nodarbības, ir uzstādīta multimediju tehnika.

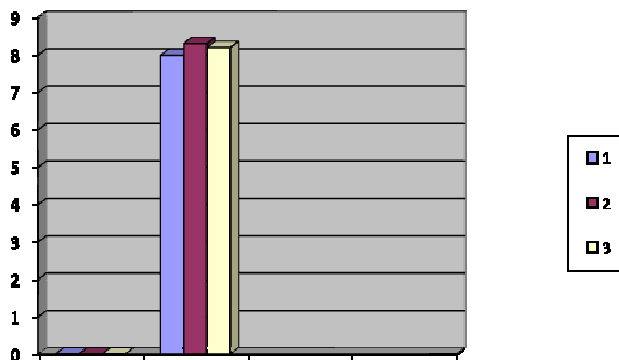
Pielikumā Nr. 4.1 ir parādīti anketēšanas rezultāti par 10 semestriem no 2007./2008. līdz 2012./2013. mācību gadam, tajās student vērtē studijas akadēmijā pēc 10 parametriem un 10 baļļu sistēmā, kur 10 ir visaugstākais rādītājs (izcili). Kā redzams shēmā, anketēšanas rezultāti ir stabili: studenti novērtē studēšanu programmā **kā ļoti labi** organizētu mācību procesu: baļļu svārstības dažādos semestros no 7,75 līdz 8, 52. Vidējā balle - **7,98**, to pazemina divi rādītāji: ārpus studiju pasākumi, kā arī datorklašu stāvoklis un iespējas izmantot WiFi. Tiešām, programmas realizācijas process ir koncentrēts uz studentu izglītošanās darbību. Programmas ietvaros notiek ar programmas saturu saistīti pasākumi: tulkojumu, oratoru mākslas konkursi, ekskursijas uz tulkošanas firmām, uz Latvijas radio, ekskursijas, tai skaitā interaktīvās (ekskursija – spēle) pa Rīgu un Latviju, kuras organizē paši studenti, Angļu kluba sēdes, spēļu kultūras vakarus un tam līdzīgi. Ar citu studentu ārpusmācību dzīvi BSA nodarbojas Studentu parlaments. Jāpiebilst, ka paši studenti nav pārāk iniciatīvi organizējot ārpus auditoriju pasākumus un daudzi no viņiem ir spiesti brīvajā laikā strādāt.

Pasniegšanas kvalitāte (pedagoģiskā personāla zinātniski metodiskā kvalifikācija) 10 semestru laikā tiek vērtēta stabili kā **ļoti laba**: vidējā atzīme **8,3**, rādījumi variē no 8,01 līdz 8,6. Šajā diapazonā uz zemāko robežzīmi tiecas kritērija Priekšmeta pasniegšanas metodika un tehnoloģijas atzīme (8, 2 balles). Acīmredzams, ka studenti, augstu vērtējot pasniedzēju profesionālo kompetenci, tomēr gribētu lielāku pasniegšanas metožu daudzveidību, kā arī plašāku inovatīvo interaktīvo tehnoloģiju izmantošanu.

Kopējā atzīme par apmierinātību ar mācīšanos akadēmijā – **ļoti labi**, vidējā vērtējuma balle ir **8,19** (rādītāji svārstās no 7,94 līdz 8,59). Diagrammā parādīti trīs svarīgākie pasniedzēju kolektīva un pašas akadēmijas darba rādītāji:

- 1.Studentu apmierinātības līmenis ar mācībām akadēmijā (7,98)
- 2.Studentu salīdzinošais novērtējums pasniegšanas kvalitātei akadēmijā (8,30)
- 3.Studentu apmierinātības līmeņa ar mācībām akadēmijā kopējie rādītāji (8,19)

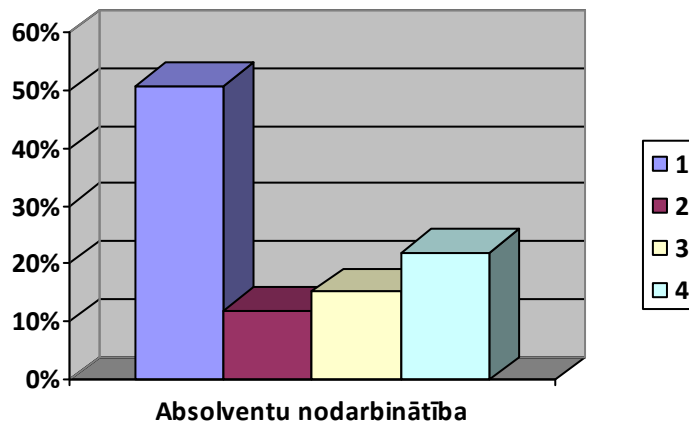
No 2013. gada programmas "Rakstveida un mutvārdu tulkošana" 3. kursa studentiem, neatkarīgi no centralizētās akadēmijas aptaujas, mēs piedāvājam pašnovērtējuma anketu (pielikums Nr.4.2). Pašnovērtējuma rezultāti sniedz studentiem iespēju novērtēt savus panākumus un vājās puses, kurām vajadzētu pievērst uzmanību līdz mācību laika beigām. Šī informācija kā atgriezeniskā saite ir svarīga arī programmas pasniedzējiem.

2.14. Absolventu aptaujas un to analīze

Absolventu anketēšana tika veikta 2011. un 2013. gadā, tās mērķis bija viņu darbā iekārtošanās apsekošana. No 2009. gada mūsu programmai ir bijuši 59 absolventi, un viņu darbiekārtības ir sekojoša:

1. 30 absolventiem (50, 8%) tulkošanas prasmes un svešvalodas bija vajadzīgas Latvijā viņu tālākajā izglītībā vai darbā, t.i. mācās maģistrantūrā vai strādā – vai nu par tulkiem/tulkotājiem, vai kādā citā nozarē, kas saistīta ar valodu lietošanu (tūrisms, darbs izstādēs, bankas, loģistika),
2. 7 cilvēki (11, 9%) ir aizbraukuši no Latvijas, taču viņu profesionālā darbība ir saistīta ar valodām (apgūst citas valodas - zviedru, dāņu, uzlabo spāņu valodu), menedžmentu, personīgo biznesu.

3. 9 cilvēki (15, 3%) dažādu iemeslu (tai skaitā – ģimenes apstākļu) dēļ ir vai nu aizbraukuši, vai viņu darbs nav saistīts ar iegūto specialitāti.
4. par 13 absolventiem nav informācija (22%).

2.14.1. diagramma. Absolventu darbiekārtošana

Mūsu absolventi turpina mācības LU (V. Aizkalna, J. Krohmaļnaja), VeA (J.Terhova), BMA – MBA programmas modulī „Starpkultūru komunikācija un tulkošana” (M.Strizhak, Ž. Abidova). Tāpat tiek turpinātas studijas ārzemju augstskolās, piemēram, Univesity of Ghent (Beļģija), International Postraduate Programme Dutch and Translation (O.Ribkina).

Tulka profesionālo darbību sākusi N.Gaigala (KF vēstniecība), A. Koļesņikova (Ventspils televīzija: raidījuma vadītāja, žurnāliste, tulkotāja), K.Reča (tulke/tulkotāja tiesā), mācības un tulka darbu savieno J.Terehova un J.Krohmaļnaja (tulkotāja privātkompānijā), A.Kudrjavceva un J.Zaļuma (repetitores). Regulāri izmanto angļu valodu savā darbā: J.Kvasova – “Tele2” tehniskā speciāliste, E.Ansone un E.Jurisone – darbs Spānijā.

Absolventi visnotaļ pozitīvi novērtē savu sagatavotību tulka/ tulkotāja darbam. Turklāt atbilžu analīze atklāj, ka iegūtās zināšanas un prasmes, kas neietilpa tieši tulkošanas jomā, jauno absolventu dzīvē var kļūt par izšķirošajām darbiekārtošanā (prasme analizēt informāciju, sastādīt un rediģēt dažāda tipa tekstus, prasme komunicēt dažādās valodās, uzņēmējdarbības un menedžmenta pamatu zināšanas, instrumentālā kompetence un t.t.). Tomēr daudzi absolventi pēc tulka/ tulkotāja profesijas apgūšanas, izvēloties maģistrantūru, cenšas papildināt savas tulka kompetences ar citām zināšanām un prasmēm, apgūstot, teiksim, menedžmentu (MBA). Tulkošanas apgūšanas turpināšanu ar specializāciju juridiskajā terminoloģijā Ventspils augstskolā interesē tos absolventus, kuriem tas nepieciešams darbā šīs sfēras tulkojumu dēļ.

2.15. Studējošo līdzdalība studiju procesa pilnveidošanā

Studiju programmas vadība pamatojas uz demokrātiskuma principiem, kurus nodrošina Baltijas Starptautiskās akadēmijas Nolikums par augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanu

(iekšējā kvalitātes vadības sistēma) **APSTIPRINĀTS** BSA Senāta sēdē 2006.gada 19.decembrī (protokols Nr.63).

BSA nolikumā ir skaidri noteiktas administratīvā, akadēmiskā personāla un studentu funkcijas un savstarpējās attiecības. Studenti kā Programmas padomes un kā Studentu pašpārvaldes locekļi piedalās lēmumu pieņemšanas procesā. Regulāri (katru semestri) notiek studentu aptaujas, kuru rezultāti tiek apspriesti Programmas padomē, kā arī tiek pieņemti lēmumi par studiju procesa izmaiņām un pilnveidošanu.

Visas atskaites ar studentu pašvērtējumu un darbadevēju vērtējumu tiek apspriestas tulkošanas prakses rezultātu konferencēs, kā arī programmas realizācijas procesā tiek veiktas atbilstošas izmaiņas (skat. 2.5.3.).

3. KOPSAVILKUMS PAR STUDIJU VIRZIENA ATTĪSTĪBAS PLĀNIEM

3.1. Studiju virziena un studiju programmu perspektīvais novērtējums, ņemot vērā Latvijas uzdevumus Eiropas Savienības kopējo stratēģiju īstenošana

Profesionālu tulku un tulkotāju pakalpojumi ir pieprasīti gan Eiropā, gan Latvijā. Šī tendence saglabāsies arī turpmāk, jo informācijas klāsts kļūst arvien lielāks, nesamazinās arī dokumentu, lietišķo tekstu, darījumu vēstuļu skaits, kam jābūt tulkotiem, kā arī tiek regulāri novadītas vietējo organizāciju sēdes un pasākumi ar ārzemju pārstāvju piedalīšanos, lietišķas sarunas, darījuma braucieni, kur ir nepieciešams tulka atbalsts.

3.1.1. Studiju programmas atbilstība normatīvo aktu prasībām un Eiropas augstākās izglītības telpas veidošanas rekomendācijām

ES izaugsmes stratēģijā nākamajai desmitgadei "Eiropa 2020" ir uzsvērts, ka nav viena izcilības modeļa izglītībā: Eiropai vajadzīgs plašs augstākās izglītības iestāžu spektrs, un katrai no tām jātiecas uz izcilību atbilstoši tās uzdevumiem un stratēģiskajām prioritātēm (http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/higher/modernisation_lv.pdf). Līdz ar to BSA Tulkošanas studiju virzienai jāturpina attīstīt trīsvalodu tulkošanas modeli, kas bija izvēlēts par prioritāti programmas dibināšanas laikā. Tulkotāji ar trim valodām ir pieprasīti arī Latvijas tirgū, it sevišķi mazajos uzņēmumos. Tomēr ir jāslēdz un jāattīsta arī otrs studiju virziens, divvalodu tulkošana, kas ļaus studēt BSA gan latviešu skolu absolventiem, kuri nav mācījušies krievu valodu kā svešvalodu (mācoties vidusskolā, krievu valoda nav obligātais, bet gan izvēles priekšmets), gan ārzemniekiem, kuri nav apguvuši latviešu valodu, taču vēlas studēt Latvijā. Jāatzīmē, ka ārzemju studentu skaits arvien palielinās, un šis faktors jāņem vērā programmas attīstības plānā, piedāvājot piemēram: speciālus latviešu valodas kursus, kas veicinātu ātrāku ārzemnieku iekļaušanos Latvijas kultūras vidē.

Akadēmiskās un profesionālās sadarbības veicināšanai ir nepieciešams attīstīt sadarbību ar potenciālajiem akadēmiskajiem partneriem. Tas daļēji jau notiek Starptautiskā tulkošanas konkursa ietvaros, ko katru gadu organizē BSA Rakstveida un mutvārdu tulkošanas programma un kurā piedalās studenti no citām Latvijas augstskolām (LU, Ventpils Augstskola, EKA, Latvijas Kultūras Akadēmijas) un no ārzemju augstskolām. 2013. gada 1. – 2. martā notika kopīga zinātniskā konference „Valodu kontakti un kontrasti”, kuru BSA Tulkošanas programma organizēja kopā ar LU docētājiem. Silēzijas universitātes zinātniskajā rakstu krājumā drīzumā tiks publicēti mūsu programmas studentu pētījumi. Programmai ir jāpaplašina sakari ar šīm un citām augstskolām arī turpmākajā attīstībā, it sevišķi pētnieciskajā darbībā. Tiek plānota starptautiska zinātniskā konference *Multidimensional Translation: From Arts to Science* (skat. 1.15.2.).

Programmas labas akadēmiskās vides nodrošināšanai ir regulāri jāveic tādi attīstības pasākumi, ka: regulāra docētāju pedagoģiskās kvalifikācijas celšana, studentu un darba devēju plaša iesaistīšana programmas padomes darbā, docētāju un studentu aktīva līdzdalība konferencēs, semināros, projektos par tulkošanas problēmām.

Programmas sekmīgai realizēšanai jāturpina strādāt pie tās tehniskās bāzes pilnveidošanas un jauno tehnoloģiju izmantošanas. Tiek regulāri izmantota programma TRADOS, studentu darbs

ar to tiek praktizēts visā studiju gaitā. Turpmākajā darbā vairāk jāstrādā pie TRADOS bāzes paplašināšanas. Ņemot vērā 2011.g. Eiropas Sociālā fonda projekta „Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai” ekspertu rekomendācijas, programma bija iegādājusies sinhronās tulkošanas iekārtu, 2012.gadā notika informatīva tikšanās ar *SDL Trados* pārstāvjiem, kur tika apspriestas sadarbības iespējas. Firms *Radioguide* pārstāvji novadīja praktisko semināru programmas docētājiem par šīs firmas sinhronās tulkošanas aparatūras izmantošanu un šī aparatūra tika iegādāta un tiek pakāpeniski ievadītā studiju procesā. Izņemot tehniku, kas ir paredzēta tulkošanas nolūkiem, docētāji sākuši izmantot savā darbā tādus e-apmācības līdzekļus kā *Moodle*, to apgūšana un ieviešana ir jāpabeidz tuvākajā laikā.

Eiropas dimensiju stimulēšana augstākajā izglītībā nozīmē arī mobilitātes veicināšanu. Programmā tiek veicināta docētāju un arī studentu piedalīšanās starptautiskajās apmaiņas programmās (piemēram, ERASMUS), kas ir jāturpina un jāplašina partneraugstskolu skaits. Sadarbība ar esošajiem partneriem demonstrē abpusējo interesi šajā jomā, par ko liecina palielināts apmaiņas programmu dalībnieku skaits. Lai veicinātu studentu vērtējuma svešvalodā izprotamību visā Eiropas augstākās izglītības telpā tiek plānots iekļaut studentu sasniegumu vērtēšanas sistēmā eksāmenos arī eiropiešu svešvalodu prasmju līmeņu skalu. Šī stratēģija jau tiek izmantota kursa aprakstos un tiek daļēji realizēta gala eksāmena svešvalodā ietvaros, ko var kārtot kā starptautisko ECL testēšanas centra eksāmenu un iegūt sertifikātu attiecīga svešvalodas zināšanas līmeņa apliecinājumam.

Studiju programmas attīstības perspektīvas saistās arī ar maģistrantūras programmas dibināšanu, pie kā tiek aktīvi strādāts pēdējo gadu laikā. Tas ļaus motivētiem BSA bakalaura studiju programmu absolventiem turpināt studijas augstskolā.

3.1.2. Darba devēju un profesionālo organizāciju sniegtā informācija par absolventu nodarbinātības iespējām vismaz nākamo sešu gadu perspektīvā

2012. – 2013. m.g. mēs aptaujājām 10 tulkošanas birojus un organizācijas, kas regulāri piedāvā prakses vietas mūsu programmas studentiem (skat. 1.4.). Anketa par tulkošanas pakalpojumu tirgus prognozēm apskatāma Pielikumā Nr.6.2.

1. No aptaujas par valodu, jomu un tulkošanas veidu pieprasījumu tuvākajos sešos gados var secināt, ka programmas saturs atbilst darba devēju prognozēm. Saglabāt tulkošanas darba valodas un vēl vienu Eiropas valodu kā tulkošanas potenciālu valodu, jo tas atbilst mūsdienu Latvijas tulkošanas pakalpojumu tirgus prasībām un tuvākajām tā attīstības perspektīvām. Tas ir optimālais valodu kopums, kuru studenti var apgūt Latvijas apstākļos profesionālās bakalaura programmas līmenī: šajās valodās skolu absolventiem ir noteikts sagatavošanas līmenis, un šīs valodas ir pieprasītas tulkošanas pakalpojumu tirgū.
2. Tomēr pēc šīs anketēšanas rezultātiem Programmas Padome ir uzskatījusi par vajadzīgu veikt korekciju tulkošanas jomās: brīvās izvēles kursu blokā nomainīt kursu „Terminoloģija un tulkošana ekonomikā un biznesā/sabiedriskajās attiecībās un politikā/kultūrā un tūrismā” uz „Terminoloģija un tulkošana IT tehnoloģijās/tiesībās” un kursu „Leksikogrāfija tulkošanas praksē” specializēt arī IT tehnoloģiju/tiesību jomās.
3. Augstās dzimtajai valodai izvirzītās prasības ir iekļautas programmas blokā Dzimtā valoda (12 kp). Censties atrast aizvien efektīvākas metodes kā dzimtās valodas, tā arī svešvalodu apgūšanai, lai abiturienti izceltos ar augstu to pārvaldīšanas līmeni.

4. Darba devēju atsauksmes par profesionālās prakses laikā novērotajām praktikantu personiskajām īpašībām ir pozitīvas. Tās atspoguļojas arī darba devēju atsauksmēs un ir iekļautas studentu atskaitēs par prakses veikšanu. Piemēram, 2011./2012. m.g. darba devēji kopējo praktikantu sagatavotības līmeni novērtēja ar 7,8 ballēm. Vispārinātais portrets parādīts šādā aprakstā.

Veicot tulkojumus, praktikanti demonstrēja sekojošas rakstura īpašības: organizatoriskās spējas, atbildīgumu un neatlaidību, spēju ievērot termiņus un sekot rekomendācijām, spēju strādāt gan kolektīvā, gan patstāvīgi, ieinteresētību gala rezultātā, radošās spējas. Neskaidrību gadījumā praktikanti konsultējas ar prakšu koordinatorēm, kas norāda uz vēlmi mācīties. Lai veiktu precīzu tulkojumu praktikanti lasīja paralēlus tekstus, plaši izmanto visa veida vārdnīcas.

Praktikantu tulkojumu stils ir labs, tulkojumi atbilst dzimtās valodas normām. Tiek ievērotas tekstu noformējuma vadlīnijas, saskaņoti termiņi.

No 2012./2013. m. g. prakses dokumentu uzskaitījumā ir iekļauta arī darba devēja anketa (skat. Pielikumu Nr.6.1). Darba devēja kopējā atsauksme un anketa veicinās studentu lielāku pašanalīzes un pašnovērtējuma objektivitāti.

5. Neskatoties uz pozitīvajām atsauksmēm par studentiem, pasniedzēju redzeslokā ne tikai prakses veikšana, bet visā programmas apgūšanas laikā, pastāvīgi ir studentu personisko īpašību attīstība. Programmas koncepcijā ir ideja par to, ka apgūstamais priekšmets ir ne tikai tulkojums kā tulka/ tulkotāja darba rezultāts, bet profesionāla tulkošanas darbība kā tulkošanas pasūtījuma izpildīšanas process no tā saņemšanas līdz nodošanas pasūtītājam. Tulka/ tulkotāja personībai (personiskajām īpašībām) un viņa darbam izvirzītās prasības ir uzmanības centrā ne tikaiursos, kuru specializācija ir tulkošana, bet arī kursā „Ievads specialitātē”, „Lietišķā ētika un profesionālā etiķete”, „Pašprezentācijas pamati”.